

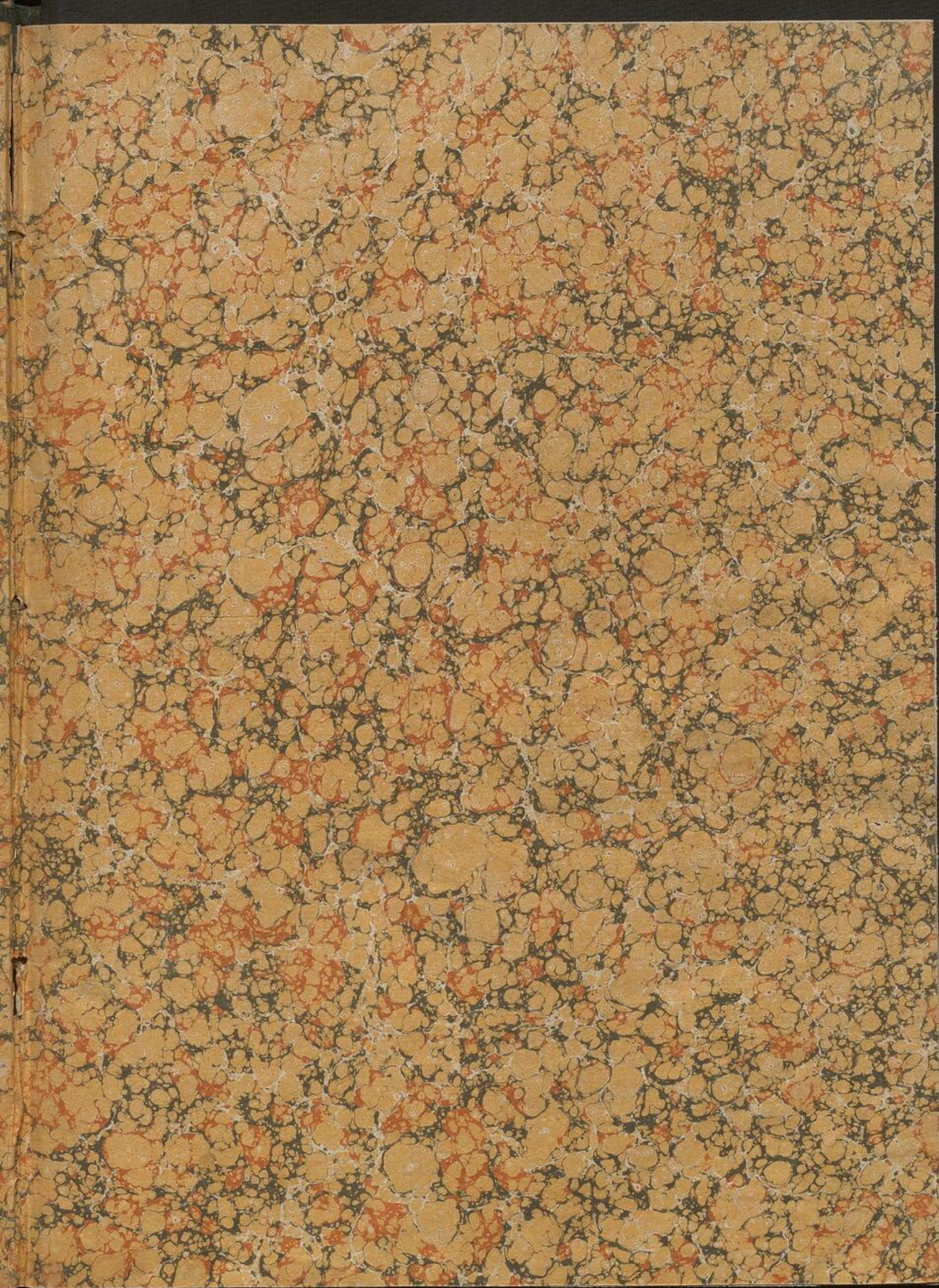
3

IV

40

7
0

folia port. (?)

Antonius de Nebrija.

Lucris civilis lexicon.

9 - IV - 40

eoq; aqua addit: eaq; uocatur lora quod lora
ta acina: ac pro uino datur opariis hyeme.
Nonius quoq; Marcellus loram inquit dice
bant in uindemia cum expresissent mustu
ex acinis: & folliculos in doliu coniecissent.
Plinius libro. xxx. quae graeci deuteria ap
pellat: Cato & nos loream. Scripsit autē id
Cato in libro de re rustica dicens. lorea erit
familiae quod bibat. Vulpianus lib. xxxiii.
dig. ti. de uino & tritico legato. l. si qs. Vi
num inquit acinacium plane uino contine
bitur. Accurrit acinacium pro acinacio le
git. interpretaturq; esse uinum ad usum co
paratum. Quid uero per tale uinum ipse in
telligat: ego non uideo. Nam si uinu quod
est ad usum comparatum uinum est quid in
eptius dici potest: quam appellatione uini
uinum contineri? Atqui iuriscōsultus ali
ud prospiciebat: quod poterat in dubitatio
nem uenire: an scilicet lora siue lorea hoc
est uinum illud secundarium quod ex uua
acinis expresso musto atq; addita aqua ma
ceratis conficitur: appellatione uini conti
neatur: cum praesertim maior pars aquae sit
in eo per mixta.

Acapna ligna dicuntur: quae sunt in furno aut ad so
le exiccata: ita ut cum focis admoueam non
fumigent. dicta ab. a. particula priuatiua &
capnos quod interpret sumus: quasi sine fu
mo. Apud martialem in distichis lemma est li
gna acapna. & Straboni lib. ix. mellis quo
dam genus acapniston appellatur: quod ita
purgatum sit ut non sapiat fumum. Vulpia
nus lib. xxxii. dig. qui est de legatis tertius.
l. ligni. Sed & titiones inquit iuriscōsul
tus & alia ligna cocta ne fumum faciant: a
capna uolens significare.

Aconitum ueneri gen^o quoddam est celebra
tissimu: dictum ab acone quod interpretat
cos: quoniam ut inquit Ouidius ea herba
ex cotibus colligitur ait namq; libro. vii.
meta. quae quia nascitur dura uiuacia cau
te agrestes aconita uocant. idem lib. i. Luri
da terribiles miscent aconita nouerca. Iu
uenalis: sed nullis aconita bibunt fictilib^o.
Agracis pardalianches quoq; dicitur: id est
pardi animalis strangulato. Sed quod fere
ignoratur quae sit ea herba: aconitum uul
go pro quocunq; ueneno accipitur. Marcel
lus libro. xlviii. dig. ti. ad legem corneliam
de sicariis & ueneficis. l. eiusdem. Si qs in
quit temere cicutam & salamandram & a
conitum pityocampas & buprestin dede
rit.

Ad praepositio composita cum dictionibus a
consonante incipientibus mutat. d. in con
sonantem quae sequitur: id quod omnes q
de orthographia scribunt: annotauerunt: ut
accurro quod ex ad & curro componitur. af
fligo ex ad & fligo. In pandectis tamen quas
florentini ex preda pisana in archiuo adser
uant: semper reperiuntur praepositiones in
tegra: quod & antiquos obseruasse ex nu
mismatis & monumentis litterarum mar
moribus iucissis etiam hodie uidemus. Ita
q; in codicibus illis archetypis non legitur ex
orthographorum ratione accresco. affero.
affinis. agnatis. appono. arrogo. ascribo. as
sentio. assideo. assiduus. astringo & hulu
simodi: sed ad cresco. adfero. ad finis. ad gna
tus. adpono. adrogo. adscribo. ad sid eo. ad
siduus. adstringo. hoc est ad praepositio in
tegra. Haec namq; oia & similia tametsi non
mutant sensum: retinenda tamen est anti
quorum librorum maiestas: in libris maxie
legu qui quo sunt uetustiores: eo habent
maioris autoritatis. Nam si quis per regu
las artis gramaticae conaretur talia castiga
re: non minus peccaret quam si pro repetun
daru. & finiu regundoru. & de familia he
riscunda. & de comuni diuidido contede
ret scribendu esse repetedaru. & finiu regu
dorū. & familia herciscenda. & comune di
uidedu: quod regulae quae traduntur a gra
maticis de formatioe uerborum id fieri de
bere praecipiat. Apud antiquos namq; geru
dia & pticipia futuri in dus a uerbis tertiae
& quartae coniugationis inclinata in undus
non in endus desinebat. Plautus in ipso stat
initio amphitryonis. ut uos in uostris uol
tis mercimoniis emudis uedfidisq; pro eme
dis & uendedis. Permāsit tamē haec decli
nandi forma in hoc uerbo eo. is. & ab eo co
positis: ut eundi eudo eudū. ad eudus. a. um
praetereudus. a. um. Dicimus quoq; hodie
praesse quempiam iuridicundo: potius quā
praesse iuri dicendo.

Addico. is. xi. p eo quod ē adiudico simpliciter
accipit. ut Cicero in officiis. addit^o morti
dixit p adiudicatus. & Horati^o in prio epi
stolarum. Nullius addictus iurare in uer
ba magistri. aliquando etiam inuenit p eo
quod est uendo ut apud Martialem. Addix
ti labiene trisagellos: p addixisti hoc est ue
didisti. Gellius quoq; lib. x. liberos uerbera
ri addicq; iusserunt ei: cui furtu est. Et est
unum de uerbis tribus quae praetori accom
modant: de quibus intellexit Ouidi^o in prio

fastorū scribens. Ille nefastus erit p quem
tria uerba silentur. Fastus erit per quē iure
licebit agi. Erīt igitur tunc addicere exuē
dione aliquid alicui ad iudicare. Apud iu
risconsultos libro. xviii. dig. titulus est de
in diē adiectione pro eo quod esse debuit de
in diē addicōne. quem errorē primus om
nium deprehendit agnouitq; Laurenti⁹ v. al
la. uerbum quoq; ipsum nihilominus cor
ruptum cum aliis in locis tum in eodem ti
tulo legitur. adicio uidelicet pro addico.
ut in. l. Vulpiani cuius in titulum est Quoti
es. Quoties inquit fundus in diem adiciē.
Et ibidem si res in diē. n. adiecta sit: pro ad
dicitor & addicta sit. quod in emendatori
bus libris reperias. Item libro. xl. dig. ti. de
fidei cōmis. li. saepe legitur adicio & adie
ctio in eadem significatione sed corrupte p
addico & addictio.

Adrogare & adrogatio adoptare & adopta
tio siue adoptio differunt autore Geliō lib.
v. noctiū articularum: ubi ex æquo distinguit
adrogationem ab adoptione nec alterā sub
altera cadere putat. Eius uerba sunt. Cum
in alienam familiam inq; liberorum locum
extranei sumuntur: aut per prætorem id fit:
aut per populum. Quod per prætorem fit:
adoptio dicitur. quod p populum adroga
tio. Adoptantur autem cum a parēte in cu
ius potestate sunt tertia mācipatione in iu
re ceduntur: atq; ab eo qui adoptat apud eū
apud quem legis actio est: uindictantur. Ad
rogantur autem ii qui cum sui iuris sunt: in
alienam sese potestatem tradunt: eiusq; rei
ipsi autores fiunt. & subdit. adrogari nō po
test nisi iam uesticeps. i. cum ad annum duo
de uiginti peruenierit. Adrogatio autē
dicta quia genus hoc in alienam familiam
transitus per populi rogationem fit. eius ro
gationis uerba hæc sunt. Velitis iubeatis
Quirites uti. l. Valerius. l. Titio tam lege
iureq; filius sibi fiat: quam si ex eo patre ma
treq; familias eius natus esset: utq; ei uitæ
necisq; in eum potestas fiet uti pariendo fi
lio est. Hæc ita uti dixi: ita uos Quirites ro
go. Modestinus lib. pri. dig. ti. de adoptio
nibus. l. prima: adrogationem ab adoptio
ne eo differre putat: quo species distat a suo
genere. Adoptionis inquit nomen genera
le est. in duas autem species diuiditur: qua
rum altera adoptio similiter dicitur altera
adrogatio. quasi uelit dicere adoptio duas
habet species: quarum altera nomine ea
ret & ex doctrina Aristotelis nomine gene

ris appellatur. altera uero est adrogatio.
Accursius adrogationē dicit appellari non
quod populus rogaretur: ut scribit Geli
us: sed quod adoptator iterrogatur an ue
lit eum quem adoptat sibi iustum filium es
se: ex eo fortasse deceptus quod legerat li
bro. pri. institutionum. ti. de adop. adroga
tionem fieri solitam imperatoris autorita
te: quia lege regia populus ei & in eum om
ne imperium suum & potestatem conce
dit. Quod si ita est: non adoptator sed im
perator: qui in locum populi successit: in hu
iusmodi adrogationibus faciendis rogan
dus est.

Adulterina res dicitur quæ non est legitima
sed suppositicia: unde filii adulterini dicti
ex adulterio concepti. Hinc adulterina: lit
tera Apuleio libro. iiii. de asino aureo. &
adulterina clauis apud Salustiū. & adulte
rina signa uocat festus pompeius: quæ sunt
alienis anulis facta. Ipse quoq; anulus quo
signa imprimuntur adulterinus dici potest.
ut libro. xlviii. dig. ti. ad legem corneliam
de falsis. l. lege cornelia. ubi Modestinus
ait. qui signum adulterinum fecerit uel ex
culpserit. Africanus quoq; in eodem. ti.
l. Siquis. quod si testamentum inquit adul
terinum non esset. In eodem quoq; xlviii.
libro. ti. ad legem peculatus. l. Sacriligii
Vulpianus ait. non uidentur adulterinam
monetam exercuisse

Aedicula pro parua æde hoc est templo paruo
accipitur. Nam ædes. is. in numero singu
lari semper accipitur pro templo: unde sem
per adiungitur illi cui deo sacra ta est atq;
dedicata. ut ædes iouis. ædes castoris. ædes
concordiæ. dicitur quoq; ædes sacra. Aed
es. ium. in numero multitudinis signifi
cat domum priuatam: caretq; numero sin
gulari. Ab æde igitur sacra fit aedicula pro
alicuius dei tēplo paruo. ut Plinius li. xxxv.
supra aediculam inquit iuuentatis: hoc est
deæ presidis iuuentæ ætatis. Iurisconsult
tus libro. xlviii. dig. tit. ad legem iuliam
peculatus. l. Sacriligii. qui aediculas inquit
incustoditas tentauerit. Quod si aediculæ
non essent sacra: tentare illas non esset sa
crligium: atq; ex consequenti ad legem pe
culatus non pertineret crimen.

Aestimo. as. pro eo quod est taxare accipitur.
uerbum frequens in iure. scribiturq; pæ
diph: quod ab ære & time quod est preciū
cōponitur. Sic quoq; in archetypis illis flo
rentinorum pandectis semper scriptū repe

ritur: neq; scribendum extimo. as. id quod in libris recentioribus legitur. Hinc est apud antiquos poena aestimata: ab are inquit festus: quia aestimauerunt eam ouem decusse. i. decem assibus: bouem centusse. i. centum assibus. Hinc rursus fit aestimatio. aestimator. & aestimatorius. ut Vulpianus libro. xix. dig. ti. de aestimatoria actione.

Agnus pro foetu ouis dictio graeca est: significatq; purum siue castum. dictusq; est agnus quod ea sit hostia pura & immaculata. Varro tamen de lingua latina agnum putat ab eo dictum: quod sit pecori agnatus. Paulus lib. xxxii. dig. qui est de legatis tertius. l. Cum quaeritur: agni inquit legati quatenus uiderentur: quidam aiebant tantum sex mensium esse. Sed uerum est eos legatos qui minores essent anniculis. Hinc pelles agninae dicte ut apud Vulpianum libro. xxiii. dig. de auro & argento legato.

Luestis. pelles inquit caprinae & agninae.

Agrippinensis colonia ciuitas est germaniae inferioris siue galliae belgicae. Auctor Ptolemaeus. tempestate quoq; nostra colonia appellatur. de qua Paulus libro ultimo dig. ti. de censib. l. iuris italici sunt in germania inferiori agrippinensis colonia.

Agonitheta interpretatur certaminis dispositior. & est qui certantibus proponit praemium: quod detur uictori. Hieronymus pri. in iouinianum libro. proponit agonithetes premium. inuitat ad cursum. Idem ad lucinium baeicum. non est inuidus agonitheta noster. nec alteri palmam: alteri parat ignominiam. Modestinus libro. l. dig. de pollicitationibus. l. Septicia. Agonem inquit constituo trietericū. & sequitur. agonitheta existente ac praesidente uiro meo. Accursius agoneta legit: non minus falso inter praetamento quam lectione.

Album tabula erat in qua iudicū nomina scribebantur: quod leucoma graecis dicitur: ut est apud iulium pollucem. Plinius in prooemio naturalis historiae. quid te iudicem facis: cum hanc operam condicerem: non eras in hoc albo. Suetonius in claudio caesare. iudicium inquit albo erasit. Idem in domitiano. equitem romanum erasit iudicū albo. Seneca libro quinto epistolarum turpes infamesq; etiam ad album sedentibus exceptiones. Vulpianus libro. liii. ad edictum: cuius uerba transcribuntur in secundum librum digestorum. ti. de ededo. l. prima. Eum inquit edere labeo ait: qui produ-

cat aduersarium suum ad album: & demonstrat quid dictaturus est. sic enim in pandectis florentinorum prototypis legitur. nō ad alium. Quo in loco Accursius multa heresitatione se ipsum atq; alios torquet. Deprehendit hunc errorem primus omnium atq; monstrauit Angelus politianus cui saepe data fuit copia inspiciendi libros illos.

Algidū oppidū erat transimōtes thusculanose: quindecim millibus passuum a urbe roma. nūc urbis tantum uestigia extant. Horatius pri. carminū. quaecūq; aut gelido prominet algido. Pomponius de origine iuris. l. necessarium. Virgilius inquit recens a caede madesq; ad huc filiae cruore ad commilitones confugit: qui uniuersi de algido monte: ubi tunc belli gerendi causa legiones erant relicti ducibus protinus signa in auentinum montem transtulerunt. Atq; algidū ut diximus oppidū fuit in cuius agro eo tempore romanorū exercitus ab equis caesus fuerat. Neq; ab algido sed a uicillo monte tūc exercitus romam uenit: ut auctor est L. i. lib. iiii.

Allego. as. penultima breui pro eo quod est cooptare: hoc est in collegium ad seiscere. componiturq; & ad & lego is. Vulpianus li. l. dig. ti. de curionibus. l. generaliter. allegi inquit. i. per electionem in ordinem assumi. Allego. as. quod est compositū ex ad & lego. as. penultima longa: est ad aliquem locū mittere. Vnde iuris professores consueuerunt allegare leges. i. citare testes ad id de quo disputat comprobandū: sed nō sine barbarissimi uitio: quod pro allego: penultima longa: proferunt allego penultima breui.

Alueus fluminis est uallis siue fossa siue cōceptaculū & locus per quē fluuius labit: dum intra ripas notas currit. nam cum euagatur alueum transcendit. Pomponius mela: Ora inquit asiae cum alueo nili amnis descendit in pelagus. In hac significatione accipitur iure cum saepe alias: tum lib. xli. ti. de rerum dominio. l. ideo quae est Caii. quod si in toto inquit alueo naturali flumē alias fluere coepit prior quidem alueus eorū est: qui prope ripam praedia possident. & ibidē saepe. Alias alueus est apium receptaculū: ut in eodem. ti. l. naturalem. antea quā apes inquit in alueo a nobis concludantur.

Ambitus ab ambitione distat: quod ambitus in actu est: ambitio uero in animo est habitus. ambitione namq; peccat: qui praeter modum cupit honores: qui ambitiosus dicitur. Ambitum uero committit: qui largitionibus ma-

gistratum consequitur: quæ in rebus factis
simonia in religione christiana uocatur: di
ctus ambitus ut inquit festus ab ambitu ædi
ficiorum: qui pater in latitudinem pedes du
os & semissem in longitudinem idem quod
ædificium. Libro. xlviii. dig. ti. est ad legē
iuliam de ambitu. ubi modestinus hæc in
quit lex in urbe hodie cessat: quia ad curam
principis magistratum creatio pertinet:
non ad populi fauorem qui scilicet declara
tur per suffragia.

Amphora uas est: sed quantum capiat pauca
nouerunt illi maxime quorum id scire plu
rimum intererat. Est itaq; spaciū quod cir
cumscribitura sex ut sic dixerim superficie
bus quarum latera sunt pedalia anguli ue
ro recti: de qua priscianus in libro de pon
deribus & mensuris. Pes longo spacio soli
do latoq; notetur: Angulus ut par sit quem
claudit linea triplex. Quattuor ex quadris
medium cingatur inane. Amphora sit cui
us uim ne uiolare liceret: Sacra uere ioui
tarpeio in monte quirites. Libro. xxv. dig
qui est de legatis. ii. Hermog. in. l. Si quis
serui ex illo inquit dolio amphoras decē:
& ibidem uinum amphorarium. Item lib.
xxviii. ti. de penu legata. Scæuola in. l. pe
num. sin inquit & in horreis amphoræ an
hæc quoq; deberentur. Accursius uasa tan
tum esse dicit.

Aminæum uinum ex celeberrimis campaniæ
de quo Vergilius. ii. geor. sunt aminææ ui
tes firmissima uina. dictū amineum ut pu
tat Seruius quasi sine minio. i. rubore. nam
ut ait album est. Plinius libro. xiiii. princi
patus inquit datur amineis propter firma
tem senio quoq; proficientem. Idem quoq;
falernum & cæcubum dicitur. Macrobius
in. iii. saturna. de generibus uuarū. aminæa
inquit aregione dicta. nam aminæa fuerūt
ubi nunc est falernum. Quod uero aminæ
um cecubum & falernū synonyma sint te
statur Galenus in. vi. decameridon. in mu
sto inquit uuarum austerarum quas uocant
aminæas easdem & falernas. Idem in libro
de uinis aminæū quod antiqui romani no
minant cecubum. Idem in libro de euchy
mia. album inquit quale est aminæum. no
minant autem id antiqui latini cecubum.
Proculus libro. xxxiii. ti. de uino & tritico
legato. l. Qui aminæum inquit græcum &
dulcia omnia.

Amurca est sanies siue succus ille aqueus atq;
niger: qui ex oliua simul cum eo exprimitur

atq; subsidit. nam oliua ex quinque substātiis
cōstat. osse. nucleo. sania. oleo. amurca. uer
gilius priō geor. p̄fuit interdū nigra p̄fun
dere. amurca: quam Seruius interpretat olei
fordes sed nō exponit quas cū sint duplices
nam ut dixi quod subsidit. oleo exoliuarū
expressiōe d̄ amurca: quod uero post oleū
in dolia cōditum quasi secū dū purgamentū
fraces appellant. Plinius li. xv. oleū inqt in
amurca & fratribus deterius fieri. Adserua
bat aut amurca ad multos usus. Vnde Ca
to de re rustica. dolia inquit amurcaria de
cem habeat. Vulpianus li. xxxiii. dig. ti. de
penu legata. l. Cui penū. Aristo notat etiā
q̄ esui potuiq; nō sunt cōtineri legato. ut pu
ta ea in qb̄ esse solemus oleū forte garū. as
murca. Accursius falsamentā esse dicit sed
nō quæ illa sint exponit. Cū uero in amur
ca nullus cib⁹ quod ego legeri esitari sit cō
suetū forte p̄ amurca legendum est muria.
Anadema simpliciter corona est. nā diadema
proprie regum habetur. dictum anadema
ab anadeo quod est corona. Lucreti⁹ li. iiii.
fluunt anademata mitræ. Paulus li. xxxiiii.
dig. ti. de auro & argento legato. l. Quam
uis. Sicut mitræ inquit & anademata.

Analogistæ dicuntur tutores illi q̄ non tenent
reddere rationē tutelæ administratæ ab a
na præpositiōe & logos ratio ut ana tollat
rationē. Iulian⁹ li. xxvi. ti. de administratio
ne tutorū. l. Quidā decedens. eos inqt ana
logistas esse uolo & paulo post testamento
cōprehensum sit ut analogistæ essent

Angaria penultima lōga atq; in eadē accentu
interpretatur coactio. Vegetius lib. pri. de re
militari loquēs de tyronib⁹ in āgariis inqt
plurimum detinendū sunt p̄culq; habendū
aciuitatibus. Idē lib. ii. ad uigilias uel anga
rias faciendas. Accursius in illud codicis lu
stiniani titulo de sacrosanctis ecclesiis. nemi
nē in angariis uel perangariis. & c. angariæ
inqt quæ sunt in opis p̄sonarū pangariæ i
quib⁹ utrūq; uertit. s. p̄sonarū & rerū ipen
dia. uerbū quoq; angario. as. quod interpreta
tur cogo. is. sicut angaria ē coactio Mathei
cap. xxvii. atq; iterū Luce. xv. angaria uerūt
simonem quemdam cireneum. Vulpianus
libro. l. dig. ti. de priuilegio ueteranorum
naues inquit angariare posse.

Animaduerto præter illā significationē quā
habet in promptu hoc est considerare signi
ficat etiam punire eum tantum modo qui
in alterum puniendū habet potestatem dif
fertq; constructione nam dicimus animadu

uerto te pro confidero te: & animaduerto
in te pro punio te. Salustius in Catilina ut
prius inquit in eos animaduertere. & pau-
lo post uerberibus animaduertebant in ci-
ues. Vulpianus libro. xlvj. dig. ti. de in iu-
riis. l. Item apud labeonem ait p̄tor ne quid
insinuandi causa fiat. si quis aduersus ea fe-
cerit prout quæ res erit animaduertam.
& inde animaduersio pro punitione. labeo-
nus. xlvj. libro. dig. ti. de furtis. l. menis-
se. extra ordinaria inquit animaduersione
coercendum.

Ancones uasa sunt cubitalia quoniam ancon
grece cubitus interpretatur. Paulus libro.
xxxiii. de fundo instructo. l. tabernæ. doli-
aria inquit uasa. ancones. calices. trulla.

Annulus inquit Valla & si formam diminu-
tiui habet diminutiuum non est. & dicitur
tam de rebꝫ animatis q̄ de inanimatis quæ
sunt unius anni. ut annulus puer annicu-
lus agnus anniculum uinum. Paulus de uer-
borum significatione. l. annulus. annicu-
lus inquit amittitur qui extremo die anni
moritur. & infra. annulus inquit non sta-
tim ut natus est sed trecentesima sexagesi-
ma quinta die incipiente plane non exacto
dicitur. item africanus de legatis tertio. l.
Cum quaeretur. agni inquit qui minores
essent anniculis.

Annona pprie dicitur de re frumentaria. sed
de aliis quoq; rebus posse dici auctor est Ci-
cero in. ii. de diuinatione. annonam inquit
futuram cariorem in macello. Erat autem
praefectus anona de cuiꝫ origine L. i. uis li-
bro. iiii. ab urbe condita. dicta est autem
annonna: propterea quod sit alimentum an-
nuum.

Annua bima trima die id quod multis in locis
apud iuriconsultos legitur: quo sensu acci-
pi debeat: manifestauit iuriconsultus de an-
nuis legatis. l. si legatum. Si legatum inquit
sit relictum annua bima trima die forte de-
na: per singulos debentur annos licet non
fuerit adiectum equis pensionibꝫ. Ratio au-
tem huius dicendi generis illa nimirum est:
quod cum dies in genere feminino tempꝫ
significet: ut apud Ciceronem longa dies
admit agritudinem & illud poete longa di-
es homini docuit parere leones: annuus au-
tem significet quod est unius anni. bimus
quod duorum annorum. trimus quod tri-
um annorum: erit annua bima trima die idē
quod anno biennio triennio. Quod iuris
consultus quoq; expressit in. ti. de manu-

missis testamento. l. Si ita. Si ita inquit sit
scriptum in testamento. Stichus seruus me-
us heredi meo mille numos anno. biennio.
triennio si soluerit liber esto.

Antiades & paristhmia graecis dicuntur quæ
sunt latinis tonsillæ: & sunt inflammatio-
nes circa eas partes quæ mela. i. poma a re-
centioribus uero amygdalæ appellantur.

Celsus libro. vii. capite. xii. Tonsillas quæ
post inflammationem induruerunt graeci
antiades appellant. Galenus libro. vi. deca-
meridon. hortulanum inquit ab uuula &
antiadibꝫ & paristhmis suffocationem pa-
tientem. Idem libro. x. de medicina simpli-
ci. paristhmis siue faucibus uuula & antia-
dibus. Vulpianus libro. xxi. ti. de aedilitio
edicto. l. Quæritur. Et si quis habeat an-
tiades. & si antiades sunt quas existimo. i.
inueteratas & quæ iam discuti nō possunt.
utrobiquē mendum est antlachæ pro antia-
des. Accursius faucium tumores exponit:
non tamen dicit quos tumores. quod uero
subdit ut scrophulæ omnino falsum est cū
scrophulæ sint apud iuniores medicos quæ
ab antiquis dicuntur choerades graecis la-
tinis strumæ.

Antidorum ex graeco interpretatur remunera-
tio siue retributio. ab anti quod est re: &
doron donum. quasi doni redditio. Vulpia-
nus libro. v. dig. ti. de petitione heredita-
tis. l. sed & si. Plane si antidora acceperunt
dicendum est eatenus locupletiores factos
quatenus acceperunt. Locus est in quinto
ethicorum Aristotelis libro hucusq; ab ex-
positoribus non enarratus. ubi Leonardo
interprete legitur unde sacra gratiarū sūt:
quo in loco Aristoteles de hac remuneratio-
ne loquitur.

Antidotum siue antidotus est medicamen-
tum quo nos cōtra uenenum præmunimꝫ
ex eo quod contra detur dicta. A. gelius li-
bro. xvi. huius autem regis antidotus cele-
bratissima est quæ mithridaticos uocatur.
Serenus. Antidotus uero multis mithrida-
tia fertur confociata modis. & Plinius li-
bro. vii. contra uenena est præcipuum an-
tidotum. Paulus lib. xxxiii. dig. ti. de peni-
legata. l. non omne. quo inquit in numero
antidotum non est. Item libro. xviii. ti. de
contrahenda emptione. l. Quod sæpe. an-
tidota inquit & alia quædam salubria medi-
camenta. utrobiquē Accursius nihil aliud di-
cit quam esse genus medicamenti sed non
quid illud sit.

Antinomia potest interpretari legum contra-
rietas. ab anti contra & nomos lex: ut in
codice Iustiniano. ti. de ueteri iure enuclea-
do. l. deo auctore. nulla inquit in omnibus
prædicti codicis membrisanomia sic eni
auctustate græco uocabulo nuncupatur.
& paulo post per suum uitium antinomias
induxerunt.

Antoninus & seuerus quoties in libris diges-
torum legitur mendum est insigne pro eo
quod esse debuit Antoninus & uerus: tum
ex codicibus illis uetustis florentinorum:
tum etiam ex ipsa temporum historia.

Apocha dictio græca est interpretaturq; re-
ceptio. nam tunc illam creditor dat debito-
ri cum ab illo pecunias numeratas aut rem
quam illi debebat recepit. Vulpianus li-
bro. xlvj. dig. de accepti lationibus. l. si ac-
cepto latum. intra accepti lationem inquit
& apocham hoc interest: quod accepti la-
tione omnimoda liberatio contingit licet
pecunia soluta non sit. Apocho non alias
quam si pecunia soluta sit. Item de fide in-
strumentorum. l. plures apochis. atq; in eo
dem titulus est de apochis.

Apolides græce dicuntur qui extorres siue
exules sunt: dicti uel ab apoleo quod est de-
perdo siue ab. a. particula priuatiua & po-
lis quod interpretatur ciuitas: ut Martiano
scribit libro. xlviii. dig. de poenis. quidam in-
quit apolides sunt. i. sine ciuitate. Vulpia-
nus quoq; de legatis iiii. l. prima. nec testa-
menti inquit faciendi ius habent cum sint
apolides.

Apostolorum. ex græco interpretantur di-
missoria littera: ab apostello quod est remit-
to unde est apostole. es. quod remissio. T.
Liuus apostolos inquit fregit in senatu. ti-
tulus est apud iuris consultos de libellis di-
missoria qui dicuntur apostoli. libro. l.
dig. Modestinus quoq; de uerborum sig. l.
dimissoria. dimissoria inquit littera dicitur:
quæ uulgo apostoli

Apparitores dicuntur qui apparent & præsto
sunt obsequunturq; magistratibus. Ver-
gilius. viii. æn. quam ipsi cupiant regi ap-
parere latino. Gellius libro. ii. postea q; li-
ctor qui illi apparebat intellexit. Cicero li-
bro. iiii. de legibus. leges inquit sunt quas
apparitores nostri uolunt. Hieronymus ad
saluinam. nihil nocuit militanti paludamē-
tum & baltheus & apparitorum caterua.
Vulpianus libro. xxi. ti. de euctonibus. l.
si pignora. Si pignora inquit ueneant per

apparitores.

Appendicius. a. um. dicitur quod ab alio pen-
det. Hieronymus ad furiam pudicitia sine
comitibus & appendiciis suis continentia
& parcitate. Vulpianus libro. xxix. dig. de
acquirenda hereditate. l. si quis: sunt inquit
appendicia precedentis institutionis.

Aquiminariu uas est quod quoquo uersum
fundit aquas: unde agræcis ex herodoto in-
terprete Valla perirhanterion dicitur ape-
ri. circum & rantizo spargo siue irroro.
Pompo. libro. xxxiiii. de auro. & c. l. et si. de
aquiminario dubitatum est & puto conti-
neri. nam & hoc propter esculenta paratur.
& eodem. ti. l. in argento. de aquiminario
inquit Cassius se consultum respondisse.
Item de supellectali legata. l. id est. aquimi-
nariu saepe meminit.

Arcarius. is dicitur qui pecuniam publicam
adseruat. Hieronymus in calce epistolæ ad
romanos pro eo quod in græco est oecono-
mus ipse arcarius interpretatus est. Salutat
inquit uos erastus arcarius ciuitatis. Scæ-
uola libro. xxx. dig. in. ti. de fidei comis-
sa. liber. l. thais. stichum inquit rationibus
redditis manumitti uolo. stichus arcarius
probante domino nomina fecit. In codice
quoq; iustiniano titulus est de susceptori-
bus & præpositis & arcariis. potest igitur
arcarius esse publice & priuatum.

Archiatros ex græco interpretatur princeps
medicorum dicitur ab archos quod est prin-
ceps & iatros medicus. Augustinus libro.
iii. de ciuitate dei. ubi se inquit aesculapius
exculabit: quod archiatrum se non obstetri-
cem profitebatur. Hieronymus ad Eua-
grium ne fieret ait aliqua plaga: que scien-
tiam nostri lateret archiatri. Iulius quoq;
firmicus libro. ii. matheon. Mercurius in
tertio ab horoscopo loco constitutus facit
archiatros. In codice iustiniano. ti. de pro-
fessoribus & medicis libro. x. medicos inqt
& maxime archiatros uel ex archiatri. & l.
fra. l. archiatri. archiatri inquit sciētes an-
nuaria sibi commoda.

Archigeron interpretatur princeps seniorum
quoniam geron. tos. græce est senior siue
senex. In codice iustiniano. ti. de episcopali
audientia. l. archigerontes. archigerontes
inquit & dioecetæ. Accursius quod mi-
rum sit archigerontes archipresbyteros in-
terpretatur recte: quod presbyteros æque
senior interpretatur. ut idem sit archigeron
quod archipresbyter.

Archigubernius interpretatur gubernatorū princeps siue classis præfectus compositum nomen ex græco & latino quod per q̄rarū est: aliquando tamen fieri solet: ut Quintilianus libro primo ostendit. Labolenus lib. xxxvi. dig. ti. ad senatus consultum trebellianum. l. eius. saturnius inquit archigubernius ex classe britannica.

Archimandrita interpretatur agminis siue gregis princeps. mandra namq; multa significat apud græcos. speluncam interpretatur frater iohannes carmelitanus. Iuuenalis mædræm posuit pro muliere: cum in tertia satyra scripsit. stantis conuitia mædræ. Martialis pro ipsa mulorum concatenatione dicens. Vixq; datur longas mulorum vincere mandras. Atque idem aliubi pro calculo in ludo quem uocat uulgus scæcorum. his uerbis sic uincas nouiumq; publiumq; Mædris & uitreo latrone elusos. In codice tamen iustinianiano libro pri. pro pontifice accipitur. Reuerendissimus inquit archimandrita. Idem coll. prima de monachis. deo inquit amabilis episcopi & archimandrita. utrobique pro pastore.

Archimimus interpretatur princeps mimorum. Sūt autem mimi poemata lasciuientia in turpitudinem: de quibus scripsit Ouidius scribere si fas ē imitates turpia mimos. & martialis. mimos ridiculi philistrionis. Mimus uero autore diomedes dictus est quod omnia solus imitetur a uerbo græco mimeomæ quod interpretatur imitor. nam cum alia poemata idem faciant: hic tamen peculiari quodam modo. Iulianus libro. xxxviii. de operis lib. l. patronus. nam si quis inquit archimimus uel pantomimus.

Architectus interpretatur princeps fabricarum. nā tecton est faber lignarius maxime. sed architectus in negotium ad plura se extendit. Vitruuius libro pri. de architectonica. Architectus inquit scientia est pluribus disciplinis & uariis eruditionibus ornata: cuius iudicio probantur omnia quæ ac æteris artibus proficiscuntur opera. ea nascitur ex fabrica & ratiocinatione. Hinc paulus apostolus translatione utens dixit. in epistola quadam quasi sapiens architectus fundamentum posuit. Callista. lib. l. de iure iuu. l. qbusdam ueterinarum inquit architectus.

Archium interiecta. u. alatinis dicitur quod est græcis archion. quod interpretatur principium & est locus ubi monumenta litterarum publice adseruant. Martianus in philo-

logia nuptiis. Clotho & lacheis bibliothecarum superum archiuique custodes. Hieronymus in prologo ester. librum inquit ester uariis translatoribus constat esse uitiatum: quem ego de archiuis hebræorum reuelas uerbo euerbo expressius transtuli. Vulpianus libro. xlviii. ti. de poenis. l. moris quo loco inquit publice instrumenta deponuntur archiuo forte uel grammatophylacio.

Area inquit festus Pompeius locus est uacuus: quasi exaruerit: & non possit quicquam generare: qualis est in qua teruntur menses. Est quoque in urbe solum siue terræ superficies in qua nihil est ædificatum. florētinus de uerbis signi. l. fundi. locus inquit sine ædificio in urbe area. in rure ager.

Arelatensis ab eo est quod est arelas siue arelate ciuitas puincia narbonensis. nunc est arles. Plinius lib. xxxiii. pompeius paulini equitis arelatensis filius. Scæuola libro. xxxiii. dig. de usu & usu fructu. l. codicillis. ad rem publicam inquit arelatensium pertinere.

Arena plerumque pro amphitheatro ponitur quo in loco bestiarum conficiebantur sic appellatus ab eo quod arena in solo spargebatur quæ sanguinem effusum ex uulneribus siue ferarum siue gladiatorum ebiberet. Iuuenalis. lenoni b' atq; lanistis libertas iurisq; idem contingat arena. Vulpianus libro. xlviii. dig. ti. de accusatoribus. l. qui iudicio. quicum bestiis inquit depugnandi causa in arenam intromissi sunt. Hinc & arenarii dicti qui operas suas locabant aut obiciendo se feris aut cogrediendo cum altero gladiatore: cuiusmodi homines infames sunt. Callistratus li. xxxviii. de operibus libertorum. l. hæc demum. neq; arenarius inquit manumissus. &c.

Areseusa nomen celebre est foeminarum in libris digestorum in libris recentioribus mendose legit arethusa. Neque ignoro arethusa nympham esse & fontem eiusdem nominis in Sicilia: de utraque Vergilius in bucolicis & in quarto georgicorum libro. Sed quod ad iuris rationem attinet nihil refert areseusam dicas an arethusam. nos puritate lectionis defendimus quod grammatici proprium est officium.

Argentarius non tam argenti opifex est quisque pecunias publicas exigit: aut pecunias sub fide publica permutat qui uulgo campores appellantur. Marcellus libro. xl. de statu liberis. l. Stichus. aut argentaria inquit mensæ exercitores. Item libro secundo dig. ti. de edendo. l. Prætor. prætor ait. argentaria mensæ exercitores.

Armentum inquit Varro de lingua latina dictum est quod boues maxime parabantur ut inde eligerent ad arandum. Inde armenta dicta postea tertia littera extrita pro aramenta. festus tamen pompeius armentum id genus pecoris appellat: quod est idoneum ad opus armorum. Pomponius. ti. de uerborum sig. l. boues. boues inquit armorum magis quam iumentorum nomine appellantur.

Armilla inquit festus erant ex auro quas uiri militares ab imperatoribus donati gerebant dictae quod antiqui humeros cum brachiis atque uocabat: unde arma ab his dependente sunt uocata. Vulpianus lib. xxxiiii. dig. de auro & argento legato. l. argumento in aures inquit & armilla.

Arra. sive arrabo. onis. proprie illud est quod datur pro emptionibus confirmandis. Nam quemadmodum Vulpianus ait sine precio uenditio nulla est. Neque precii numeratio sed conuentio facit emptionem. Sed ut Caius iuris consultus ait quod arra pro emptione datur: non eo pertinet quasi sine arrae conuentio nihil proficiat: sed ut euidentius probari possit conuenisse de precio. Sed cur in sponsalibus contrahendis ab sponso arrae dantur sponsae: undeque earum habeat originem pauci nouerunt. Consuetudo fuit apud maiores nostros ut sponsus & sponsa in iuri foedus matrimonii se in uicem coemerent. facta igitur precii conuentione & sponsa emebat sponsum dotis precio: id quod Plautus expressit dicens. imperium accepi: dote libertatem uendidi. & Iuuenalis. Veniunt adote sagitta. libertas emitur. E contra ratio sponsus emebat sponsam. Unde est illud Vergilianum ex primo georg. Teque si ubi generum tethys emat omnibus undis. Sed quia utrumque precium futurum erat in potestate uiri: accipit ille dotem qua emptus est ab sponsa: illa uero tantum accipit arras quod est quasi quoddam emptionis signum. Aliquando tamen arra pro pignore simpliciter accipitur apud auctores.

Artemo. onis. trochleae genus est hoc est machina ad subleuanda onera quae graece dicitur epagon. Vitruuius libro. x. de architectura. In radice inquit machinae collocatur tertia trochlea: eam graeci epagota nominant artemonem appellant. Lucas in apostolica historia. capi. xvii. artemone quasi graeca dictione utitur cum dicit: & leuato artemone secundum aurae flatum tendebant ad littus. Nam in graeco artemona posuit. Sed fieri potest ut a sermone latino acciperit Lucas: cum praesertim qui cum paulo erant in ea navigatione romani essent: aut saltem romane loquerentur. Quod si artemo dictione latina est non potest per. th. aspiratum legi: id quod isidorus putauit cum nulla dictione latina th: sed neque ullam a muliam consonantem aspiratam recipiat. labor lenus. de uerborum sig. l. malum. Malum in nauis esse partem artemonem non esse laboro ait.

Assesores dicuntur qui assident iudicis non ut iudices sed ut approbaturi iudicis sententiam quomodo Saluator noster discipulis iudicis. sedebitis & uos super duodecim sedentes iudicantes duodecim tribus israel. Iulius firmicus libro secundo matheseon.

Mars inquit assesores maximos iudicium facit. paulus libro primo. dig. ti. de officiis assessori. l. omne officium assessorum quod uiri studiosi partibus suis funguntur: in iis causis constat. In codice quoque iustiniano titulus est de assessoribus & cancellariis.

Athleta interpretatur pugil sive certator: quia athlos est certamen & athlon ipsum certaminis praemium. res quidem honorifica non quemadmodum eorum qui artem ludicram exercent infamis. Iuuenalis. Leuibus athletis & uasa nouissima donat. Vulpianus libro. xxvii. titulo de excusationibus. athlete inquit habent a tutela excusationem. Vulpianus libro. ii. dig. ti. de iis qui notati. l. athletas. athletas autem artem ludicram non facere.

Atrienis sive atriaruis seruus est qui aliis seruus ad domino praepositus. dicitur quod atrio hoc est prima domus parti ubi apud antiquos diuitiae adseruabantur: custos adhibebatur: de cuiusmodi seruo Vergilius intellexit cum in aeneide dixit fidusque ad limina custos. & qualis est aut fingitur plautinus ille saureas atrienis qui sit quasi oeconomicus sive uillicus. Plinius caecilius in epistolis. sumptus atrienium topiariorum & fabrorum. Seneca quoque in epistolis. Sed habet uillicus. atrienis. colonus. Vulpianus libro. xxviii. ti. de fundo instructo. l. instrumenta. si uilla inquit cultior est: ueluti atrienis & scoparii. Item de uerborum signifi. l. in lege. utrum ait dispensatores. insularii. uillici. atrienis. Accuratus atrienis interpretatur qui purgant atrium.

Attellanus. a. um. ab attella urbe campaniæ de qua Silius libro. xi. punicatorum. iamq; attella suas iamq; & calatia adegit. Inde attellani ludicæ attellanæ comœdiæ. Iuuenalis. Urbicus ex odio risum mouet attellanes. Scæuola. ti. de legatis tertio. l. Patronus. fundum inquit i regione attellana legauit. **Autorare** aliquem est illum sibi obnoxium facere atq; obligare: quoniam autores dicuntur qui habent potestatem aliquid faciendi. & sine quorum autoritate non potest aliquid fieri. unde tutores dicuntur autores pupillorum. & milites dicuntur autorati aduce siue præfecto exercitus idest obligari in illorum uerba iurantes. Vnde titulus est apud iuris consultos de legendo uel autorando milite. & inde autoramentum pro ipsa obligatione. Vnde & Seneca dicit nullum sine autoramento malum est. & Cicero in pri. officiorum. Est enim illis ipsa merces autoramentum seruitutis. Vulpianus libro. xxvi. ti. de autori. & con. tu. l. etsi pluribus. si tutor inquit autoretur cui administratio tutelæ concessa non sit. pro obligetur. Ideo componitur ex autorare pro eo quod est ab obligatione soluere. lege i uerbo ex autorare.

Aurum coronarium dicebatur quod erat coronis faciendis aptissimum: & quantum possumus coniectura assequi est illud quod ex iulis indorum nuper repertis aduehitur: non quodcumq; sed quod uulgo dicitur guan. neq; enim est eiusdem speciei cum auro communi: quoniam igni purgatum non pergit gradum uigelimum. In sacris litteris hoc genus auri cethem dicitur. & inde cether dicta est corona auri. Huius generis auri meminit iustinianus in suo codice. ti. de iudæis. l. iudæorum. quam formam inquit patriarchæ quondam coronarii auri nomine postulabant. Item libro. x. de auro coronario lege unica. ad collationem inquit auri coronarii placuit nemini absq; consuetudine esse cogendum. Sed cur illud auri genus destinaretur coronis illam puto fuisse causam: quod splendore quodam peculiaris fulget.

De incipientibus a. b. littera.

Baluca aurum est nondum purgatum neq; adhuc in massam redactum. græce chrysamus dictum: quasi ab eo quod sit aurum imperfectum. Neq; est uerbum latinum quod Accursius putauit: sed hispanum: sicut scribit Plinius lib. xxxiii. naturalis his

storiæ. Hispani inquit aurum quod minus est balucam uocant. iustinianus libro. xi. in titulo qui est de metallariis. octonos inquit serupulos in baluca. & infra. l. ob metallum: quattuordecim inquit uncias in baluca. Cuius legis sensus hic est. qd si metallarii conduxerunt a principe aurifodinam aliquot auri libris puta centum: id debere esse purgatum quod soluendum est. Quod si uoluerint soluere in baluca: debere pedere pro singulis libris quattuordecim uncias: hoc est pro intertrimento & spurcicia duas ultra duodecim. Est operæ precium audire somniantem Accursium. Baluca inquit uas lucens: quasi in eo uale aurei illi uectigales principi deferrentur. Sed quia hæc interpretatio sibi non placebat: adiecit aliam non minus ridiculam. uel baluca inquit quasi baiulans lucem. hoc est auri splendorem. Dic mihi o Accursi hoc est de quo tu gloriaris accurrere uel succurrere legibus: an potius ea quæ dilucida a legis latore dicuntur: tenebris inuoluerit?

Bannum a recetioribus dicitur illa species exili quæ ab antiquis dicebatur proscriptio. encartados huiusmodi exules hispani appellant. itali banitos. ii. sunt de quibus in iure civili & apud autores latinos dicitur: quod caret iure togæ qd aqua & igni interdictum est. Codice de episcopis & clericis in noua constitutione frederici banno inquit imperiali subiaceant.

Bapheus interpretatur tinctor. & baphe tinctora: utrumq; ductum a bapto quod est tinguo siue colore inficio. Seruius in illud uergilii libro. iiii. geor. hyali saturo fucata colore. iuxta taretum inquit sunt baphia ubi tingit lana. iustinianus libro. xi. codicis. ti. de murilegulis. l. baphei inquit per quos & priuata nostra substantia tenuat: & species gynecii confecte corrumpuntur. Idem in. ti. de uestibus holoberis. l. purpuræ ad baphia inquit phoenices.

Bastagarii siue bastazotes dicuntur baiuli & corbulones: qui ferunt onera humeris: dicti ab astazo uerbo græco quod est porto. as. latine. iustinianus li. xi. codicis. ti. de murilegulis & bastagariis. quod ad presens inquit remedium pertinet: quintum animal bastagariis pro reparatioe præbeatur. Accursius nihil plus succurrit quam solitum est. sunt inquit bastagarii qui cogunt rusticos ad hoc. uel sunt becharii de domo principis. becharios itali uocant lanios siue laniones: sed diuinat: ut solitus est alius in locis.

Berytos ciuitas est syriæ phœnicæ ppe tyri & sidona. patria uulpiani iurifconsulti. Plinius lib. v. berytos inquit colonia que felicis iulia appellatur. Scaeuola lib. xlv. dig. ti. de uerborum obligatione. l. qui roma. in prouincia inquit syria in ciuitate beryto. Paulus quoq; in titulo de censibus. berytos inquit in phœnicia. Hinc berytius. a. um. unde plinio uina berytia celebrantur lege statim biblii.

Biblius. a. um. a biblo oppido quoq; phœnicæ de quo strabo. Plini⁹. Mela. Est & in eadē prouincia palæ biblos. i. antiqua biblos. bibliorū meminit iezeciel ppheta ca. xxvi. & xxvii. Iustinianus lib. x. codicis. ti. q. est de municipibus & originariis. cū te bibliū origine incolam autem berytium esse proponas. utraq; n. syriæ phœnicæ est ciuitas & altera alteri finitima est.

Bibliotheca locus est ubi reponuntur libri. nā biblos interpretatur liber theca repositoriū. quemadmodū dactylothea ubi reponuntur anuli. oporotheca ubi fruct⁹ arborū. pina-cotheca ubi tabulae. Vulpianus lib. xxxii. dig. q. est de legatis tertio. l. librorū. libris inquit legatio bibliothecas nō contineri.

Bidens. tis. genus est instrumenti fossorii dictum ex eo quod duos habeat dentes: quæ admodum rastri quod habet plures. Iuuenalis. uiue bidentis amans & culti uillicus horri. Vulpianus lib. xxxvii. dig. l. instrumenta. ligones inquit. sarculi. falces putatoriaræ. bidentes.

Bini. æ. a. nomē est numerale distributiuum siue diuiduū hoc est quod significat tot res illarū quæ diuiduntur singulis cōpetere ut si dixeris bini argentei sunt uiritim distribuedi: intelligimus quod singulis uiris cōpetunt duo argentei. Poetæ abutuntur hac significatione accipientes bina pro duob⁹ simpliciter. ut Vergilius pri. a. n. bina manu lato crispans hastilia ferro. Idem in. viii. frenaq; bina meus quæ nūc hā aurea pallas Accursius huiusmodi nomina in bis tantū interpretatur ut bina pro quattuor. quine pro decem. dena pro uiginti contra mentē legis latoris magnoq; sensus detrimento. Lege in dictione deni. Est & alia significatione huiusmodi nominum cum iunguntur nominibus pluraliter declinatis: ut si dicas binas litteras tuas accepi: intelligo quod accepi duas epistolas: sed binas dixi quia litteræ litterarum pro epistola caret numero singulari. Hinc est quod. M. Tullius re

prehendit filium ciceronem quia scripserat se accepisse duas litteras cum debuisset dicere binas. nam dicendo duas significabat quod duo tantum elementa accepit puta. a. b. Neratius libro. xxxix. ti. de damno infecto. l. quod cornelius. binarum inquit ædiū & in alia lege de seruitutibus urbanorum predior: cuius initium est. binas ædes habeo alteras tibi lego. utrobique significat duas domos. Nam ædes pluraliter declinatum ut diximus in dictione ædicula domū priuatam significat. Quod si dixisset duas ædes intelligendū esset quod habebat duo templa: quandoquidem ædes templum significat in utroque numero. aut quemadmodū Accursius interpretari consueuit in bis tantum quattuor templa.

Bissexus appellatur dies ille intercalaris: qui in quarto quoque anno interponitur mēse februario die sexto calēdas martias: unde bis sextus dicitur quod bis numeramus sexto calēdas martii. Sed ut alterū ab altero distinguat. i. priori dicendū est sexto calēdas martii die intercalari. in posteriori simpliciter sexto calēdas martii. Est autem intercalare fere interponere. Causa uero adiciendi illū diē eam mirum fuit: ut cursus solis cū numero dierum congrueret: quod fieri non posset nisi quarto quoque anno dies unus adderet: qui colligitur ex quadrāte hoc est sex horis quæ ad complendum solis cursum suffunt. de quo multa apud Macrobiū in primo saturnaliorū. Celsus. de uerborum sig. l. cū bissexus. & c. ubi Accursius multa delirat.

Bissicus. a. um. siue bissinus. a. um. ē res ex bis si materia constat. Est autem bissus genus lini candidissimi circa elidem achaiæ nascens neque usquā fere alibi: quemadmodum carbassus in hispania iuxta tarraconē: de utroque plini⁹ est auctor lib. xix. naturalis histo. Bissi meminerunt sacre litteræ: in utroque testamento. Martianus li. xxxix. ti. de publicanis. l. finali. xylocinamomū. opus bissinū. ubi p bissico mendose bussicum legitur.

Bombycinus. a. um. quod est ab obyce. Est autem bombyx uermiculus ex cui⁹ capillamento depectit quod uulgo dicitur sergo siue seda: Nā sericū longe aliud est quod putat uulgus incertus loquēdi artifex. de quo in uerbo sericum. Sunt igitur uestes bombycinæ quas ignari harum rerum uocant sericeas. Iuuenalis hæ sunt quæ tenui sudat in cyclo de quarū delicias & pāniculus bombycin⁹

urit. Vulpianus libro. xxxiii. dig. ti. de au-
ro & arg. leg. l. vestis. vestimentorum inqt
sunt oia lanea lineaq. serica. v' bōbycina.
Bona. orum. inquit festus dicuntur substan-
tia rerū: sic dicta quod bonis uiris digna sūt
Sed aliter vulgus accipit bona. aliter sapiē-
tes. Vulgus namq. imperitum ea tantum
appellat bona quæ sunt fortunæ subiecta
cum illa infimum gradum in genere bono-
rum obtineant: immo vero secundum stoi-
cos neq. omnino sint bona: cum sola animi
bona sint bona simpliciter: cætera uero bo-
na cum additamento aut bona utilia. aut bo-
na iucunda. Iurifconsulti tamen quia cum
uulgo & ad uulgum loquuntur bona uocat
patrimonium & censum cuiusque. ut Vul-
pianus. ti. de uerborum significatione. l. bo-
norum appellatione. & c.

Bractearius est ille qui secat aurum in tenuis-
simas laminae quæ dicuntur bractea: ut apud
Vergilium libro. vi. æn. tenui crepita
bat bractea uento. Inde bractearius dictus.
Iulius firmicus libro. iiii. matheos. uen-
it iquit aurifices inauratores bractearios &
argentarios facit. Iustinianus libro. xi. cod.
L. prima. artifices inquit bractearii. Accur-
sius pentaburgos interpretatur. i. qui faci-
unt quædam uolubilia circa frenos: sed in
qua lingua dicantur huiusmodi artifices pé-
taburgi ego fateor me ignorare: quemad-
modum possum per sancte iurare Accursi-
um omnino non intellexisse quid bractea-
rii nomine significaretur.

Brephotrophium locus est ubi infantes expo-
siti publice aluntur. nam brephos interpre-
tatur infans & trophe alimentū. sic orpha-
notrophium dicitur ubi alunt orphan. i. &
ichthiotrophium ubi pisces. pisterorophium
ubi columbæ. Iustinianus in codice. ti.
de sacro sanctis eccl'is. l. Illud. ubi mendo-
se bephotrophum pro brephotrophium les-
gitur: expuncta secunda littera. Item & ite-
rum. l. sancimus. atq. iterum. l. ut inter. ha-
betq. accentum in penultima.

Bubulcus est custos boum aut qui bobus ut if
Ouidi. iiii. de ponto. per medias istri plau-
stra bubulcus aquas. Cato de re rustica. bu-
bulcum unum habeat. asinarium. unum.
Paulus libro. xxxiii. dig. ti. de fūdo instru-
l. cum de lanionis. de bubulco inquit siue
de eo qui ibi bobus arat. Inde bubulonicus
a. um. res ad bubulcum ptinens. ut in eodē
ti. l. sed & stragulas uestes & bubulonicas
quæ equis insterni solent.

Buccinum genus conchyliorum est ex quib?
purpureus color inducitur. nam purpuræ
annumeratur murices. buccina quæ a græ-
cis dicuntur cerices & quæ proprio nomi-
ne dicuntur purpuræ. Vulpianus libro.
xxxii. qui est de legatis tertius. l. si cui. pur-
puræ appellatione omis generis purpurā
contineri puto. sed coccum non continebi-
tur. buccinum autem & ianthinum conti-
nebitur. Accursius coloris genus dicit.

Buprestis ut scribit plinius bestiola est rara in
italia simillima scarabeo longipedi. Idem li-
bro. xxiii. pollet inquit contra cantharides
bupestrim & pityocampas. Apud marcellū
xlvi. dig. l. eiusdē ubi p buprestis & pityo-
cāpis mendose legitur bubostris & pituo-
carpas. si quidem buprestis dicitur quasi bo-
uis prester. i. serpens. nā subit nares boum
atq. ita enecat illos.

Burdo part² est ex equo & asina sicut ediuer-
so mulus ex asino & equa. hispani burdie-
ganos appellat. In quarto regū libro cap.
v. hieronymo interprete. obsecro iquit cō-
cede mihi seruo tuo: ut tollam onus duorū
burdouum de terra. hos græci ginnos uo-
cant Theodorus gazes e. Aristotele in li-
bro de animalib⁹ inos interpretatur. Vul-
pian⁹ libro. xxxii. dig. qui est de legatis ter-
ti⁹. l. item legato. uel lectica uel burdones.

De incipientibus. a. c. lfa.

Aballus ab equo eo distat: quod cabal-
lus ferē nūquā sine derisione dicitur
Atq. ideo satyrici poetæ: qui dum ri-
sum excutiant nemini parcunt: cabal-
lo potius q. equo utitur. Lucilius apud no-
niū Marcellum. succussatori tetrī tardiq. ca-
balli. & Horatius Satureiano circum uecta-
re caballo. Equus uero non dicitur nisi de
apto & qualem Vergilius. iiii. geor. descri-
bit dicens. Cui ardua ceruix. argutūq. ca-
put. breuis aluus. obesaq. terga. luxuriatq.
toris animosum pectus. & c. Pomponius li-
bro. xxxiii. ti. de fundo instructo. l. si ita. ca-
ballos inquit qui in pristinis essent. Nam
pistrinis non delegantur nisi mali: & de qui-
bus Iuuenat dixit. dominos precīs mutare
iubent. Exiguus tritoq. ducit epithedia col-
lo. Signipedes digniq. molā uersare nepot-
hos hispani rocines illos cauallos appellat.
Cacabus olla grandior est siue illa sit ex argil-
la siue ex stāno. siue ex argento uel alia qua-
cunq. metallica materia. Columella libro.
xiii. de re rustica. in cacabo figlino nouo co-
quitur uel stanneo musti arbutiui aminal

tes erumpunt: quemadmodum apud Aphri-
canum. libro. xxx. dig. ti. de legatis primo.
l. cetera. canthari iuquit per quos aquae sal-
unt.

Capitale odium. capitale supplicium. capita-
lis morbus: quod caput alterius. i. uitam pe-
tit. capitalis homo & capitale crimen: pro-
pter quod caput commitentis peti debeat
ad penam. Festus pompeius. capitalis iquit
lucus est: ubi si quid uiolatum est: capite ui-
olatoris expiatur. Cicero de senectute. nul-
lam capitaliorem pestem q̄ uoluptatem cor-
poris hominibus a natura datam. Paulus li-
bro. xlviii. de publicis iudiciis. l. publicorū.
capitalia inquit iudicia sunt: ex quibus pec-
na mors aut exilium est. hoc est aquae & ig-
nis interdictio. per has enim poenas eximi-
tur caput de ciuitate.

Capitium est capitis tegmen ut iquit Noni-
us: citatq; Varronem i quarto libro de uita pa-
trum. In libro tamen de origine linguae la-
tinae: ab eo capitium dici putat quod capit-
pectus: id est ut antiqui putant. indutui cō-
prehendit. lob. capite. xxx. quasi capitio tu-
nicae succinxerunt: ubi iaterpres capitium
pro collario uidetur accipere. Vulpianus li-
bro. xxxiiii. de auro & arg. leg. l. uestis. mu-
liebria inquit sunt ueluti stola. pallia. tuni-
ca. capitia. zona.

Capitulum apud Plinium lib. iiii. naturalis historiae ē
oppidū Italiae. unde possessiuū gentile po-
nit capitulensis. Paulus lib. l. digestorū. ti. de
i. censibus. l. finali similes sunt capitulenses.

Capsarii dicuntur q̄ filiis nobiliorum ciuium
ad scholas euntibus libros deferūt in capsu-
la. Iuuenalis de seruo capsario. quē sequitur cu-
stos angusta uernula capsae. Suetonius i ne-
rone. constat quosdā cū paedagogis & capsar-
iis uno prandio pariter necatos. Vulp. li.
xl. ti. de mauumisi. uind. l. si collectaneus.
ubi exprimit capsarii officii. i. qui portat li-
bros. Item de iure immunitatis. l. quibusdā.

Careum genus est aromatis myropolis cogni-
tū. nobis uero incognitū quippe quod pere-
grinū sit. Plini⁹ li. xix. Peregrinū inquit est
careum gentis suae noīe appellatum. culis
principale. Galenus ad paternianum capite
de careo. Vt eo quoq; apiculus de re cogna-
ria. Paulus li. xxxiiii. dig. ti. de penu legata. l.
non omne. sed quod qdam negauerunt pi-
per ligusticum careum & laser. eiusmodi in
penu non esse improbatum est.

Carrum siue carr⁹ & carruca plaustra sūt one-
raria: hoc est comparata ad ferendum tan-

tum onera. Caesari in primo commentario.
Iumentorum inquit & carrorum q̄ maximū
numerum coemere. In commentario quoq;
hispaniensi. per uiarum angustias carra cō-
plura Martialis. oīucunda couine solitudo
carruca magis effedoq; gratum. Consultus
libro. xxxix. ti. de donationibus. l. si id. uel
grex ait. uel carrum. uel carruca. Item Sca-
uola ti. dormitoria debeatur de auro & ar-
gento. leg. l. Vxor. An carruca.

Carthaginienses post. n. litteram per. i. nō car-
thaginenses. i. littera dispūcta ut nunc uul-
gus loquitur debere scribi & proferri astipu-
pulantur florentinorum pandecta: in q̄bus
quoties carthaginiensū fit mentio: sic scri-
bi adnotauit Iodouicus Bonognin⁹ data sibi
copia librorū illos saepe legēdi. Sed & Priscia-
nus lib. iiii. de octo partib⁹ orationis. si no-
mina inq; sunt tertiae declinationis: abieci-
unt. s. extremam genitiui & assumunt ensis.
ut pistor pistoris pistoriensis. carthago car-
thagis carthaginiensis. hoc est sex syllabarū.
atq; ita in omnibus codicibus uetustis prope
semper legit. ostendit hunc locum primus
omnium Laurentius abstemius: atq; ab oī-
bus uiris doctis eius inuentio est admissa.

Cassiope ciuitas & promontorium est epi-
ri. Strabone. ptolomaeo. plinio atq; aliis auto-
ribus. Vulpianus lib. xiiii. dig. ti. de exerci-
toria actione. l. prima. sunt inquit naues q̄
abundusio uel a cassiope uel adurachio ue-
ctores traiciunt.

Castellum est aquae conceptaculum: unde ex a-
quae ductu publicitus distribuēda est p urbē
aqua. festus ab antiq; ait castellū diuidicu-
lū fuisse appellatū: ex eo dictū quod inde aq̄
diuiderent. Apud Pliniū. Vitruuiū. & frō-
tinum de aquae ductibus saepe castellum in
iuea significatione legimus. Africanus de
legatis primo. l. cetera. si cancelli inq; sint
uel uela legari potuerunt: non fistulae uel
castella. Item libro. xliii. de aqua cotidiana.
l. prima. quid sit uulpianus satis clare inter-
pretatur. ex castello inquit. i. ex eo recepta-
culo: quod aquam publicam suscipit. Ca-
stellanos frontinus quoq; illos appellat: qui
castellorum curat gerunt.

Catadromus interpretatur decursus. nam ca-
tadromeo est decurro. decursio autē per ca-
tadromum non sine periculo erat: quod &
duris consultus significat libro. xix. dig. de
actionibus empti. l. si seruus tuus. cum in-
quit fuisse seruum: qui per catadromum de-
scendere: aut in cloacam demitti solit⁹ esset.

Suetoni⁹ i. nerone. notissimus eques ro. ele
phato supsedens p catadromū decucurrit.
Quod aut ludicri gen⁹ catadrom⁹ esset: ne
mo dicit quod ego scia. neq; ausim diuinare.
Cauma. aris. calor siue incendium in teptat ca
uo enim est calefacio siue incendo. Vulpi.
de legatis pri. l. cum res. si fundus inqt cau
mate perierit. atq; aliubi pradia inquit que
caumate perierunt. atq; adhuc alibi si cauma
te alio ue casu pars fundi perierit. quibus in
locis casma pro caumate legitur. chasma na
q; per. ch. aspiratum aliud significat. hoc est
ceci hiatum siue recessum. Autores sunt A
ristoteles in meteorologicis. Plini⁹ in. ii. na
turalis histo. Seneca in primo naturalium
questionum. Seruius lib. ix. a. n.

Cauillatio inquit Nonius Marcellus est ioco
sa calummatio & cauillari iocari. Valla cauil
latio inquit est subdola quaedam ratio: qua
nos consciū nobis mendacii uincendi causa
proferimus. Vulpianus. ti. de uerborū sig.
l. natura cauillationis. & c. Item de regulis
iuris. ea inquit est natura cauillationis qua
græci scoma uocant.

Caupo dicitur pprie: qui uinum uendit. cau
pona uero est mulier quæ uinū quoque uē
dit. est etiam caupona locus in quo uinum
uenditur. autor est priscianus. Apuleius li.
pri. de asino: de quadam inquit amica cau
pona ilico percontor. Gellius lib. vii. quod
in caupona delitesceret: quod ad uesperam
perpotaret. Apud iuris consultos titul⁹ est
lib. xlvii. dig. furti aduersus nautas caupo
nes & stabularios: ubi ea propemodū quæ a
pud horatiū in primo ser. leguntur.

Causarii dicuntur: qui causam habēt ex mor
bo: ut muneribus uacent. Lilius libro. vi.
ab urbe con. tertius inquit exercitus ex cau
sariis & senioribus. Seneca li. vi. epistolarū
in animo nostro sunt quasi causariæ partes:
qbus adhibenda curatio est. Spartianus in
hadriano. omnes causarios subleuauit. Plin
ius li. xxv. causariis uel latere uel faucib⁹.
Martian⁹ li. xlix. ti. de re militati. l. milites.
causaria inquit missio est: quæ propter uali
tudinem laboribus militiæ soluit. Modesti
nus de excusationibus. propter agritudinē
inquit causaria uocatam causariam remis
sionem acceperint

Causor. aris. est causam rei gestæ afferre: siue
excusatōm. Quirili. ne causanti pupillo sic
tutor irascat. Verg. in buco. causando no
stros in lōgū ducis amores. Vulpi. li. xl. ti.
de fidei comiss. lib. l. gnaliter neq; enicau

fari debere quo minus illi relictum sit.
Cauterium ferrametum est chirurgicum ad in
urendum uulnera. Est præterea cauterium
instrumentum pictorium quo utuntur in ea
pictura quæ dicitur encaustice: de qua Plin
ius lib. xxxv. & Martialis. encaustus phae
eton tabula tibi pictus in hac est quid tibi
uis: dipyrum qui phaetonta facis: De eadē
quoq; ouidi⁹ dixit tabulasq; colorib⁹ uris.
Martianus. de fundo instructo. l. pictoris. pe
niculi inqt & cauteria & conchæ. ubi men
dose pro cauteria cautheriæ legitur.

Cedere diem significat incipere deberi pecu
niam. uenire diem significat eum diem ue
nisse: quo pecunia peti possit. Ex Vulpiano
in titu. q est de uerborū obligatiōe. l. cedere
diem. Cedere possessionem. uel usum fru
ctū uel ius: est alteri possessionē uel usum ul
ius tradere. Ambrosius ad Marcellū qd sibi
psuturum: quod iura possessionis cederes.
Vergilius. xi. a. n. cedat ius proprium regi:
Idem in. ti. de legatis. ii. l. et similiter. si usū
fructum inquit mortis causa cesserō. & in
titulo de acquirenda possess. saepe.

Cellarium dicitur locus a reponendis celan
disq; esculentis potulētisq; dictus. Apud co
lumellam de re rustica caput est quo pacto
uillica tractare debeat cellaria. Iuris consul
tus. de legatis. iiii. cellarium inquit iunctum
eidem dietæ. Cellarius uero est q cellæ ut
nariæ præsertim præponit. Plautus in capti
uis sume. posce. prome qd uis. te facio cella
rium. Vulpi. li. xxxiii. de fundo instructo. l.
quæsitū Cellariū inqt: idest q præpositus
est ut rationes saluæ sint. & aliubi saepe.

Cenotaphium interpretatur inane sepulchrū
. i. quod sine cadauere in memoriam tantū
defuncti constructum est: quale est illud a
pud Vergiliū. iiii. a. n. hectoreum ad tumu
lū uiridi quē cespite inanem. Vulpi. lib. xi.
de religiosis. & c. l. uel quæ. si cenotaphium
inquit sit: uenire dicēdum est. & infra. l. mo
numentū. monumentum inquit memoriæ
causa factum: quod græce cenotaphium dī.
& tunc scribitur per. e. simplicem. Nam per
æ diphthongum significat cænotaphiū no
uū sepulchrū: quale fuit illud in quo salua
tor noster fuit sepultus de quo in euāgelio.
Sed pæ diphthongō cænotaphiū signifi
cat cōmune multorū sepulchrū: quod græ
ce polyandrō quoq; dī. Taphos namque se
pulchrum interpretatur. Cenos autem sine
diphthongo uacuum: siue inanis. cænos per
æ. diphthongon. nouus. cænos per æ dī

phthon. significat commune.

Censeo. es. est arbitrari: unde cēsores dicti ad quorū censionem. i. arbitrium censere potest: ut scribit Varro de lingua latina. festus quoque censores inquit dicti sunt: quod re suam tanti quisque aestimare solitus sit: quanti illi censuerint. hinc dicuntur censiti: quorum res est aestimata certa quadam summa: & per eam in classem suam redacti: quae etiam opitecensi. i. opibus censiti dicebantur. & capitecenses qui nullo aut paruo aere censebant. Auctor est gelius li. xv. & ualerius ubi de Mario. in codicis iustiniiani lib. xi. titulus est de agricolis censitis. & infra. in quibus causis coloni capite censiti dominos accusare possunt. Pōponius. ti. de acquirendo rerū dominio. l. ergo. censitorum inquit uice fungit.

Centones sunt cilicia ex pilis caprarum. siue panni crassiores ex lana diuersorum colorū confuti. Plautus in epidico. tu aliu queras: cui centones sarcias. Iuuenalis. intrauit callidum ueteri centone lupanar. Cato de re rustica. prius ueterem sagam accipito: unde fiant cētones. De huiusmodi rusticis centonibus loquitur consultus Vulpianus libro. xxxiii. dig. de fundo instructo. Cētones inquit. funes. perticae. Accursius Vgutionis autoritate: cētones interpretatur puluinaria. i. opus factū admodum puluinarium. Quid uero per puluinaria ipse intelligat: ego non uideo: cum autore Seruio puluinaria sint lectuli qui sterni in templis cōsueuerunt: principum quoque puluinaria dicuntur: ut apud Iuuenalem. lupanaris tulit ad puluinar odorē. Catullus quoque de nuptiis pelei. puluinar uero diuæ geniale uocatur.

Centurio miles dicebatur: qui praerat militibus centū: & cohors illa cui praerat appellabatur cēturia. Cēturionis insigne uitis erat siue farnētū ex uite. Plinius centurionum inquit in manu uitis. Iuuenalis de mario sub centurione constituto. nodosam post hanc fragebat uertice uitē. Lucanus in. vi. de laelio cēturiōe latia longo gerit ordine uitē. & Silius lib. vi. Leuinus ab alto priuerno uitis latiae praefignis honore. & Martialis Vaparetonias latia modo uite per urbes. de uite quoque centurionum meminit iuris consultus lib. xlix. dig. ti. de re militari. l. milites agrum. si uitem tenuit militiam mutat.

Certamen pro ludo in quo est contentio: ubi etiam uictori ab agonotheta praemium proponit. Scæuola. ti. de annuis legatis. l. liber to. certamina inquit sub nomine ipsius cele

brarentur. i. ludi.

Certiorem facere quempiam eleganter dicitur: & non facere certum. Nam quod Vergilius in aeneida dixit anchisen facio certum: carnis necessitate excusatur: quod certio rem i uersu non potuit collocare: quonia syllaba breuis est inter duos longas: quod heroicū carmen reformidat. Utitur iuris consulti hoc uerbo certioro. as. quod apud eos quae pure loquitur in usu non est. Vulpianus lib. xxvii. dig. de eo qui pro tutore. l. pri. sed necessarios inquit pupilli non certiorauit. Idem quoque li. xvii. ti. mandati. l. si fidei iussor. cum certiorare inquit non fecit. Certifico uero & certificatio nusquam quod meminerim legitur: nisi in libris dig. titulo de excusationibus. honores inquit & immunitates certificauit scribens. Item de pignoribus & hypothecis. l. cum tabernam. quae est scaeuolae libro. xx. dig. non certificationem inquit sed suppositionem a me accipere.

Ceruīsa uel ceruīsia uel ceruīsum potio est ex ordeo siue tritico siue ex pane concinnata. & est fere quā sacra: licet ex hebraeo sermone interpretatur ficeram: est idem quod Zithū. Siccera uero hieronymus ait est omnis potio quae potest inebriare praeter uinum. Vulpianus lib. xxxiii. dig. de tritico & uino leg. l. si quis. nec eamum inquit nec Ceruīsa continebit. & paulo ante certe ceruīsum quod in quibusdam prouinciis ex tritico uel ex ordeo. uel ex pane conficitur. Strabo lib. xvii. in descriptione aegypti scribit commune illis populis esse poculū & fieri modis uariis. appellat autē agracis Zithum ab interprete ceruīsum.

Character. eris. interpretatur figura uel signū uel forma. Cicero ad brutum in oratore. in omni re difficillimum est formam quae character graeceditur exponere. Sed & stiligenus character ab autoribus dicitur. Vulpianus lib. xxviii. dig. ti. de testamentis. l. ad testium: dum tamen inquit habuerit characteres. characteres dixit per figuris scripturum.

Cartha est pagina scriptioni apta ex quacumque materia illa sit. siue ex plūbo. siue ex cortice. siue ex lintheis. siue ex papyro. siue ex corio quae dicitur membrana. De chartarum generibus plinius multa libro. xiii. natu. histo. Vulpianus ti. de legatis. iiii. l. librorum. librorū inquit appellatione omnia uolumina continentur siue in charta siue in membrana sint: siue in quauis materia. neque enim membrana excludit a chartae appellatione: cum charta membrana appelletur. Idem quoque ibidem. si quis

ingt chartas legauerit puras: membræ non cōtinebūt: quasi dicat nisi addat charta membrana. Idē quoq; uulpian^o. ti. de bonorū pof fessioe secūdi. ta. l. chartæ appellatiōe: etiā ad nouam chartam refertur.

Chirographum est scriptura ex manu propria quam autographum etiā appellant. Suetonius in augusto. nihil æque elaborauerat q̄ ut imitarentur chirographū suū. Differt aut̄ chirographū a syngrapha. quod i chiro grapho tātū quæ gesta sunt scribi solent. in syngrapha etiā cōtra fidem ueritatis pactio scribitur. Idem in eodem. cuius pacti nō dubitauit a quibusdam ius iurandū a quibusdā syngrapham petere. Per syngrapham itelli git Suetonius chirographū propria eorum qui pacifcebantur manu scriptum: in quo talis pactio scripta erat: ne negare possent. Paulus lib. xlii. dig. ti. de priuilegiis credito rum. l. bonis. a chirographo chirographari um formauit: quod significat eum qui adē bitore autographum debiti habet. Chiro graphariis inquit creditoribus.

Choma. atis. ex græco interpretat agger. eris. Est aut̄ agger ut inquit Seruius illud Verg illi. x. añ. atq; ipsi prælia miscet aggeribus: terra illa quæ facta uallo ppi^o ponitur. Vnde titulus ē apud iuriscōsultos de aggeribus nili. nō rūpēdis. illiūq; aggeres pprie dicitur chomata græce. Vulpian^o li. xlii. dig. ti. de extra ordinariis criminibus. l. saculariū. Chomata inquit sunt aggeres q̄ solent aquā in loticam cōtinere. & ibidem sape. ubi semp pro choma per. ch. & o longū comma. atis. per. c. exile mendose legit.

Chrysamus græce dicitur: quā ut ait Plini^o hispani balucam appellant: de qua satis multa scripsim^o in uerbo baluca. dicta achryfos siue chrysiō quod est aurum. Iustiniani codicis li. xi. titulo de metallariis. Octonos iqt scrupulos in baluca: quæ græce chrysamus dī. Accursi^o nō min^o in chrysamī delirat in terptatiōe: quā supra fecerat i baluca. chry samos inqt græce latine utilitas. ut sit chry samos. i. in utilitate publica: cum tantum distet chrysamus a chresmos quod interpretat utilitas: quantum thais ab hermione. illud namq; per. ypsilō: hoc uero p eta scribitur.

Cidonium malum idem est quod cotoneum. & uinum cidoneum quod ex malorum cidoniorum conficitur succo. Vulpianus. ti. de uino & tritico leg. l. si quis. cidonia inqt & si qua alia sunt uina quæ non ex uinea fiāt. Ea uero ut diximus sub ceruisia siue Zitho

contineri uidentur.

Cymbium poculi quoddam genus est dictū a similitudine cuiusdam nauigiū. Est aut̄ cymbium in forma diminutionis ab eo quod est cymba. Vergilius. inferimus tepido spumātia cymbia lacte. Paul^o. xxxiiii. dig. ti. de auro & arg. leg. l. pediculis. cymbia inquit argentea crullis aureis illigata.

Cilicium proprie dicitur textum ex lana caprina ad usum maxime tentoriorū: siue castrorum ut dicit Vergilius libro. iiii. geor. Vnde cilicina saga fiebant ad pluuias arcendas Exodi. cap. xxvi. facies inquit & saga cilicina undecim ad operiendum tectum taberculi. Vegetius quoq; libro. iiii. de re militari. saga cilicina prætendi præcipit ad excludendos imper^o sagittarū. Vulpian^o li. xxxiiii. dig. ti. de fundo instructo. l. instrumēta. Vela inquit cilicina instrumēti esse castius ait: quæ ideo parantur ne ædificia uēto uel pluuia laborent subaudi prætenta.

Cingere arborem est illam deglabrare siue de librare hoc est decorticare siue corticem de trahere: encernadar hispani dicunt: quo facto arbores in arefcūt. Paulus lib. xlvii. dig. ti. arborum furtim cæsarum. l. cædere. Cingere inqt arborem est illam deglabrare. Itē i fra. l. furtim. & Alphenus libro. xix. dig. ti. locati & conducti. l. in lege locationis. Neue quem cingere. cædere. urere finito.

Circeiensis. e. nomen possessiuum gentile ab eo quod est circei. orū oppido italia: i latio ueteri atq; promontorium eiusdem nomis quōdam insula ut inquit Plinius autoritate homgrī uasto mari circumdata. Hic Circe uenefica illa decantatissima regnasse dicit: quo tēpore ulysses orbē pererrabat. Hic plinius de ostreis. cādidiōra inqt circeiensib^o. Liuius. Circeiensitū quidā cogniti & coloni a ueltris. Paulus lib. xxii. dig. ti. de iuris & facti ignorantia. l. regula est. ad opus inquit aquæ ductus reip. circeiensium.

Circenses ludi appellant: qui in circo magno roma: fiebāt: atq; idē dicti ea forma qua ab hispani hispalensis. Ex quo Seruii grāmatici & quorūdam aliorum error conuincit qui putant circenses ludos esse dictos quod ubi suo tēpore metæ fuerunt: olim gladii ponebant quos circuibant: unde ludi circēses quasi circū enses. Vergilius lib. viii. añ. magnis circensibus actis. & luuenalis. si potes a uelli circensibus. optima soræ. Hermog libro l. dig. ti. de munerib^o. l. pri. equorum inquit circensium spectacula. & Paul^o. libro. xxx.

dig. qui est de legatis primus. l. ciuitatibus.
ludos inquit scenicos uel ludos circenses.
Circitores dicuntur q uigilias nocte circueunt:
hispani rondas uocant. Vegetius lib. iiii. de
re militari. tribuni inqt eligunt q uigilias
circueunt: ut renunciēt h qua emerferit cul-
pa: quos circitores appellāt. nunc militiæ fa-
ctus est gradus. Ouidius in priapeia. qd me
cum tibi circitor moleste: ad me qd phibes
uenire furem. Vulpianus lib. xiiii. dig. ti.
de institoria actione. l. quicumq. circitores
uocat: qui circumferunt merces per uicos &
urbes uendendi causa.

Circulatores circūforani dicūt q publice offu-
cias quasdā & prastigias faciūt: ut uideant
deuorare gladios: & irritare serpentes: & ta-
lia quadā facere. Apuleius in pri. de asino.
Circulatorē aspexit questrem spathā prae-
cutā mucrone infesto deuorasse: ac mox eū
dem inuitamento exigua: stipis uenatoriam
lanceam qua parte minatur exitium: in ima
uiscera condidisse. Paulus lib. xlii. dig. ti. de
extraordinariis criminib. l. in circulatores
qui serpentes circūferunt & proponunt: si
cui ob eorum metū damnum datum est.

Circumscribere est fraudib⁹ cauillationibusq;
in iudicio uti: ut causam obtineas uincasq;
aduersarium. Ambrosius in lucā. cap. iiii.
utitur diabolus testimoniis scripturarum:
nō ut doceat: sed ut circumscribat & fallat.
Idem ad constantinum. nec quisquam aut
uiduam spernata aut circumscribat pupillū.
& ibidem. quid circumscribitur frater. frau-
datur mercenarius. Inde circumscriptio. Idē
Ambrosius ad irenæum. omnia plena frau-
dis. plena circumscriptio. & circumscri-
ptor. oris. luuenalis. pupillum in iura uocan-
tem circumscriptorem. Iulianus libro. xliiii.
ti. de exceptionibus. l. exceptiones que mi-
nori inquit uiginti quinque annis circum-
scripto.

Circumuenire in eadem prope significatione
accipit qua circumscribo. unde illi proprie
dicuntur circumuēti: quos grassatores qua-
si ex insidiis adoriuntur. Cæsar in cōmen-
tario hispaniēsi. cum undique se circumue-
niri animaduertisset. Ambrosi⁹ in illud euā-
gelii reddite quæ sunt dei deo: nec interest
apud deū utrum uī aut circumuentione res
alienas occupet. ti. de doli mali. l. apd celsū.

Cisterna pluuialis aquæ conceptaculum est.
dicta ut inqt festus quod inest in terra. Mar-
tialis. sit cisterna mihi q uinea malo rauena.
Vulpianus lib. xliiii. di. de fonte deducen-

do. l. prima. cisterna inquit non habet per-
petuam causam nec uiuam aquam. Sed si ui-
num condatur in cōceptaculo cisternæ simi-
li: cisterna quoq; per translatōm potest ap-
pellari. Vulpianus lib. xlvii. de furtis. l. uul-
garis. & qdem inquit si cisterna uini sit.

Citrea mensa. i. ex citri materia celebrantur
apud autores: & fuerunt in tanto precio: ut
cum aliquando uiri obiecissent foeminis ni-
mios sumptus quos in coemendis margari-
tis faciebant: & uos inquit mensis citreis
utimini. Sed cum apud omnes cōstet citrū
arborem & mala citrea esse quæ postea cœ-
pta sunt cognominari mala rancia: quorum
materia neq; firma neq; odorata neq; qcquā
habens laudabile sit: Suspicio aliqd erroris
subesse circa has arbores iam inde ex antiq;
tate contractum: ut citrum uidelicet pro-
cedro accipiatur. hoc est alerze: cum preser-
tim arbor illa siluestris sit copioseq; proueni-
at in monte atlante. Vnde Martialis de mē-
sa citrea dixit. Accipe foelices atlantia mu-
nera siluas. Idē aliubi. cum possint libycas
sustinuisse trabes. Paulus libro. xix. dig. de
action. empi & uenditi. l. si sterilis. ueluti
si mensas quasi citreas emat quæ non sint.

Clandestinus. a. um. a clam particula deriuat:
notamq; habet significationē: neq; ob aliā
causam hoc in loco posuimus nisi quod uul-
go accētū barbaro ab oībus profertur: hoc
est accentu in antepenultima: cū penultima
habeat longam: & iuxta regulas latinæ lin-
guæ in eadem accentus debeat collocari.

Quod uero penultima sit lōga: probat car-
mine manilii in primo astronomicō dicētis
& clandestinis surgentia fraudibus arma.
Silius quoq; italicus in libris punīcorū. ceu
clandestino traheretur foedere bellum.

Clauus in ueste erat uerruca ex auro uel ex coc-
co aut aliis colorib⁹ uesti in texta ad ipsius
uestis splendorē adhibita. Quintilian⁹ lib.
viii. ut affert inqt lumē clau⁹ purpuræ loco
infert. Hic & lati clauū & angustū clauū di-
cebant ab antiquorib⁹: qui poterāt huiusmo-
di genere uestiū uti. Varro de lingua latina.
si qs inqt tunicam ita consuat: ut altera pla-
gula sit angustis clauis altera latis: utraq; ps
carebit analogia. Suetoni⁹ in augusto. uisus
est togis neq; restrictis neq; fufis. clauo neq;
latoneq; angusto. Vulpian⁹ li. xxxiiii. de au-
ro & arg. legato. l. cū aurum. clauū aurei &
purpuræ pars sunt uestimentorum.

Clauus morb⁹ est in similitudinem tuberculi
coloris albi. fit in plantis digitisq; pedum

maxime. Celsus li. v. de clauo eiusque curati-
one multa ponit. Clauus inquit non nunquam etiam
amali sed in pedibus maxime nascitur: sed
praecipue ex cotuso. a graecis helos dicitur. ut apud
Galenum lib. x. & xi. de medicina simplici.
Hoc morbo perit Silius italicus ut auctor
est Plinius caecilius in epistolis. Vulpianus
lib. xxi. tit. de aedilicio edicto. l. qui clauum. q
clauum inquit habet morbosus est.

Cliuosa dicuntur loca in sublimi clauenter
surgentia. nam cliuus est montis latus. Vnde
de decliuis ex monte descendens: ac cliuis ad
montem ascendens. Vergilius pri. geor. cliuosi
tramitis undam elicit. & Iuuenalis. cliuosae
ueheris dum per monumenta latinae. Vulpianus
libro. xliii. tit. ne quid in loco. l. praetor.
uia cum plana fuerit: si cliuosa fiat.

Cloaca alueus est per mediam urbem in quem
latrinarum sordes confluunt. Ita quod latrinae sunt
quemadmodum hispani dicunt priuatae: di-
ctae ab eo quod lateant Cicerone auctore.
Cloacae uero sunt publice quod eleganter co-
lumella uno uersu expressit dicens. Immundis
quae cumque nominat latrina cloacis: id est quod
ex fornicis priuatis sordes confluunt in cloacas
publicas. & inde emittuntur extra urbem. Vnde
Iuuenalis de tiberino pisce dixit. piguis
torrente cloaca. Vulpianus li. xliii. de cloa-
cis. l. pri. Cloaca est inquit locus concubus: per
quem colluues quaedam fluat. Inde cloacarius
is qui cloacae curam habet. Vulpianus lib.
vii. de usu fructu. q. q. u. l. si pedentes. si quod
inquit cloacarii nomine debeatur.

Coalluere est per alluionem aliquid augere. Pom-
ponius lib. xli. tit. de acquirendo. l. ergo. Paula-
tim aliquid coalluendo locum eminentem su-
pra alueum fecit: & eum alluendo auxit.

Cocum est granum quod in quibusdam fruti-
ce inuenitur grana hispani appellat: unde pur-
pura adulteratur. Plinius lib. ix. cocum ga-
latiae rubens granum. aut circa emeritam his-
paniae in laude est. Idem libro. xvi. quercus
dotes ilex solo prouocat cocco. granum hoc.
primoque ceu spectes frutices paruos aqua foliae
ilicis: quibusquam uocant. pensionem alte-
ram tributi pauperibus hispaniae donati:
Vulpianus lib. xxxii. dig. qui est de legatis
tertius. l. si cui. purpura inquit & coccum quia
nihil natiui coloris sunt: contineri arbitror.
Quod Accursius exponens nescio quas nu-
gas affert. coccum inquit bis tinctum in con-
structione tabernaculiterat quidam pannus
sericeus duorum colorum. & uidetur ex-
tra uiridis & intra ruber.

Coeliaci dicuntur fluxu uentris laborantes. q
alatinis aluini dicuntur. nam coelia graece la-
tine interpretatur aluus. Consistit autem mor-
bus ille in uentriculi porta quae a graecis pi-
luos dicitur. ex Cornelio celso lib. iiii. Iu-
ris consultus in. tit. de aedilicio edicto.

Coemiterium interpretatur dormitorium dictum
accemome quod est dormio: non cimiterium
quemadmodum uulgo nunc loquitur. Con-
ditoria uero siue sepulchreta mortuorum in
nostra religione dicuntur coemiteria. id est dor-
mitoria: quoniam propter spem resurrecti-
onis mortuos consuevit dormientes appel-
lare: & eosdem dormire in domino.

Coenaculum inquit Valla & si formam dimi-
nutiui habet diminutiuum non est. neque est lo-
cus in quo coenatur tantum: sed superior domus con-
tignatio. festus. coenacula dicuntur ad quae
scalis ascendit. Lilius lib. xxxix. ab urbe con-
coenaculum super aedes datum est scalis ferentibus.
Paulus lib. xliii. dig. tit. uti possideris.
l. si duo. sed si supra aedes quas possideo: coe-
naculum sit. & ibidem sapius. Item in. tit. de iis
qui eiecerunt: aut effuderint sapissime.

Coetus conuentus est siue congregatio a coetu
dictus. Vergilius pri. aen. & coetu cixere
polu. unde in decretis distinctio. xv. q. coe-
tum fecerit ut inquit Seneca in declamationibus
capitale est. id est dignus morte.

Collegium ut scribit Neratius priscus tit. de uer-
borum significatione. l. Neratius a tribus fieri
potest: cum plures uideantur in collegio contine-
ri. Sed cum duo tantum sint consules: atque alter
alterum collegam appellat: nonne dicemus col-
legium consulum: quandoquidem collega & col-
legium coniugata sunt. Numa Popilius in-
stituit collegium tibicinum. aurificum. archi-
tectorum. tinctorum. coriartorum. fabricorum. & fi-
gularum. Erit itaque collegium illorumque sunt eius-
dem ordinis & professionis. Vt Papinianus
lib. xxvii. tit. de excusationibus. l. q. in colle-
gio pistorum sunt a tutela excusant. Item libro.
xlvii. digestorum de collegiis illicitis saepe.

Colludere in fraudem tertii est conuenire. unde
est collusio. dictum quod simul ludant hoc
est illudant tertium. quod in libris digestorum saepe
pelegitur. Est praeterea titulus de collusione
nedelegenda.

Colum niuarium instrumentum erat ad percolan-
dum aquam siue uinum ex niuibus. eratque co-
lum illud aut ex uiminibus. ut apud uergilium.
in secundo geor. tu spissos uimine qualos cola-
que praeterea fumosis deripe tectis. aut ex sacco
cilicino siue lineo. ut Martialis in disticho cuius

Index est saccus in uariis. attenuare niues norūt & linthea nra. frigidior colono salit unda tuo. Aut erat ex argēto. ut Pōponi^o de auro & argēto legato. l. in argēto. In argento inquit potorio: utrum id dumtaxat sit in quo bibi possit: an etiā id quod ad preparationē bibēdi cōparatum est: ueluti colūniuarū & urceoli: pro quo mēdose legi colum nariū nihil uerbum. Ex Martiale poeta in disticho cuius titulus est colum niuarium. Setinos moneo nra niue frange trientes. sed de hoc in obseruationibus nris plura.

Comes cum sit nomen ad aliquid dictum: referaturq; ad duce[m] quod utrūq; nomen est honoris: aliquando tamen dicitur absolute ut apud horatium in pri. ser. Hospitio modico rhetor comes heliodorus. Comitatus uero dignitas multiplex fuit. puta comes confessorii. comes largitionum. comes sacri palatii. comes rerū priuatarū. comes prouicia. comes orientis. comes scholarū: de quib; cū aliis in locis: nū i codice iustiani mltā leges.

Comitia dicebant apud romanos cōuentus populi dicta acceūdo hoc est cōueniēdo i unū locū ad suffragia ferēda aut aliqd aliud faciendū. fuerūt aut comitia calata: quæ rursus in cēturiata & curiata diuidebant: quemadmodū supra dixim^o in uerbo calata comitia.

Cōmeatus duo significat: nam oīa quæ ad uictum publicū pertinent: cōmeatus nomine continent. Salustius in catilina. cōmeatus abunde. municipia atq; colonix patebunt. Est præterea commeatu facultas quæ daf militi abeundi ex exercitu ad præscriptum tempus. festus. commeatu inquit est ultro citroq; ire. unde commeatu dicitur tempus quo ire & redire quis possit. Lūius lib. xxi. ab urbe con. de hannibale milites suos post expugnatam saguntū alloquente. si quis inquit uestrum suos uisere uult: commeatu do. Idem li. xxiii. magna pars militum sine commeatibus dilabebatur. Marcellus libro xlviii. dig. ti. de pœnis. l. relegati. commeatu inquit remeatū ue dare. Item de remilitari. l. prima & .l. desertorem. Item ad municipales. l. quoties. & .l. titius.

Commecatilis miles dicitur: qui in stipendii partem accipit alimenta ex commeatu. i. ex alimento publico. nam quēadmodum diximus cōmeatus in priori significatiōe accipitur p cibariis atq; alimentis exercitus. Iustinianus in. ti. de præfecto prætorio aphricæ. l. quas deo. nullū audeant duces uel tribuni cōmeatalē de ipsis punittere: nedū sibi lu-

crum studēt: incustoditas nras reliquāt puicias. & infra nō de cōmeatibus militū: aut de eorum stipendiis lucrum facere.

Commentū. i. est fictio ab eo quod est cōmīnī scōr. eris. Terentius in andria. ipsis cōmentū placet. Vergilius. ii. a. n. timidi cōmenta retexit nauplades animi. Papinian^o libro. .xlviii. dig. l. miles. Socer cū nurū adulterū accusaturū se libellis præfidi datis testatus fuisset: maluit ab accusatiōe desistere: & lucrū ex dote magis petere: querit: an eiusmodi cōmentum eius admitti existimes. Accursius pro cōmento commearū legit. Itē marcellus li. xlix. dig. ti. de iure fisci. l. res quæ dignū fuisse puniri pro tam turpi tãq; inuidiosō cōmento. hic Accursius p uoluntate inspecta exponit. Itē uulpianus. ti. de rebus eorū. l. quāuis. tam callidum cōmentum in exemplum coercere debeat.

Cōmentariensis ab asconio pediano is dī qui præest a cōmētariis idest libris & rationib; publicis. Hieronymus in secūdo regū cap. viii. iosaphath aut præerat accommētariis. Paulus li. xlix. di. de iure fisci. l. i fraudē ea inqt manu cōmentariensis annotanda sūt. Neq; dicit^o est quia acta ei cōmittunt: ut ait Accursi^o. Alias pro carceris custode accipit: ut C. de custodia reor. l. ad cōmētariēles.

Cōmittere inter alia significat etiā pugnam cōserere. ut apud lucanū in pri. exigū dominos cōmisit asylum. & Martialis uictores cōmitte uenus. Iuris cōsultus li. ix. dig. ti. si quadrupes pauperie. l. pri. Cū arietes iquit & boues comisitenti: & alter alterum occiderit. subaudiendū est enim pugnam.

Commune p rep. ut uulgo dicit comunidad. Ouidius. xii. meta. gentisq; simul cōmune pelagæ. Horatius. ii. car. priuat^o illis cēsus erat magnum cōmune. Cicero. iii. in uerrē quomodo iste cōmune miliadum uexauit. Scauola li. xlix. ti. de appellationibus. l. imperator alexander communi. & c.

Compendium in uia est contractio quædam & breuitas q̄ maxima esse potest: sicut ecōtrario dispendiū uia p ambages. Modestinus libro. l. dig. ti. de legationibus. l. eundē. itinēris inquit cōpendium subeat. & per translationem in. ti. de administratione. l. titium. utrum compendium negotii an usuras præstare debeat. & cætera.

Competenter pro eo quod est mediocriter et cōueniēter: & cōpetētia pro ipsa mediocritate & cōueniētia. Geli^o li. pri. omnium mēbrorum inter se cōpetētia. Idem lib. xiii.

plures simul ad eandem competentiam nō
sci non queunt. Martianus. memoratum ar
bitror competenter quæ sint fastigia lfarū.
Iuris consultus. ti. So. ma. l. si cū patri & fi
liæ competenter consulatur.
Compilare est facto impetu in quempiam graf
fari: quod proprie latronum est. Horatius
pri. sermonum. serui ne te compilent. i. te a
dorti trucident. Aliquando accipitur pro eo
quod est aliorum scripta & inuenta furari:
ut Idem in eodem. ne crispini serinia lippi
compilasse putes. Macrobi⁹ libro pri. satur.
possem pluribus edocere: quantum se mu
tuo compilarint bibliothecæ ueteris auto
res. Paulus libro. xlviii. ti. ad legem iuliam
peculatus. l. sacrilegi. sunt inquit sacrilegi
qui publica sacra compilauerint.
Compigere est res diuersas in unum coagme
tare atq; conglutinare. unde est illud iob. ca
pite. x. hieronymo interprete: ossibus & ner
uis compegisti me. Celsus libro. vi. tenuis
simis minutissimisq; ossiculis. caput compin
geret. Paulus libro. xlix. dig. de solutioni
bus. l. qui res. si nauem inquit eisdem tabu
lis compegerit.
Concameratio est structura fornicata siue te
studinea. nam camera est fornix siue testudo
unde cōcamerare est camerā struere. Plini⁹
libro. xxxiiii. dinocrates Alexandri archite
ctus arfinoes templum concamerare insti
tuerat. Vitruuius libro. ii. neq; paries inqt
concamerationes recipit. Idem libro. vi. si
hypogea concamerationesq; instituerent.
Labeo libro. xxxii. dig. de legatis tertio. l.
si cui ædes. aliquod inquit conclaue: quod
supra concameratōm.
Conclaue quid sit omnes norunt. nam est i do
mo locus secretior. sed ideo posuimus hoc
in loco: quia in proferendo accentu plari
que omnes peccant. cum enim in penultima
collocari debeat: in tertia a fine ponit.
Horatius. ii. ser. currere per totum pauidi
conclaue. clauis namq; primam producit.
Vulpianus libro. xxv. ti. de uentre inspici
endo. l. pri. in quo inquit conclaui mulier
paritura erit. Item Neratius lib. xxxix. dig.
ti. de damno infecto. l. quod cornelius. cō
claue inquit binarum ædium.
Concinnare inquit festus est apte compone
re. nam cinnus ut ait mixtio est. Plinius li
bro. xliii. Cato iubet uina concinnari ad a
luum. Inde concinnatori⁹. a. um. res ad cō
cinnandum apta. Paulus libro. xxxiiii. dig.
ti. de penu legata. l. instrumentum. uasa in

quit concinnatoria instrumento non conti
nentur.

Conditura est illud quod ferculis aliisq; escu
lentis concinnandi condiendique gratia so
let adhiberi. Apud columellam libro. iii.
de re rustica caput est de oliuarum conditu
ra. Vulpianus libro. xxxiii. dig. de tritico
& uino legato. l. si quis. quod potius inquit
conditura loco fuit.

Congiarium sportula erat: quæ diurni cibi no
mine comitibus anteambulonibus asseclis
stipatoribusq; suis potentiores ciues distri
buebant. dictum a congio uini mensura sex
tarios sex capiente. Plinius libro. xliii. tri
bus congiis epotis uno impetu. hinc cōgia
rium. Martialis. centum miselli iam ualete
quadrantes ante ambulonis congiarium las
ti. Paulus libro. xxxiiii. de fundo instru. l. ta
bernæ. urnæ inquit æreæ & congiaria &
sextaria.

Contignatio est trabium coassatio ad tabula
ta cœnaculæq; construenda. Plinius libro.
xxxv. sesquipedalis paries non ampli⁹ q̄ unā
contignationem sustinet. Liuius libro. xxi.
ab. u. c. bouem intertiam contignationem
sua sponte scandisse refert. Papinianus. li.
viii. de seruitutibus urb. præd. l. binas q̄
binas inquit quis ædes habebat una conti
gnatione tectas.

Continens plerumq; pro cōtinuus hoc est cō
tinuatus accipitur. Cicero pri. thus. q. con
tinentem orationem audire malo. Celsus
lib. iii. & multo magis si continentes febres
sine remissione sunt. Triphonius li. xxvii.
de excusationibus. l. titius. testamento in
quit romæ concepto ut in continentibus.
Item Vulpian⁹ libro. xxxix. de aqua pluuia
arcenda. l. pri. noceat loco qui est intra con
tinentia ædificia. Item de uerborum sig. l.
urbis. romæ inquit cōtinentibus ædificiis.

Conturbo. as. præter illum significatum quē
habet i promptu: significat etiam decoque
re siue fidem frangere: nec creditor i uelle
aut posse soluere. Martialis. conturbabit a
tlas & non erit uncia cœlo: decidat tecum
qua pater ipse deum. luuenalis. sic pedo cō
turbat matho deficit. exitus hic est. Alphe
nus libro. xi. in. ti. de in rem uerso. l. quidā
fundum. postea inquit conturbauerat q bo
ues uendiderat. Idem de institoria acti. l. q
cūq; si quis pistor seruum suum solitus fuit
ad certū mittere locū ad panē uendendū de
inde conturbauerit. Accursius. i. non fecit
quod conuenit exponit.

Corbis textum est uimineū que græce ut pri-
scianus ait cophinus appellatur. sed proprie
corbis est quo messes excipiuntur. Varro de
lingua latina. corbis inquit dicta ab eo quod
spicæ aliudue quid eo corruebat. Sed cum
grammaticis sub genere fœminino relin-
quatur. Seruius in primo geor. autoritate Ci-
ceronis sub fœminino proferendum esse di-
cit: qui dixit messoria se corbe contextit.
Vulpianus libro. xxxiii. dig. de fundo in-
stru. l. instrumenta. instrumenta inquit co-
gendi fructus: quemadmodum torcularia.
corbes. falces messoriae. falces fœnariae.

Corinthium æs & uasa corinthia ab ære cori-
thio dicta quod corintho urbe achaia a ro-
manis euerfa & incensa ex uariis sit metal-
lis conflatum. Plinius de ære corinthio. ca-
sus inquit hoc miscuit corintho cum capete-
tur incensa. Sed idem autor ostendit opifi-
ces nobiles corinthiorum uasorum corin-
thi excidium præcessisse. Martialis. consu-
luit nares an olerent ara corinthon. Sueto-
nius in augusto. propter uasa inquit corin-
thia inter proscriptos curasse referendos.
labolenus priscus. de legatis tertio. l. heres.
cui corinthia inquit uasa legata essent. & se-
quitur. Proculus uero recte ait si æneæ qui-
dem sint abaces: si autem corinthia nõ de-
berit. Accursius corinthia. i. de uili mate-
ria puta palea uel herba palustri exponit: pu-
tans preciosiora esse uasa ænea quã uasa corin-
thia. atque ita lectionem cum sensu perturbat.
Erit igitur ordo & litteræ sensus talis. Pro-
culus uero recte ait sub audi abaces deberit
si sunt æneæ. i. ex ære uulgari. Sed si sunt
corinthia. i. ex ære corinthio: non deberit
quia uasa corinthia erant in tanto precio: ut
una libra permutteretur aliquando quingē-
tis. Aequitas itaque legis in hoc consistit: quod
abaces ex uiliori materia debentur ex pre-
ciosiori tamen non debentur.

Corpus pro collegio a iurifconsultis nõ nunquam
accipitur. ut Callistratus libro. xxvii. de ex-
cusationibus. l. non tantum. non omnia in-
quit corpora uel collegia uacationem tute-
larum habent. Item Pomponius libro. xlii.
ti. de usucapionibus. l. rerum. corporum in-
quit tria genera. Iustinianus quoque Codice
de legibus & constitutionibus. l. quæ ex re-
lationibus. quibuslibet corporibus inquit
aut legatis.

Corradere pecunias est undecumque illas ærusca-
re atque conquirere. Terentius in adelphis
minas decem corradet alicunde. Idem in phor-

mione. munus hoc ei corraditur. Vulpianus
ti. de bonis damnatorum. l. diuus. plerumque in-
quit corrasas pecunias præfides ad fiscum
transmiserunt.

Corriuales dicuntur qui ex eodem riuo simul
aquantur: & per translationem qui eandem
amicam habent communem. Vulpianus li-
bro. xliii. de aqua aestiua. l. pri. corriuales in-
quit: idest qui per eundem riuum aquam de-
ducunt.

Cotidie per. c. & non quotidie per. q. debere
scribi Quintilianus est autor libro pri. ora-
tori. insti. frigidiora inquit his alia ut quicquid
c. quartam haberet: & quotidie non cotidie.
uerum hæc iam inter ineptias euauerunt.
frigida esse & inter ineptias numerat quin-
tilianus quod quotidie per. q. litteram debe-
at scribi. Victorinus quoque in libro de or-
thographia cotidie per. c. litteram debere
scribi his uerbis ostendit. Quauis inquit co-
cus acoquendo & cotidie a quoto & die de-
riuada sint per. c. non per. q. scribenda sunt.
Adnotarunt & hoc Angelus politianus &
laurētius abstemius & Iodouicus bonogni-
nus in adnotationibus suis.

Cotoria. æ. uena est unde cotes exciduntur: si-
cut sulphuraria unde sulphur eruit. styptea-
ria unde alumen. Alphenus libro. xxxix. de
publicanis & uectigalibus. l. cæsar. cum in-
sula crate cotorias locaret: legem dixerat.

Cratesodina dicta est unde creta effoditur:
Sed cum multa sint creta genera cymolia.
sarda. umbrica. saxea. argentaria. figula. de
cymolia creta intelligendum est dixisse iu-
ris consultum libro. xxvii. dig. ti. de rebus
eorum qui. l. sed si. cratesodinas inquit uel
argentifodinas: uel aliud simile. Caius lib.
xxxix. de publicanis & uectigalibus. l. sed
& hi. Est autem creta cymolia qua utuntur
in lanicio panarii. ad lanæ duriciæ molliedæ.

Crinale ornamentum capitis est ad fingendū
capillos ne turbentur euagenturque. Ouidius
iii. meta. nec torques collo nec habes crina-
le capillos. Idem in. v. curuum crinale capil-
los. Vergilius. xi. æn. pro crinali auro pro lō-
gæ tegmine pallæ. Vulpianus lib. xxxiiii.
de auro & arg. leg. l. argumento. fasciæ in-
quit crinales pedulesque. Philippus beroaldus
non legit crinales sed fasciæ crurules pedu-
lesque. quasi fasciæ sint crurum pedumque mu-
nimenta quædam.

Cucuma quid sit nondū liquet mihi. neque enim
ego is sum: qui incognita pro cognitis habe-
am. Angelus politianus obseruationem se-

est de cucuma: sed quid ea esset non ostendit. Nam cum dicit Martialis ad quartum cucumam fecit octacilius: uidetur esse genus adificii tugurii pauperis. Ambrosius in uita beata agnes pro uase quodam aereo uidetur posuisse. dicit inquit tui aerei sunt: ex quibus cucumae melius fiunt. Vnde cucumelam iter uasa posuit libro. viii. dig. Vulpianus. ti. si seruitus. l. si quando. seius inquit siluam seuisset: in qua labra & crateras & cucumelas positas haberet. Pro genere uerberis cucumelam posuit Martianus libro. xxiiii. ad legem corneliam de sicariis. l. pri. si claua inquit percusserit aut cucuma. Petronius arbititer pro fornace uidetur posuisse.

Culleus uter est ex corio bouis capiens uiginde amphas. Priscianus de ponderibus & mensuris. Culleus hac nulla maior est mensura liquoris. Plinius libro. xiiii. septenos culleos singula iugera musti. Vulpianus libro. xxxiiii. dig. de fundo instructo. l. quaesitum. cuppe inquit & cullei. Item Scaeuola eodem libro. ti. de annis legatis. l. legatum. uini inquit falerni quod domi nasceretur quot annis binos culleos. Est preterea culleus mensura frumentaria tantumdem capiens. Scaeuola. libro. xiiii. dig. ti. de pignoratitia acti. l. ultima. pecuniam sub pignore culleorum accepit. Est preterea culleus publica parricidarum poena ex lege poepia de parricidis. Hinc Iuuenalis de nerone parricida. Cuius supplicio non debuit una parari simia nec serpens unus nec culleus unus.

Cuppa & cuppula uasa sunt uinaria: hoc est in quibus uina conduntur. Nonius Marcellus de generibus uasorum cuppas ponit & tinnas. Vulpianus de fundo instructo. l. instrumenta. ubi cuppas exponit uasa uinaria lapidea uel de terra facta: cum illa sint dolia cuppa uero ex lignis consistit. Item de legatis tertio. l. Lucius. uasa inquit uinaria. i. cuppa & dolia: quae in cella defixa sunt. Inde cuppula parua cuppa. ut de tritico & uino legato. l. si cui. in cuppis inquit siue cuppulis.

De incipientibus a. d. littera.

Dactylothea interpretatur anulorum repositorium. nam dactylus digitus & theca repositorium. Plinius libro. xxxvii. dactylotheam primum omnium habuit Romae priuignus syllae Scaurus. Martialis dactylotheam inquit non habet. Paulus libro. xxxii. de le-

gatis. iiii. l. argento. a nullis legatis dactylotheae non cedunt. atque ibidem iterum. i dactylothea inquit legata.

Danno. as. praeter illam notam significationem significat etiam obligare. ut Vergilius in buco. damnabis tu quoque uotis. ti. de diuortiiis. l. si filius. damnandum inquit eum quatenus si mulier litem iurauerit. Itē de legatis pri. l. cum filio. heredem inquit mihi dare damnauerit. hinc saepe legitur damnatus pro obligatus. nam mendum est ubique legitur damnas nihil uerbum cum legi debeat damnatus. ut apud horatum. ii. sermo. gladiatorum dare centum damnati populo paria.

Daphnensis lucus. nemus est suburbanum antiochia epidaphne. i. ad daphne positae. l. lauretum quod decem mille passuum ambitu patet. in syria curua: quo in loco antiochensium conuerteret agitabat ex strabone. fuit autem hic lucusa Cn. pompeio magno consecratus Eusebio autore. Est quoque antiochia porta daphnitica de qua hieronymus in uita ignatii. reliquiae inquit corporis eius antiochia iacent extra portam daphniticam in coemeterio. Iustinianus lib. codi. xi. de cupressis ex luco daphnensi. l. prima si. quis autem daphnensis luci in syria arborem amputauerit.

Dardanarius dicitur qui imitatur dardanum quendam hominem sceleratum. de quo fictionis libro. v. Omnia in dardano crimina simul execrantur. ab hoc Columella dixit in horto dardaniae ueniant artes. Dardanarii quoque dicuntur propolae: qui omnia praesumunt ut postea carius uendant. Cicero contra pisonem. panis tibi de cuppa atque propolla. Plautus in dardanarii praepropera emptione flagellat inquit annonam. Vulpianus libro. xlvii. de extraordinariis criminibus. l. annonam. annonam uexare dardanarii solent. Item de poenis. l. in dardanarios. &c.

Decedere contrarium est ei quod est succedere. ut si dixeris appius claudius successit in prouincia Ciceroni & Cicero decessit appio. Vnde dicti successores & decessores. Vulpianus libro. xlviii. dig. ad legem iuliam maiestatis. l. Quisue. qui ue inquit de prouincia cum ei successum esset: non discessit.

Decido. is. est cum creditore super debito transigere. Cicero tertio in uerrem. nisi cum muliere inquit decideretur. Idem quarta in eundem. Cum reo transigat cum accusatore decidat. Idem in quinta. qui septingentis decedere nolisset: mille promisit. Plinius li. vii.

abunde igitur atque indulgenter fortuna de-
cidit cum eo: qui iure dici non queat foelix.
Martialis. conturbabit atlas & non erit un-
cia coelo decidat tecum qua pater ipse deus.
Scaetola libro. xxvi. de administrati & peri-
culo tutorum. l. cum hereditas: cum plerisque
i quit creditoribus ita decidit. & infra cum
plerisque creditoribus ita deciderunt.

Decisio. onis. ab eo quod est decido. is. in supe-
riori significatione ut sit decisio idem quod
transactio. cicero de provinciis consulari-
bus. cum tyranno inquit decisiones & dire-
ptiones. Ambrosius ad titianum. promptis
or esto decisioni cuius & spes potior & fru-
ctus est. Paulus libro. xxxv. ad legem falcid-
iam. l. si heres. si haeres inquit cum credi-
toribus deciderit: ne solidum solueret: &
ob eam decisionem factum sit ut aliquid re-
tineret.

Decoctores dicuntur: qui cum non sint solu-
do: uertunt solum atque auferunt. unde ca-
tullus. decoctoris amica formiani. & ualeri-
us de uarietate casuum. postea inopia turpe
decoctoris superlationem. Seneca libro. v.
de beneficiis. quomodo scelerator quosdam
debitores non appellat: quos scit decoxisse.
Iustinianus libro. x. titulo de decurionibus.
l. quilibet. principalium uel decurionum de
coctor. pecuniae publicae si fraudulenter. hic
decoctorem uidetur posuisse non tam pro
co qui cum soluendo non sit fidem publicam
frangit: quam pro eo qui de peculatus est pe-
cuniam publicam. in quo significato accipit
Martialis cum ait. nihil colonus uillicusque
decoxit. hoc est defraudauit atque interceptit.
Accursius non intelligens quid esset deco-
ctor officii nomen esse dixit.

Decuriones in coloniis & municipiis dicuntur
qui romae senatores appellantur: dicta nu-
mero equitum quibus in militia praerant.
Autores sunt Nonius marcellus & festus
pompeius. dignitas uero ipsa decurionatus
dicitur. De officio decurionum & de illorum
dignitate lege in libris digestorum titulum
Ad municipales. l. quoriam & l. libertus. Item
de decretis. l. ambitiosa. Omnino decurio-
num officium est pecuniam publicam habe-
re. tractare & exigere.

Dediticii serui dicuntur. qui ex obsidione se
dederunt in potestatem uictoris. formam
autem deditiois scribit liuius libro pri. ab
urbe condita. Obsessor inquit interroga-
uit. estis ne uos legati oratoresque missi apo-
pulo collatino: ut uos populumque collatinum

dederetis: sumus. Est ne populus collatinus
sua potestate: Est. Deditis ne uos populum
que collatinum. urbem. agros. aquam. termi-
nos. delubra. utensilia. diuina humanaque omnia
in meam romanique populi deditioem: De-
dimus. Et ego recipio. De seruis dediticiis
Iustinianus in primo institutionum libro.
ti. delibertinis. & quomodo manumissi ob-
tinebant infimum libertinitatis gradum:
quoniam illorum inquit pessima condicio est.

Definitio & definitio non diffinitio & diffinitio
notatum est a lothouico bonognino semper
legi in pandectis florentinis. & fere nunquam
aliter legitur in libris uetustissimis qui repe-
riuntur scripti etiam in aliis facultatibus.

Defrutum mustum est quod decoquitur quo-
usque pars tertia relinquatur. Plinius tamen
libro. xiiii. sapa inquit fit musto usque ad ter-
tiam mensuram partem decocto: quod ubi fa-
ctum ad dimidiam est: defrutum uocamus.
Vergilius. iiii. geor. aut igni pinguis mul-
to defruta. uulpius libro. xxxiiii. dig. de
fundo instructo. l. quaesitum. uas inquit aene-
um in quo sapa coquere & defrutum fie-
ret. Item de uino & tritico legato. l. qui uinum.
mulsum inquit passum. defrutum. defrutum
dictum est quod autem plinio sit ad dimidi-
as defraudatum. aut quemadmodum uult
Nonius marcellus: quod ad tertiam redactum
sit. Non quod Accursius hallucinatur: quod
de usu sit sublatum: ut quamdiu possit ser-
uetur. quasi sit dictum a fruor. eris.

Deglabrare est delibrare siue cingere hoc est
arborem decorticare. nam glaber proprie di-
citur quod leuis est & pilis caret: sed hic degla-
brare pro leuem facere posuit iuris consul-
tus Paulus libro. xlvii. dig. ti. arborum fur-
tim caesarum. l. caedere. Cingere inquit arbo-
rem est deglabrare siue delibrare.

Delator est alicuius criminis denunciator: dum
modo ad officium suum non pertineat ea de
nunciatio. hoc genus hominum odiosum ha-
betur. Martialis de delatoribus. turba gra-
uis paci placidaque inimica quieti: quae mise-
ras semper sollicitabat opes. Idem. & dela-
tor habet quod dabit exilium. Pro denun-
ciatore tantum posuit iuris consultus Papi-
nianus. titulo. de diuersis. l. intra. intra quat-
tuor inquit annos uacantium bonorum de-
lator. In titulo tamen de iure fisci propria de-
latoris significatione utitur saepe.

Delibrare quod est librum hoc est corticem ar-
bori detrahere lege supra in uerbo cingere
arborem. & in uerbo deglabrare.

Delphi.orum. ciuitas est phocidis ad montis
parnassiradices posita: ubi apollo solit^o erat
responsa dare: sed quemadmodum ait Iuue-
nal. nūc cessant oracula delphis. ti. de cēsi.
Delphica mensa adelphis urbe apollini sacra
dicta sunt. & erant ex aere quas ueteres cor-
tinas uocabant. Plinius lib. xxxiiii. ex aere
inquit factitauerunt cortinas tripodum no-
mine delphicas. Cicero sexta i uerrem. me-
sas delphicas e marmore. Martialis. argen-
tum atq; aurum non simplex delphica por-
tat. florentinus. titulo. de supellectili lega-
ta. l. idest. trapezophora inqt delphica sub
sellia.

Deminuo. is. & deminutio. onis. non diminuo
& diminutio ut passim legitur in libris dige-
storum debere scribi adnotauit Lodouicus
bonogninus in pandectis florentinorum.
Est autem capite deminutus ut ait festus: q
ciuitate mutatus est: & ex alia familia in ali-
am adopratus: & qui in hostium potestatem
uenit: & cui aqua & igni interdicitum est.

Demolior. is. est illud quod extractū est di-
ruere. nam moliri est aedificare cuius cōtra-
rium est aedificata demoliri. Vergilius pri-
aen. moliriq; arcem & manibus subuoluere
faxa. Apud antiquiores demolio. is. decli-
nabatur. ut Diomedes testimonio Varronis
ostendit: quem citat in libro poetico. nō de-
molio inquit astra. & naeuus in corollaria.
haec demolita inquit. uulpianus. titulo. de
usu fructus. l. heres. antequam usufructua-
rius prohibuerit demolierit. & demolitus
passiue. ut in. ti. de usu capionibus. l. eū qui.

Deni. a. a. nomen est diuiduum distributiū
quale illud bini. a. a. & similia. cuiusmodi
nomina accursius solitus est exponere in bis
tantum: cum reuera significant cuilibet tan-
tum. quod latuit bartolum. Is enim exponēs
legem quae habetur de legatis tertio: si quis
inquit testamento titio & Seio decem dari
iusserit nullam haec uerba recipiunt ambi-
guitatem ut dena dixisse uideatur: qui decē
dixit: putauit per dena uiginti intelligi. Ait
namq; qui reliquit decem non uidetur relin-
quere uiginti. Nam cum inter decem & de-
na illa sit differentia inter oratores obserua-
ta: quod decem numerum simplicem hoc ē
decem unitates significet: dena uero cuili-
bet decem. Erat sensus legis quod qui titio
& seio legauit decem: nō legauit dena. i. cui
libet decem sed decem simpliciter: hoc est
cuilibet quinque. In titulo de uerborum ob-
ligatione. l. si ita. Accursius dena pro bis de

cem inter status est. Idem de annuis legatis
l. si legatum. exponens illud si legatum for-
te sit relictū annua bima trima die forte tri-
ginta dena per singulos debentur annos li-
cet non fuerit adiectum equis pensionibus:
dena pro decem interpretatus est cum dena
non simpliciter decem: sed per singulos an-
nos decem significant.

Depectus participium est ab eo quod est depe-
ciscor: quod significat turpiter pacifici. un-
de depector apud Apuleium in oratione pro
magia. est inquit litium depector. omnium
falsorum commentator. Vulpianus lib. ter-
tio de calumniato. l. & generaliter. hoc in-
quit edicto tenetur qui depectus est.

Deserere proprie militum est: qui relinquūt
locum in acie: aut sine comite discedūt
ex castris. unde ē desertor & desertio de qb.
saep in libris digestorum. ti. de re militari.

Desidero praeter illam notam significat etiam
deficere. Caesar in commentariis desiderati
sunt inquit eo die sagittarii circiter ducen-
ti. i. defecerunt hoc est interempti sunt. Sue-
tonius in augusto. desiderauit nonnumquam
M. agrippa patientiam & mecoenatis taciturni-
tatem. quem locum Eutropius & Sex. au-
relius non intelligentes decepti huius uer-
bi ambigua significatione putauerūt quod
Augustus uoluisset esse aequae patientis atq;
agrippa & taciturnus ut mecoenas: cum a-
pud Suetonium desiderare accipiatur pro defi-
cere. illud quod desideramus. In quo sensu
accepit iuris consultus in titulo si libertus i
genus esse dicatur. l. quoties. siue officium
inquit desideretur. i. deficiat in eo qui debet
obsequi & obtemperare.

Diata locus est in domo ubi per otium uerfa-
mur. Papinius in. ii. siluarum. Vnatamen
cunctis procul eminet una diatis. Sidonius
apollinaris in epistolis. ex triclinio fit i dia-
tam siue coenaculum transitus. Iuris consul-
tus. ti. de legatis. iiii. cellarium inquit iunctū
eidem diatae. Inde diatarus dicitur est seruus
siue minister in diata deseruiens. meminit
Vulpianus in titulo de fundo instructo. l. q
situm. Est praeterea diatarus qui ex diata
quippiam furatur. ut Vulpianus in titulo de
effractoribus. simili inquit modo & diata-
rii & sacularii puniuntur. pro quo mendo-
se legitur detrectarii. Idem in ti. de effracto-
ribus. l. sacularii. qui diatarii inquit appel-
lantur: hoc est qui in aliena coenacula se di-
rigunt furandi animo.

Diathctum uidetur gen^o esse poculi sicut syn

thetum siue synthesis. Iuris consultus ad legem aquiliam. l. si seruus. Si calicem inquit diathetum faciendum dedisti. Iustinianus quoque libro. x. l. prima. artifices inquit diathetarii. l. calices diathetos fabricantes.

Dienfes populi sunt macedonia: a dio colonia dicti. hos Pausanias diastas appellat apud quos gymniciu certamen agebatur. Paulus libro vlti. dig. ti. de censibus. In macedonia inquit iuris italici sunt dienses.

Diffindere diem & diffisio diei quid significet: non est impromptu neque cur sic dicatur. Gellius libro. xii. iulii inquit diem diffindi. & iterum in dierum diffissionibus & cōperendinationibus. Vulpianus libro. viii. dig. ti. si quis cautionibus. l. non extinguemus. Si quis inquit cautionibus in iudicio sistēdi cā non obtemperauerit. Si quis ait in iudicio se sisti promiserit & ualitudine uel tempestate uel uisum prohibitus se sistere nō potuit exceptione adiuuatur: nec immerito. Cū enim in tali promissione præsentiā oportet: quomodo poterit se sistere q̄ aduersa ualitudine impeditus est: & ideo etiam lex duodecim tabularum si iudex uel alteruter ex litigatoribus morbo sōtico impediatur: iubet diem iudicii esse diffisum. sic enim legitur in pandectis archetypis florentinorum non diffusum: uideturque significare diem intercisum siue intercapedinatū atque proinde dilatum.

Diffundi uina proprie dicuntur: quæ postea q̄ defæcata sunt in doliis conduntur transfusanturque. Iuuenalipse capillato diffusum cōsule potat. & Horatius. uina bibes iterū tauro diffusa. Iulianus libro. xxxii. de legatis tertio. l. cum quæritur. Nam si uina diffudisset habiturus usui. Item Proculus libro. xxxiii. de tritico & nino leg. l. cum uinum. Cum uinum inquit quod in amphoris seu cadis diffusum est.

Digitus aquæ est: modulus unde salientes tali mensura censentur. frontinus de aquæ ductibus. aquarum moduli aut ad digitorum aut ad unciarum mensuram redigendi sūt. Est autem digitus sextadecima pars pedis. uncia uero duodecima. Quemadmodū igitur inter unciam & digitum diuersitas: ita & ipsius digiti. nam alius uocatur quadratus alius rotundus. Hæc frontinus. Paulus lib. viii. dig. de seruitutibus rusti. prædi. l. lucitius. digitum tibi dono aquæ. Accursius p aquæ digitum intelligit quantum fluit per digitum statua.

Dioecesis per œ diphthongō in secunda scribitur: & non dioecesis ut uulgo legit. neque accentu in tertia asine ut omnes proferunt: sed in penultima. Item dioecetes non dioetes pro dioeceseos præfecto. Est autē dioecesis gubernatio siue dispositio. & dioecetes gubernator siue procurator. Cicero in epistolis ex prouincia ciliciensi cui scistres dioeceses asiaticas attributas esse. Iustinianus. ti. de episcopali audientia. l. archigerontes & dioecetae

Diplomata sunt codicilli siue libelli in quibus beneficia a principibus impetrantur: quales nostro sunt tempore quas appellant bullas: dicta quod in duplicibus tabellis solita sunt concedi supplicibus. Suetonius in Augusto in diplomatis libellisque & epistolis fingendis. Idem in Nerone. diplomata ciuitatibus singulis obtulit. Cicero in epistola ad T. ampium diploma inquit statim non est datum. Apud iuris consultos accipitur pro itineris festinatione. hoc est cum per dies singulos duplicia itinera conficiuntur. Ulpianus libro. xlv. dig. de uerborum oblig. l. cōtinuus. quibus inquit quasi interpretatio quædam inserta est. is qui ephesum se daturum spondet: ut neque diplomata hoc est diebus ac noctibus & omni tempestate cōtempta iter continuare cogatur. & sequitur. quod si diplomate ac foelici nauigatione maturus q̄ quisque peruenerit ephesum: confestim obligatus est. Modestinus libro. xlviii. ad legem corneliam de falsis. l. eos. falso inquit diplomate commeauit.

Dispungere siue expungere est transuerso calamo rationem cancellare. Seneca de breuitate uitæ. dispunge inquit ac recense uitæ tuæ dies. Apuleius de deo socratis. si cotidiana eorum dispungas: inuenies multa rationibus prodige diffusa. Item de uerborum signific. l. cognoscere. dispungere inquit est conferre accepta & data & ex ea collatione ut ait Accursius cancellare quod est redditum. hinc est dispunctio. onis. pro ipsa rationis cancellatura. ut apud Tertullianum in apologetico. ad utriusque inquit meriti dispunctionem. Vulpianus libro. xlii. dig. ti. de bonis auctori. iudi. possi. l. cum plures. an recognitio inquit & dispunctio concedenda sit creditoribus. nam quod in quibusdam codicibus legitur disputatio pro dispunctio mendū est. Dissidium inter uirum & uxorem idem est quod diuortium hoc aduertēdo illud a dissidēdo appellatum. Terentius in andria ualeant q̄

inter nos dissidia quærunt. Idem in ceyra nihil mali est quod sit dissidio dignum. Papi-
nianus libro. xlviii. dig. ad legem iuliam
de adulteriis. l. miles. quæro inqt an causã
dissidii præstitisse uidear.

Distrahere pro eo quod est uendere aut aucti-
oni exponere. Suetonius in uestasiano. coe-
mendo quædam tantum ut postea distrahe-
ret. Gellius li. xix. sicut nunc inquit bona ue-
nũ distrahuntur. Vulpianus in. ti. de trãfacti-
onib⁹. l. si uni. si uni inqt plurib⁹ ue fundus
fuerit distractus. Titulus est præterea li. xx.
dig. de distractione pignorum.

Diuortium ut paulo ante diximus idem est p-
pe quod dissidium. hoc dictum ab eo quod
uir & uxor dissideant. i. dissentiant inuicẽ.
illud quod in diuersas ptes uertant. fiebat
autem diuortiu per illa uerba quæ sũt apud
Plautum. res tuas tibi habe: quæ mea redde
mihĩ. Paulus in. ti. de uerborum sig. inter di-
uortiu & repudium hoc iteresse dicit: quod
repudiari etiã futurum matrimoniũ potest.
non recte autem sponsa diuertisse dicitur:
quod diuortium ex eo dictum est quod in di-
uersas partes eunt qui discedunt. Est præter
ea titulus de diuortiu libro. xxiii. dig.

Dolium uas fictile est uino atq; aliis rebus con-
dendis aptissimum. Plinius lib. xiiii. mitio-
res inquit plagæ doliis condunt uina: info-
ditũq;. Cato de re rustica. doliã olearia decẽ
habeat. Vulpianus lib. xxxiii. dig. de fundo
instruc. l. instrumenta. doliã inqt licet defos-
sa non sint & cuppæ. Idem de auro & argen-
to legato. l. doliã inqt fictilia qbus terra ad-
secta est. Inde doliarius q facit doliã. & doli-
arius. a. ù. & doliaris. e. ad doliã prinẽs. Pli-
nius li. iiii. a siglinis inqt doliariorũ. & Pau-
lus de fundo instructo. l. tabernæ. doliaria i-
quit uasã & ancones. Item. l. si uinũ. si doliã
re inquit uinum emeris.

Dolones hastæ sunt: in qbus tanquã in uagi-
nis latet pugiones: dicti ab eo quod dol⁹ sub-
eat. Vergilius lib. vii. sæuosq; gerit in bel-
la dolones. Suetoni⁹ in claudio. cũ dolone
ac uenatorio cultro præstolãtes. Alphen⁹ li
ix. dig. ad legẽ aqliam. l. si ex plagis. flagello
inqt quod in manu habebat: i quo dolo ine-
rat: uulnerare tabernarium cœperat. ubi mẽ
dose p dolone legit dolor: neq; minus falso
Accursii interpretamento locus enarratus.

Donarã inqt Valla contra seruium non sunt
loca in templo ubi dona reponuntur: sed po-
ti⁹ ipsa quæ offeruntur dona. Verg. iiii. geor.
imparibus ductus alta ad donaria currus.

Lucanus in. ix. neq; eois splendent donaria
gemmis. Paulus lib. xlix. de re militari. l. q
excubias. donarium pro donatio posuit.
Item Codice de sacrosanctis ecclesiis. l. sancti-
mus. pro dono posuit Iustinianus dicẽs. ua-
sa uel uestem ceteraq; donaria.

Duracinæ uas dicuntur & duracina persica. de
uuis duracinis lema est apud Martialem in
distichis. de persicis duracinis plini⁹. libro.
xy. duracinis inquit hæret corpus. Iuris cõ-
sultus de uerborũ sig. d. qui fundum. Qui
fundũ inqt uendidit: pomũq; excepit ficus
nucẽ & uas duracinas dumtaxat & purpu-
reas & quæ eius genus essent & quas nõ ui-
ni causã haberemus: quas græci trozimus
appellant. lege in uerbo trozimos.

De incipientibus ab. e. littera.

Editus bouis pro stercore quo in qbus
sdã regionib⁹ utitur. dict⁹ ab ededo.
i. extra mittedo. Iuris cõsult⁹ in. ti. de
legatis. iiii. l. ligni appellatõe. in qbus
sdã puiciis editu boum ad hanc rẽ utitur.
Effringere est furandi causã ianuas frangere.
Terentius in adelphis fores effregit: atq; ir-
ruit i aedes alienas. Inde effractores dicti. Iu-
lius firmicus. mercuri⁹ inqt in ariete i octa-
uo ab horoscopo loco effractores facit. Vn-
de in libris digestorũ titul⁹ est de effractori-
bus siue iis qui carcerem effregerunt: siue de
iis qui furandi causã ianuas domorum pri-
uatarum inuaserunt.

Electri duo sunt genera. alterum est lachryma
defluens ex arbore glessaria in insulis ger-
manicæ septentrionalibus quas glessarias siue
electrides dicunt: quæ deinde cõgelascẽs in
lapidis duriciem uertit. Vergilius in buco.
pinguia corticibus sudent electra myricæ.
Alatinis succinum appellat. de quo in uer-
bo succinũ. Alterum electri genus est metal-
licum idq; duplex. aut cui p artem in auro ar-
genti quinta pars miscet: aut quod per na-
turam sic mixtum reperitur. Plinius libro.
xxxiiii. ubicumq; inquit pars quita argenti
portio est in auro electrum uocatur. Sili⁹ li-
bro pri. punicatorum. Electri gemino pallẽt
de semine uenæ. Iustinianus in libris insti-
tutionum. in titulo qui est de rerũ diuisiõe
si diuersæ inqt materiæ sint & ex iis diuer-
sa spẽs facta sit: ut ex auro & argẽto electrũ.
Itẽ de legatis tertio. l. pediculis. Vasis inqt
electrinis legatis nihil interest quãtũ ea ua-
sa argẽti atq; electri habeat: sed utrũ argen-

tum electo an electrum argento cedat. illud quoque de legatis primo. si quis putat electri appellatione argentum uel orichalcum contineri. Accursius nunc dicit esse preciosam materiam quae iungitur argento. nunc genus metalli. nunc genus uasis.

Elenchus lapillus est ex genere margaritarum. Plinius libro. ix. de uisionibus hoc est grandioribus margaritis loquens elenchos inquit appellant fastigiata longitudine. & Iuuenalis de inauribus foeminarum auribus extensis grandes commisit elenchos. Paulus in titulo de auro & argento leg. l. pediculis. Item cum in aures in quibus duae margaritae elenchi & smaragdi duo legasset: & postea elenchos detraxisset.

Elogium est testificatio de aliquo honoris uel uitae uenerationis causa. Cicero in pri. thusc. la. quod ipsa monumenta quid elogium significat. Item de senectute. in quem illud elogium plurimum consentiunt gentes. Vulpianus libro. xi. de aedilicio edicto. l. aediles a iunt: paulus. id est flexit significationem cum dicit. elogium huic edicto subiectum est. de elogio in propria significatione hoc est pro testimonio sed in mala parte. Martianus libro. xlviii. dig. ti. de custodia & exhibitione reorum. l. diuus hadriani. s. qui cum eo inquit elogio mittuntur ex integro audiendi sunt. & infra in eodem titulo in lege celsi cuius initium est non dubium. remittat inquit illum cum elogio ad eum qui ei praesentia praesent unde is homo est.

Elusco. as. est aliquem altero oculo orbare. nam luscus est qui altero oculo caret: non ut quidam putauerunt: qui lumine adhibito nihil uidet. Vulpianus lib. xiii. dig. de condicione triticaria. l. in hac actione. si quis inquit post moram seruum eluscatum dederit. Idem libro. ix. ad legem aquiliam. Iulianus inquit scribit aquilia teneri eum qui eluscauerit in disciplina discipulum. Inde eluscatio. onis. pro eluscandi hoc est altero oculo priuandi actione. Nam quod uulpianus scribit in. ti. de aedilicio edicto. l. idem offilius eluscationem eam quidam putat ubi homo lumine adhibito nihil uidet: qui id dixerunt non sunt audiendi quia nulla freti auctoritate id dicunt. Quid enim luscus significet suo in loco uidebis.

Emansor miles is dicitur qui extra castra uagatur animo reuertendi eoque distat a deserto. quemadmodum & erro dicitur seruus quoque eo quoque animo errat ut ad tempus reuertatur.

sicut fugitiuus qui non habet animum reuertendi. Modestinus libro. xlix. dig. de re militari. l. desertorem. Emansor inquit quod diu uagatus ad castra reuertitur.

Emblemata sunt quaedam ornamenta uasorum quae addi atque detrahi possunt dicta ab emblemato quod est impono siue intersero. Plinius lib. xxxiii. Vlysses inquit & diomedes erant in phialae emblemate. Cicero quoque in uerrem emblematum in uasis meminit. Vulpianus in. ti. de auro & argento leg. l. si gemma. emblemata recte legantur & separantur & praestanda sunt. & in eodem titulo. l. et si quae est pomponii. ea quae iurata sunt non debent neque aurea emblemata. Item Vulpianus libro. x. ti. ad exhibendum. l. tigni. si ansam cypho in iuxeris uel emblemata phialae.

Emeriti dicuntur milites qui sunt exauroati hoc est militiae sacramento soluti: quibus quae iam donatum est per solutum. dicta ab eo quod mereri hoc est stipendium facere deserint. Lucanus in pri. quae sedes erit emeritis. Modestinus de re militari. l. desertorem. si expleto tempore militiae redeat ut ueteranus restituatur & emerita accipiat.

Emerita & emeritensis colonia ciuitas est lusitaniae nominatissima augusta cognominata. nam ut scribit dion de uictis caeteris & asturibus eam urbem illis qui supra aetatem esset emeritis Augustus habitandam concessit. unde urbs appellata emerita augusta ex nomine conditorum & augusti. Paulus libro. l. dig. ti. de censibus in lusitania inquit pacenses & emeritenses.

Emisena populi in emisena regione apamena coelesyriae. ubi & emisena ciuitas est. de quibus in eodem titulo de censibus. Paulus inquit. imperator noster Antoninus ciuitatem emisensorum coloniam iuris italici fecit.

Emphyteosis interpretatur insitio ab emphyteuo quod est insero siue planto. nam phytion est planta & quod in libris iuris consulti dicitur emphyteosis: & fundum dari in emphyteosin proprie dicitur hoc est in plantationem. improprie dicitur de omnibus aliis rebus. puta de area. & quaecumque possunt ut ipsi dicunt recipere meliorationem. Inde deducitur emphyteoticus & emphyteotecarius.

Emphracta nauigia dicuntur quae sunt tecta a uerbo graeco emphracto quod est tecto siue claudo sicut e contrario aphracta dicuntur quae non sunt tecta sed aperta. De quibus

bus Cicero ad atticum. nos rhodiorum a-
phractis tranquillitates aucupaturi eram?
Vulpianus lib. xiiii. dig. de exercitoria acti-
one. l. prima. quædam inquit sunt naues o-
nerariæ quædam emphractæ non empha-
tæ ut pleriq; omnes codices habent.

Emplastrum ut inquit Celsus libro. v. hoc di-
stat a paxillo: quod emplastrum liquati ali-
quid accipit: in pastillo tantum arida medi-
camenta aliquo humore iunguntur: dictum
emplastrum ab emplatto quod est fingo si-
ue formo. Caius libro. xli. dig. de acquiren-
dorum dominio. l. ideo.

Epidemici dicuntur hospitiorum metatores
in urbe. dicti ab epidemia quod interpreta-
tur in urbem aduentus. Vnde in codice iu-
stiniano titulus est de epidemiciis & meta-
tis. lege uerbum metator siue metatus.

Episcopus speculator siue explorator interpre-
tatur: dictus ab episcopo quod est confide-
ro. Cicero scribit se episcopum designatū
apompeio ut oram campaniæ maritimæ spe-
cularetur. Arcadius de muneribus. l. mune-
rum. Episcopi inquit qui præsent panis & ce-
teris uenalibus rebus.

Epistomium inquit merula est foramē p quod
aqua defluit ex cōcha labro uel cratere. Var-
ro de re rustica. lib. iiii. epistomii uersus ad
unum quemq; factum. dictum inquit quasi
in ore. uel potius ab epistomizo quod est ob-
turo: ut sit epistomium canalis operculum.
Vulpianus libro. xix. ti. de actio. empti &
uenditi. l. fundi. castella plumbea. opercu-
la puteorum. epistomata. legitur & epitone
um apud Senecam libro. xiiii. episto. nisi a-
quam inquit rigentem epitonia fuderint. &
Vitruuius libro. x. saepe in eodem significa-
tu ponitur. Interpretatur autem epitonium
ligamentum.

Epitome interpretatur breuiarium. i. ubi res i
compedium rediguntur. ut Vulpianus lib.
xlvi. de acceptilationibus. l. an inutilis. epi-
tomatum inquit liber labeonis. utroq; enim
modo declinatur. epitome. es. & epitoma.
atis.

Epulum inquit Valla est conuiuium numero-
sis ciuibus exhibitum in honorem deorum
aut in ostentationem magnificentiæ. aut in
funere parentali. Gellius libro. xi. solemnī
die epulum ioui libaret: atq; ob id sacrificiū
senatus in capitolio epularetur. Hora. ii. ser-
mo. gladiatorum dare centum damnati po-
pulo paria atq; epulum arbitrio arri. Iuris cō-
sultus. de legatis in quadam lege cuius ini-

tium est ad munus. uel si epulum inquit re-
lictum fuerit.

Eremodicium interpretatur desertio siue soli-
tudo. nam eremus desertū interpretatur &
est eremodicium quando reus damnatur ex
eo q; in iudicio non comparuit quasi desola-
tum siue desertum sit iudicium propter rei
absentiam. Pomponius libro. iiii. dig. ti. de
minoribus. xxv. annis. l. etsi. restitutionem
eremodicii præstari debere. pro quo men-
dose legitur hermodidium.

Ergasterium interpretatur officina: ubi ab ar-
tifice aliquod fit opus. nam ergon est opus
siue officium. Vt in codice iustiniani. titu-
lo de episcopis & clericis. l. omnis. ex erga-
steriis inquit & tabernis conquirere potuit.
Item libro. xi. de epidemiciis & metatis. l.
in quælibet inquit ergasteria: quæ mercimo-
niis deputantur. Papinianus libro. xliii. de
uia publica. l. ædiles. ut ante ergasteria nihil
proiectum sit.

Errones serui dicuntur qui uagantur sine cau-
sa. animum tamen habent redeundi ad do-
minos fugitiui tamen qui eo animo fugiūt
ut non redeant. Eo quoq; modo ex propor-
tione habent se desertores & emāsores. Ar-
rianus libro. xlix. de remilitari. l. qui cum.
Erro inquit in seruis est ut emanfor in mili-
tibus. Item libro. xxi. qui est de ædificio edi-
cto. l. quis sit fugitiuus. sed proprie inquit
erronem sic diffinimus: non qui fugit: sed
qui frequenter sine causa uagatur. Labeo ita
diffinit erronem paruum fugitiuū esse.

Etiā particula est consentientis sicut non est
negantis. Priscianus libro. vii. interroganti
legis: etiam uel non respondemus. Plinius
cæcilius in epistolis. studes inquam? respō-
dit. etiam. & illud ex euangelio. intellexistis
hæc omnia: dicunt ei etiam. Iurisconsultus
de uerborum obli. l. prima. & responderit
quidni. etiam. nam utroq; aduerbium con-
sentientis est.

Etiānum pro adhuc apud Plinium & corne-
lium cellsum frequenter legimus. Ouidius
xiiii. meta. etiam num libera coelo brachia. i
adhuc. Idem libro. xiiii. spectantem uultus
etiam num cæde madentes pro adhuc utro-
biq;. Vulpianus ti. Arborum furtim cæsa-
rum. l. item. etiānum reponi potest.

Euestigio pro continuo siue statim. Priscianus
libro. xviii. Romani inquit euestigio dice-
rūt uel quod stās aliquis in eodē uestigio fa-
cit: unde statim quoq; dicit. uel quantū tem-
pus est in uno uestigio faciēdo: quod est bre-

uissimū. Scaviola li. iiii. de negotiis gestis. l. diuortio facto. nō igt euestigio i officio deliquit. Accursius qd euestigio esset non intelligens in principio gestionis exponit.

Exacta dicuntur illa quæ sunt perfecta: & ad quæ ultima ut aiunt manus iposita est. alias exacta sunt quæ iā præterierunt. Vergi. pri. geor. exactum ad mensē pluuiā uentisq; carebit. Idē in tertio exactis grauidæ cū mēsis sibus errant. Paulus lib. xliiii. ti. de actio. & obligatio. l. pri. exactissima inquit diligētia in priori uidelicet significatione.

Exaggerare est accumulare. nā agger. eris est terra accumulata. Cæsar in commētario hi spaniensis. mortes mortibus exaggerebāt. & per translationem Cicero. nihil est ad exaggerandū orationem accommodatius. Vulpianus. ti. de itinere actusq; priuato. l. Vnde. aut deprimat aut exaggeret iter.

Exautorare est militē sacramēto militiæ solvere: quēadmodū ediuersō autorare est i militē sacramento sibi obligare. Plinius cæcilius i epistolis. Cæsar excussis pbatōibus cēturiōnē exautorauit. Seneca in. iiii. epistolarū exautoratus ac liber qui uisuit uita priuata. Vulp. ri. de iis qui notantur ifamia. l. quod ait. sed & si eum inquit exautorauerit. idest insignia militaria detraxerit. quod si per insignia militaria Iulianus intelligit honorū insignia: falsum est interpretamentum. nam potest quis exautorari & non amittere insignia honorum. emeriti namq; exautorantur citra honorum amissionem. est enim ut diximus exautorari a militiā dimitti. Itaq; commodius exposuit Arrianus. in titulo de liberali causa. l. qui de libertate. exautoratus inquit: idest amilitia remotus. In quo significatione accipiendum est. in titulo de re militari.

Excōsul dicitur qd perfūctus est cōsulatu: sicut ex quæstor: qd perfūctus est quæstura. usitatū tamē ille dicitur cōsularis hic uero quæstorius. Iustinianus in prooemio codicis Thomā inquit quæstorē sacri palatii & excōsulē. nō qd cōsulatum dimisit ut exponit Accursius: sed quod est pfunctus cōsulatu ut diximus.

Exemptilis: e. dicitur illud quod potest eximi siue detrahi ab alia re. Columela li. ix. de re rustica. idcirco sunt exemptiles: ut cū res exigit a paxillis deducta liberum exitum præbeāt. Vulp. de auro & argento lega. l. argumenta. lapides si quidem exemptiles sunt.

Expungere idē est quod supra diximus dissipare: hoc est calamo transuerso rationem cancellare. Plautus in cistellaria. nunc quod re

liquum restat: uolo persoluere ut expungatur nomen: neqd debeā. Persius pupillū ue utinam quē proximus heres impello expungam. Hermog. ti. de diuersi. & tempora. l. i omnibus. rationes inquit rei publicæ subscriptæ & expunctæ.

Extricare est quod intricatum est expedire atq; resoluerē: siue enodare. Vulpianus lib. ix. ad legem aquiliam. l. si seru? seruū. si cū margaritas inqt maritus dedisset in usum extricatas: easq; inuito ul' incio uiro perforasset. Margaritæ nāq; non possunt intricari in lineam uel in uestē nisi perforentur. igit extricatas dixit pro solutas & non pforatas. neq; in lineam redactas.

De incipientibus ab. f. littera

Falx messoria est qua frumentū metit. falx putatoria qua uites aliæq; arbores putantur. falx fœnaria qua fœnum secatur quæ lumaria quoq; dicitur: quæ etiā spinæ neptesq; cadunt. Vulpianus. de fundo instructo. l. instrumenta. falces inquit messoria. fœnaria. putatoria.

Familia tū p pecuniā accipit rebusq; hereditariis ut in lege duodecim tabularū cuius uerba ponunt in titulo de uerborū significatione. agnatus inqt proximus familiā habet. i hereditatē. hinc est titulus apud iuris cōsultos de familia herciscunda. i. diuidēda hereditate. Alias familiæ appellatione famuli & serui pparte cōtinentur: unde & familia dicta est. Vulp. li. xliii. de uis & uis. l. pri. familiæ inqt appellatōe serui cōtinent. Itē Vulpianus lib. xxi. de ædificio edicto. l. ædiles. familiæ inqt appellatōe oēs qui in seruitio sunt cōtinent etiam liberi. Hinc patres familias & familiarum dicitur. & dicitur familias in genitiuo casu quod apud antiquos: noia primæ declinationis in. a. terminata. as. faciebāt genitiuū. ut Næui? runcus atq; purpure? filii terras. & liuius andronicus escas habem? mētionē p terræ atq; escæ. neq; habet accētū in ultimā quomodo nūc uulgus loquitur: sed i tertia asine familias hoc est in secūda syllaba.

Ferruminare est p eandem materiā cōglutinare: quemadmodū ferrum ferro adglutinatur: nō interueniēte alia materiā. Plautus in milite. labra labellis ferrum iauit. i. p mēdo adglutinauit. Pōp. li. xli. de acgrēdo. r. d. l. qd inquit quidqd inquit a alieno argento ferrum naueris. Cassi? quoq; apud paulum ferrum i natio inqt p eandem materiā facit cōfusionē

legere plūbo. as & quo differat a ferrumio. as
Figlina. x. est officina figuli. i. illius q̄ facit ua
sa fictilia. Plinius li. vii. figlinas inqt prim⁹
inuenit chorcebus atheniēsis. idem li. xxxv.
in crudis fictilibus urunt donec figlinū p̄co
quaf. i. opus figuli in figlina factū. Iuris cō
sultus de auro & arg. leg. l. fundi. cū in fun
do inqt figlinas haberet. & in titulo de serui
tutibus rusticorum prædiorum sæpe.

Fiscus siue fiscina siue fiscella textū est ex spar
to. Est præterea fiscus textū in quod oliuæ
tristæ imittunt: ut torculari expressæ exudēt
oleū cum amurca. Columella li. xiii. intrita
oliua nouo fisco includit. Plinius lib. xv. fi
scinas olearias spōgia tergedas. Vulpi. in ti
tulo locati. l. sed addes. fiscos inqt: quib⁹ ad
premda olea utimur.

Fiscus ex sparto quoq̄ est saccus in quo nume
rosiores pecuniæ adseruant. luue. & arata
mult⁹ in arca fiscus. Cicero in uerrē. fiscos
cōplures cū pecunia. Sed quia p̄cipis pecu
niæ uectigales ita magnæ sūt ut neq̄ant lo
culis aut crumenis minorib⁹ capi cōsue
rūt deferri i sptis fisco. Inde fiscus p̄ pecu
nia publica plærūq̄ accipit. luue. qdqd con
spicuū pulchrūq̄ ex æquore toto ē: res fisci
est ubicūq̄ natat. Vnde apud iuris cōsultos
titulus est de iure fisci. & de fiscalib⁹ debito
ribus & exactoribus sæpe legimus.

Flavius cognominat⁹ est Iustinianus imperator
nō quod flauos deuenit: ut Accursi⁹ iter p̄
tat: neq̄ quod capillos habuerit flauos: qd
nusquam legif: sed quod fuerit ex gente fla
uia: ex qua fuerūt Vespasianus Titus & do
mitianus. De quo Iuuenalis. Dū iam semia
nimē laceraret flauus orbem ultimus.

Fomenta sunt medicamēta dicta afouēdo hoc
est calefaciendo & recreando. Ouidi⁹. somē
tisq̄ iuuas uulnera nfa tuls. Inde est fomen
tare & fomentatio. ut apud cōsultos iuris de
iur. legatis tertio. l. si cui. nec ea quidem quæ fo
mentationis causa parata sunt.

Forma sutoris est lignū illud quo calcei infor
mant. Horatius. li. ser. si scalpra & formas
nō sutor nautica uela. Vulpianus in titulo
ad legem aquilā. l. sed & si. si forma inquit
calcei ceruicē percussit. Itē Vulpianus. ti. lo
cati. l. item quærit. si forma calcei tam uehe
menter ceruicem percusserit.

Fugitiuus seruus quo distet ab errone dixim⁹
in uerbo erro. onis: Distinet autē ab offilio i
n titulo de ædificio edicto in hūc modū. fugi
tiuus est: q̄ extra domini domū fugæ causa
quo se adomino celaret māsit. fugitiuarius

autē est ad quem fugitiuus se recepat: locus
quoq̄ fugitiuarius dī: ut apud Varronē li.
iii. de re rustica. de cochleis. fugitiuarius in
quit parandus est illis locus. Papinian⁹ lib.
xxi. De præscriptis uerbis. l. si apud. si apud
te inqt ego & fugitiuarius deposuimus.

Fulcimentū est substētaculū dictum a fulcien
do hoc est substētādo siue sustinendo. Ma
crobī⁹. vii. satur. desertū iā fulcimentis suis
labit in ruinā. Apuleius in pri. de asino. pe
de altero fulcimentū quo sustinebar repello.
Vulpianus. de fūdo instructo. l. quæsitum.
proinde inquit fulcimenta si qua habeat.

Fultura quoq̄ idē est quod fulcimentū dictū
utrūq̄ a fulciendo. i. sustinendo. Vnde ho
rati⁹ p̄ translationē dixit in. li. sermonū in
gens accedat stomacho fultura ruētī. & Plī
nius cœcilius in epistolis. corporis futuris
animus sustinet. Vulpi. in. ti. Si seruitus uē
dicef. l. sicuti autē. sicuti inquit refectio pa
rietis ad uicinum p̄inet: ita & fultura ædi
ficiorum uicini.

Fullo. onis. est q̄ uestes polit emaculatq̄: non
quod uulgo p̄suasum est p̄anarius. i. lanicī
artifex. Martialis nō tā sæpe teret litea ful
lo tibi. Fullonicā Nicias megaresisq̄ prim⁹
oium inuenit ut scribit Plin⁹ li. vii. Plant⁹ i
asinaria nō didicisti fullonicā: nō mirandū
est. Vulpi. li. xlvii. de furtis. l. itaq̄ fullo. ful
lo inqt uel sarcinator q̄ polienda uel sarclē
da uestimēta accipit. In alia quoq̄ lege cui⁹
initū est. sed si. diuersoria uel fullonica ap
pellantur.

Fundus est qdqd in solo possidet puta prædī
urbanū. prædī ruscū. Seruius i illud Ver
gili. ii. geor. diues opū uariatū ac latis otia
fundis: fundus inqt dicit ex eo quod oium
rerū sit fundamētū. Vulpianus. ti. de uerbo
rū sig. l. locus. locus inqt est nō fundus sed
portio fundi. fundus autē aliqd integrū est.
& infra. l. quæst o. & iterum. l. fundi.

Fundus p̄ uasis potorii fundamēto ad cui⁹ simi
litudinē inqt festus fundus dī ager q̄ plan⁹
sit. Martialis li. viii. hī duo longæuo censen
tur nestore fundi. Paulus lib. xli. de acgren
do rerū do. l. sed si. cuiusmodi poculi fund⁹
ille sit. Cypho inquit fundus aut ansa.

De incipientibus a. g. littera.

G Arum salfugo erat ex certis q̄busdam
piscib⁹: puta scōbro halece lacerto &
huiusmodi. utebant autem eo p̄ salsa
mento siue cōditura aliorum ciborū.

Gari meminere poeta multis in locis. Plinius. Apicius. Galenus caeteri. Vulp. li. xxxiii. de penu legata. l. q. penū. garū inquit amurca mel. Accurcius falsamenti gen^o esse dicit ipsa ueritate coactus: sed quod sit non dicit.

Genius est deus uniuersūsq; hoīs praeses cui nos angeli boni nomen indidimus. Symmachus in oratōe contra christianam religionē cui respōdit diuus Ambrosius. Ut animae inquit nascentibus: ita populis fatales geniū diuiduntur. De genio principis Persius poeta. Diis igitur genioq; ducis centū paria obres egregie gestas indico. Vulp. li. xii. de iure iurando. l. si duo. Si quis inquit iurauerit in re pecuniaria per genium principis.

Germanicus drusi neronis fili^o ex iuniorē Antonia. M. antonii triumiri filia a Tiberio caesare patruo adoptatus fuit: quod ab augusto nō alia ratiōe fuerit adoptatus q̄ si ab eo germanicus adoptaret. ex tranqillo. & Iustianus imperator libro institutionū pri. Sic inquit diuus Augustus non antea tiberiū adoptauit: q̄ is germanicū adoptauerit. ut p̄tin^o adoptione facta incipiat germanicus Augusti nepos eē. Accurcius tanquā de p̄sonis ignotis & obscuris loquēs quendam noīe tiberiū & quendam nomine germanicum appellat. quasi nō sit tiberius qui successit Augusto in principatu: & germanicus ille q̄ praeter ingenii monumenta q̄ adhuc extant: & praeter q̄ quod Caiū caligulam genuit: & quod quaesturam p̄ quinquēnū administrauit. & quod bis cōsul fuit. quiq; mortuo Augusto cū ab exercitu caesar salutare: impiū recusauit. atq; de germania triumphauit: unde illi cognomen. quiq; ad orientē profectus armeniae regem supauit. cappadociā in puincie formam redegit: atq; antiochiaē obiit agens aetatis annū quartum & trigēsimū.

Gymnasiū locus est: ubi nudi exercentur maxime in palestra: quoniam gymnos nudus interpretat. Manilius lib. iiii. gymnasiū praefert uultu fortesq; palestras. & p̄ trāslationē p̄ schola & litterarū exercitio. luuenalis. Trāfigymnasia. audi facinus maioris abollae. de excusationibus. l. sed &. medicos inquit immunes esse agymnasia.

Glans cōplura significat: sed oēs significatus deducunt ab arboris glāde: cuius tredecim genera ponit Plinius. iuris cōsultus tamē latus diffinit glandis appellationē in titulo q̄ est de glande legēda. l. pri. glādis inquit noīe omnes fructus cōtinent. Item de uerborum sig. l. qui uenenum. Item. l. silua.

Glarea terra est lapillis pmixta: qualis est quae post effosum terrae tergū ex scrobibus eruitur. Vergi. ii. geor. nā ieiuna q̄dem cliuosi glarea ruris. Columella lib. ii. cū parte dimidia lapides minutos uel glarea reppererint. Paulus li. xxx. de aqua pluuiā arcēda. l. supra iter glarea iniecta. Itē de uia publica. l. pri. in uiam terrenam glaream immittere.

Glaucinum unguenti genus est siue ex herba glaucio sic dictū: quod ualet ad oclorū scabrias. siue glaucinum. i. uiride quale ē q̄ chirurgi tēpestatis nisi unguentū apostolorū uocat. Pōponi^o in ti. de auro & arg. leg. l. in argēto. Vnguētis autē legatis non tātū ea legata uident quib^o unguimur uoluptatis causa: sed & ualitudis qualia sūt comagena: glaucina. crina. rhodina. murrha. nardum purum. comageni unguenti a comagena syria unde aduehebat cognominati meminit Galenus in. iiii. decameridō. Crina unguēta sunt quae sūt ex lilio rubenti. Plinius lib. xxi. ubi de lili generibus est inquit rubens liliū quod graeci crinon appellant. Rhodina dicta a rhodo quod est rosa. p̄ nardū purum pisticum. i. nō adulteratum intelligit.

Grammatophylaciū locus ē ubi publice litterarū monumēta seruant: a grāmatas hoc est litteris & phylazo seruo. dī etiā archiō siue archiū. Vulp. li. xlviii. dig. ti. de poenis. l. moris. quo loco inquit in publico instrumēta deponunt. archiū forte uel grāmatophylacio Grassari ductum uidef uerbū ab impetu grassandi. & qui ex insidiis uiatores adoriunt grassatores dicimus. iuris cōsultus de suspetis tutorib. l. quia grassandi inquit i refamilari facultatē praestat. & ibidē. l. tutor. si forte inquit grassatus sit in tutela. in lege quoq; cui^o initiū est. apud labeonē. deinde inquit mulae agrassatoribus fuerint ablata.

Gutturosus is dicitur qui guttur habet tumidū: quale genus hominū in locis montanis uidemus de q̄bus luuenalis. qs tumidū guttur mirat in alpibus. Vulpia. ti. de aedilicio edicto. l. qui clauum. Si qs inquit natura gutturosus sit.

De incipientibus ab. h. littera.

H Amus cum sit quo pisces capiunt: & hamī praeterea sint ex q̄b^o lorica texis: necesse est apud Vulp. in ti. de fundo instructo. l. instrumenta: p̄ hamos itel ligamos anulos quosdā ferreos: ad multos usus domesticos puta eq̄bus equi muli & asini deligent. Canales inquit & harpagōes & hamos instrumēto contineri constat.

Harpagones unci sunt ad rapiendum apti ab harpazo quod est rapio dicti. hos Plinius scribit ab Anacharsi scytharum primū iuētos. Lini⁹ lib. xxx. Afleres ferreo unco præfixi harpagones uocāt milites. Itē Vege. li. ii. de militari. habet legio ferreos harpagōes: quos lupos uocant. lege hamus supra.

Hercisco. is. est diuidere. nā herciū est diuisio.

Cicero pro de oratore. q. quib⁹ uerbis herciū fieri oporteat nescit. idē herciscūdā familiæ causam agere nō possit. Apulei⁹ li. ix. de asino. neq; herciscūdā familiæ sed de cōmuni diuidūdo formula tractabo. libro decimo dig. titul⁹ est de familia herciscūda.

Hermaphrodit⁹ ueneris & mercurii fili⁹ fuit: unde & nomē illi: qm̄ hermes est mercuri⁹: & aphrodite uenus. hic cū in salmacidis fonte nataret anympha dephēsus ab eademq; implicatus utriusq; naturā reportauit: qua de re fabula est plōga apud Ouidium. iiii. meta. nunc autē hermaphroditū uocant: quos antiquores androgynos. i. semiuitos & semifeminas appellabāt. Plinius li. vii. & Geli⁹ lib. viii. sunt autores. Vulpianus. ti. de liberis & posthu. l. sed est. hermaphrodit⁹ iqt. & maxime si in eo uirilia præualebunt.

Hydromelia græcis dī quæ sit apud latinos aqua multa: hispani uocāt aloxa. cōstat nāq; ex aqua & melle: unde & nomē. nā hydor ē aqua & meli mel. Plinius li. xiiii. fit uinū inquit ex aqua & melle tātū. hoc uocaf hydromeli. Idē lib. xxxi. hydromeli quoq; ex ibri puro cū melletēpabit. Vulpi. li. xxxiii. dig. in ti. de tritico & uino legato. l. si quis. neq; ceruisia iqt cōrinebitur. neq; hydromeli.

Hierophylax. acis. interpretatur factorū custos. quod hieros est sacer & phylazo custodia: latine tū æditui tū æditimi appellant. Scæuola in. ti. de annuis legatis. l. annua. sacerdoti iqt & hierophylaci & libertis. p quo mendose legitur gerophylaco.

Hierapolis nomē est cōplurū ciuitatū. alia nā q; est in asia pprie dicta. alia in creta. alia in teuthrania. alia in syria: unde hierapolitani sūt appellati de qbus iuriscōsult⁹ in. ti. de aqua cotidiana. l. pri. ubi legit apd hierapolitanos fieri aq; calidis irrigatōem. Itē de poenis. l. crimē. hieropolitanis iqt scripserunt.

Hypocaustū fornax est in balneo subdita caldarius calfacēdis: dictū ab hypo qd est sub & cauo calefacio. Est præterea hypocaustū fornax ad calefacēdū cubiculū siue cenaculū ulgus appellat estufas. Papinius in pri. siluarū. tenuē uoluūt hypocausta uapore Pl

nus cæcili⁹ in epistolis. coheret hypocaustum. & si dies nubilus imisso uapore solis uicē supplet. Ambrosius li. vi. hexahemerō. de hyeme forsitā q̄reris: quia nulla tibi hypocausta anhelantib⁹ ignib⁹ uaporant. Vulpianus de legatis lib. iiii. l. ligni appellatōe: siue dietarū. siue hypocaustorū. siue ad calcē. Idem Vulpi. li. xvii. in ti. mandati. l. figs mihi. sphaeristeriū iqt hypocausta & quædā ualitudini apta Accur. nunc agrotorum dicit esse stationem. nūc subterraneū locum.

Hypotheca interpretatur suppositio: & significat etiam pign⁹ quod p aliqua re supponit. Vnde & apud iuriscōsultos titul⁹ est de distractōe pignorū uel hypothecarū. l. cū tabernā. nō certificatōm iqt sed suppositōm a me accipe: hoc est uocabulo usitatorū hypothecā. Itē li. xx. de pignori. & hypothec. l. res. iter pign⁹ iqt & hypothecā tātū nois sō n⁹ differt. Hic hypothecari⁹ dict⁹: pnes quæ remanet hypotheca siue pign⁹. ut i ti. de sepatoibus. l. pri. hypothecarius iqt creditor

Horreum est repositoriū non solū frugū frumenti & uini: sed cæterarū quoq; rerū quæ adseruari cōsueuerūt. de horreo frumenti. Verg. pri. geor. illius imēsa ruperūt horrea messes. De horreo uini horatius i odis. & iuris cōsultus in ti. de fūdo iustru. l. tabernā. le gauerat iqt horreū uinariū cū uino & uasis & instrumēto. De horreo aliarū rerū i titulo de emptōe & uēditōe: clauibus iqt traditis: ita mercū in horreis cōditarū possessio tradita uidef: si claues apud horrea traditæ sunt. Itē in ti. locati dñs iqt horreorum effractis & cōpilatis horreis nō tenef. Hic horreatius: q; præpositus ē horrei custodiæ. ut lib. xix. dig. in ti. locati & cōducti. l. cum in plures. rerū iqt custodiā quam horreatius habet. Itē. l. cælius. cū horreatio iqt agendū. & merces horreaticæ dicunt quæ i horreis adseruant. ut in titulo de cōditis in publicis horreis. l. nulli. Codice. nulli iqt posthac horreaticas spēs cōtigēdi copia daf De incipientibus ab. i. littera.

IAnthinus. a. um. color est uiolaceus quoniā ion græce uiola interpretaf latine. Plinius lib. xxii. appellata inquit ia. & ab iis ianthina uestis. Persius. hic aliq; cui circa humeros & ianthina lena est. Martialis. coccina famosa donas & ianthina moechæ. Vulpianus. de legatis tertio. l. si cui. Buccinum iqt & ianthinū cōtinet. & fere quotiens in libris digestorū & i lris sacris legit hyacithinus color: intelligēdus

est uiolaceus. i. coloris uiolæ.

Illenses dicti sūt populi ab urbe illo clarissima omnium quæ fuerūt in asia: uel ex eo quod in de profecta est tota romanorum nobilitas. de qb. Callistratus li. xvii. dig. ti. de excusationibus. l. nō tātū. iliensibus inqt ppter in clytā ciuitatis nobilitatē: & propter coniunctionem originis romanæ.

Impostores dicuntur deceptores & q fallūt præstigiis qbusdā: dicti ab iponendo qd est de cipe. Iuuenal' facile est barbato iponere regi. & Martialis. Callidus iposuit nup mihi copo rauenæ. Vul. li. xxi. de ædificio edicto l. ob quæ uicia. nō gulosos inqt nec impostores Accursius impostores interpretat: q ponunt aliquid alicui. Inde dicta ipostura p deceptōc. Ambrosius in epistolā ad corinthios primam oīs ipostura tenebras petit: & falsa p ueris ostendit. Vulpi. li. xlvii. de crimine stellionatus. l. stellionatus. Itē siqs iposturā fecerit.

Inauris quod a græcis dicitur: ornamentū ē ex auribus feminariū depēdens. Plautus i menechiis faures da mihi faciēdas pōdo duū nummū. Vulpi. de auro & argē. legato. l. argumēto. ueluti faures. armillæ. uiriolæ. itē. l. pedicul. in aures in qbus duæ margaritæ.

Inciles fossæ siue incilia sūt quæ agræcis dicuntur dioryges: & sūt p quas aquæ pluuiiales deducunt ex fatis. Apuleius li. ix. de asino. uiam lacunosis incilibus uoraginosa. Cato de rerusti. p hyemē aquā de agro depellere oportet. fossas inciles puras habere. fest' pōpeius. fossæ quæ in uis sūt ad deducēdū aquā siue deriuatōes deriuo communi factæ inciles dicunt. Vulpi. li. xl. dig. ti. deriuus. l. pri. incile est locus depressus ad latus fluminis: ex eo dicitur quod incidatur. inciditur enim uel lapis uel terra unde primum aqua ex flumine agi possit. Idem Vulpianus in eodem libro. ti. nequid in flumine publico. l. pri. si incile inquit ducatur & alio loco fiat. Meminit quoq; incilis in. ti. de aqua cotidiana. l. pri.

Incrustare est crustā parietis uel alicui alteri rei inducere siue ex calce. gypso. argilla. siue ex lapide aut alia materia. Horati' pri. ser. syn cerū cupim' uas incrustare. Varro apud Marcellū pauimēta inqt & parietes incrustatis. Proculus lib. viii. dig. de seruitutibus urbana norū præ. l. qdā. parietē inqt cōmunē incrustare licet. & paulopost: quod obseruari in incrustatiōe oportet. Item de uerborū significatiōe. l. impensæ: paulus ait: incrustationes locutiones & picturæ.

Indictio est denunciatio quia indicere est denunciare. Horati' in pri. ser. Vētri idico bellū. Idē in epistolis. indictis comes ire latīs. Vulpianus li. xxxviii. dig. ti. de opis libertorū. l. libertus. cui post indictmentē inqt operari. Atq; aliubi. si idictōes tēporariæ idicte sint Inducia: sunt dictæ quod i diē certū ab utrisq; hostibus danf. Plinius li. vii. inducias inqt lycō primus inuenit. Paulus li. xlix. dig. ti. de captiuis. l. post liminium. Inducia: inqt sūt cū in breue & in præsentī tēpore cōuenit: ne inuicē se lacefferēt hostes. Accursius satis inepte inter inducias & treguam differētiā facit. cū tregua nō sit magis latinū q̄ guerra q̄ omagiu. q̄ feudū. q̄ tenuta. q̄ mille alia qbus isti nulla necessitate coacti utuntur.

Inducere præter alios sensus quos habet plures significat etiam expūgere & cancellare hoc est trāsuerfo calamo quod scriptū erat delere. Vulpi. in titulo de iis quæ delent. l. cancellauerat. cancellauerat aut qd testamētū uel induxerat. itē si noīa omnia induxerat ut proponit. item. quæ in testamento legi possunt: ea in consulto deleta uel inducta nihilominus ualent. consulto nō ualent. hic inductio pro abolitione & litura.

Inficiatio est negatio ab inficior. aris. qd est ire inficias siue negare. Cicero de pitiōib' rationē inqt habet criminis inficiationemq; facti. Nerati' lib. xvi. dig. ti. iudicatu solui. l. ex iudicatu. ad inficiationē inqt cōpelli cū qui sine iudicio partem dare paratus est.

Institor ut inquit iuris consultus libro. xiiii. digesto. in. ti. de institoria. actione. l. institor: est qui tabernæ locoue ad emendum uendendum ue præponitur. Atq; ibidē. institor inqt appellatus est ex eo quod negotio gerēdo instet. Iuuenalis institor hibernæ tegetis niueiq; cadurei. Accipit etiam p eo q circūfert p urbem merces uenales ut in eodem titulo & apud. Ouidiū in pri. de arte. Institor ad dominam ueniet distinctus emacē.

Insula præter notam illam significationē significat etiā domū in urbe ab aliis domibus seunctam. Cornelius tacit'. germani suā qsq; domū spacio circumdant: nullis cohæretibus ædificiis more insularū. Festus quoq; pompeius. insulæ inqt dictæ pprie quæ nō iunguntur cōmunibus parietibus cū uicinis: circuituq; publico aut priuato cingunt: asimilitudine uel delictet earū terrarū quæ fluminibus aut mari iminēt. in hoc significatu crebro repit insula apud iuris cōsultos. Vnde insularius dominus siue custos huiusmodi insulæ:

Interpolare est in aliam formā mutare: & quodam modo māgonizare. Plautus in amphitryōe. illic homo me iterpolabit: meūq; os finget denuo. Ambrosi⁹ ad Horōtiani nostrorū peccatorū poenis ultricib⁹ iterpolari. Vulpi. xxi. dig. ti. de edilicio edicto. l. praci piūt. iterpolāt iqt ueteratores & p nouiciis uēdūt. i. in habitū nouiciorum mutant.

Intertritura siue itertrimētū est ut inqt Varro de lingua latia dictū ab eo quod duo iterfē trita & diminuta sūt: ut in nūmis aureis qd ex usu & attrēctatione cōsumit. & in uestibus aliisq; reb⁹ quæ usu deterunt. Lilius li. xxxiiii. in auro inqt nihil intertrimēti fuit. Idē lib. xxxii. intertrimētū argētī suppleuerunt. Scæuola li. xiiii. de pignoraticia acti. l. pignori: quæro itertriturā quæ ex opis facta est. atq; ibidē iterū utrobicq; p detrimento.

Irenarcha interpretat pacificator: siue pacis cōciliator. nā itene interpretat pax & archos est princeps. Erāt autē irenarchæ uiri boni & prudentes quales significat Verg. in pri. añ. Ac ueluti magno in populo cū sæpe coorta est Seditio: sæuītq; animis imobile uulgus. & c. Sub hoc habitu fuit domitiani cæsarī statura equo iposita: de qua papinius ī p̄cipio siluarū. dextra uetat pugnas. talē quoq; Perseus poeta significat cū dicit. fert anim⁹ calidæ fecisse silētia rixæ maiestate man⁹. In codice iustiniāno titulus ē de irenarchis: quos Accursius interpretat irā arcētes quasi irenarcha nomē esset latinū. Martiani lib. xlviii. in ti. de custodia & exhibitōe reorum. l. diuus hadrianus irenarcharū sæpe meminit. Isauri populi sūt cilicia: uel potius ciliciæ cōtermini: q in mari quōdā pyratīcā exercuerūt: quos. P. Seruilius p fligauit qui cognomē isaurici ex ea uictoria rettulit. Iā uero isauri & cilices p pyratīs accipiunt. ut Iuue. pyratæ cilici. & iustiniānus ī codice. ti. de fœderis. l. puiclarū. latronum inquit & maxime isaurorum.

Isofates potest interpretari æqualitatis recognitor: nam isos interpretatur æqualis. In codice iustiniāno. de pōderationibus & auri illatio ne. l. quoties. quoties inqt de qualitate soldorū orta fuerit dubitatio: placet quem sermo græcus appellat isofaten p sua fide & industria: ut neq; fallat neq; fallat cōtentionē dirimere. Accursius interpretat ab igos uictoria & state militiā. neq; enim igos est uictoria sed nice. neq; state militiā sed stratia. sed neq; uictoria & militiā faciunt ad rem. Iugum pro pari duorum animalium plærumq;

accipitur. ut apud Pliniū libro. x. de aquilis ubi aquilarum inquit nō sit iugum. Varro de lingua la. iugum inqt & iumentū a iunctu. Vergi. v. añ. nec sic undantia lora concussere iugis. Vulpi. lib. xxi. dig. de edilicio edicto. l. ædiles aiunt. sæpe iugum in hac significatione ponit.

De incipientibus ab. l. littera.

L Abram uas est patulum grandioris aquæ capax: qualib⁹ in bætica mea utitur ex argilla fictis ad lauatinā & usus coquarios. Vergi. viii. añ. sicut aquæ tremulū labris ubi lumen ahenis. Cicero ī epistolis. labrum si in balneo non est: fac ut sit. Vulpianus lib. xix. ti. de emptiōe & uēdi. l. limes. labra inqt salientes fistulæ. Accursius exponit labra: quia p labrum imaginis aqua salit: nō minus inepte q̄ id quod alibi ubi digitum interpretatus est: idest quantū fluit per digitum statuæ.

Lacertus piscis est q a græcis colias dicitur: dictus lacertus quod id similitudinē lacertorū picturas habet. Cōmendabant autem lacerti sexitani ex hispaniæ urbe sexi. Martialis & sexitani ponat cauda lacerti. Ex lacertis aut fieri solita esse salsamenta ostendit Cornelius Celsus dicens. pisciū qui ex media materia sunt: quibus maxie utimur: tamē grauissimī sunt: ex quibus salsamenta quoq; fieri possūt: qualis est lacertus. sexitanorū salsamentorū meminit strabo. Vulpianus in. ti. de penule gata. l. qui penum. lacertos inquit cū muria sua contineri labeo ait. Est autē muria salsugo exudans ex piscibus salitis: qua utebant antiquiores ad ciborum condituras.

Lacunar siue laquear siue lacus est tecti elegantior fabrica. Cicero. v. thufcu. q. fulgentem gladiū elacunarī seta eqna appesum. Horatius in. ii. car. Nō ebur neq; aureum mea renidet in domo lacunar. Vulpi. ti. de fundo instructo. l. quæsitum. scælæ inquit: quæ lacunaribus admouent: instrumenti sunt.

Lapis pro miliario hoc est mille passibus aliquando accipit: quoniā antiquiores soliti erant millia quæq; passiuum lapidibus signare: id quod uidemus in uia quæ ducit salmanticā ex emerita augusta argenteā uulgus appellat. Martialis. rura nemusq; sacrum dilectaq; iugera musis Signat uicina quartus ab urbe lapis. Idem alibi. Ad lapidem Torquatus habet prætoria quartū. Martianus. ti. de excusationibus. l. ppter litem. me ultra centesimum inqt lapidem tutelam gerat.

Laser. eris. quod agræcis silphium appellatur succus est herbæ quæ in cyrenaica regiõe iuentâ laserpicium uocant. a medicis & phar-
macopolis tēpestatis nra appellat a sâ Plini⁹ lib. xix. laserpicium quod græci silphion uocant in cyrenaica puincia reptum: cuius succum uocant laser. Paulus in. ti. de penu legata. l. nō omne. sed quod qdā inqt negauerūt piper. ligusticum careū laser & cætera eiusmodi in penu nō esse improbatum est.

Latus clauus quæadmodum dixim⁹ in uerbo clau⁹: modus erat ex purpura siue ex auro uel si intertext⁹. & q poterant uti huiusmodi uestib: tum laticlaui tum angusti clauii dicebant. Erat aut uestis senatoria ut exponit Acron in illud Horatii pri. ser. quo tibi tullii sumere depositi clauum fieriq; tribunū. Plini⁹ lib. viii. tunica lati clauii in modū gausapii texti. Ouidi⁹. iiii. de tristib⁹. iduiturq; humeros cū lato purpura clauo. Iuris cōsultus Iquadā lege cui⁹ initiū est. iperator. ut ecce inquit si uxor uiro lati clauii petenti. pro lati clauio.

Lautica dicuntur: quæcumq; ad lauticiam atq; elegantiam cultus & mensæ pertinent. ti. de auro & argento lega. l. argumento. mundo inquit muliebrī continetur lautica acus. reticula. & huiusmodi.

Laxamentum siue laxitas dicitur quies siue cessatio a labore. Valerius de fortitudine. ad cōfirmandos inquit animos salubre laxamentum daret. Cicero in primo officiorū. adhibenda est inquit cura laxitatis. Nerati⁹ lib. l. ti. de uacatione & excu. mu. l. tempus. cum laxamento quodam itineris.

Lectica est uehiculū in quo quispiam fertur ab hominibus. quod si a quattuor uehitur tetraphorū dī. si a sex hexaphorum. si ab octo octaphorū. Martialis laxior hexaphoro tua sit lectica licebit. & luuenalis. densissima cētum quadrātes lectica petit. eadē & sella dī. unde idem poeta. subdit de eadem lectica. ostendēs uacuā & clausam p. coniuge sellā. Paulus lib. viii. de seruitutibus rusticorum prædiorū. l. g. sella. Qui sella inqt aut lectica uehit ire nō agere dicit. Accursius sella. i. equo. lectica. i. curru interpretatur: quod utriq; ex eo quod diximus falsum est.

Lecticarius seruus est q lecticam humero fert. Suetonius in thone: muliebrī sella in castra cōtēdit: ac deficientibus lecticariis cū descēdisset. Serui⁹ sulphici⁹ in quadā ad Ciceronē epistola. coactus inqt sum in eadē illa lectica lecticariisq; meis in urbē eū referre. ut i

ti. de. legatis pri. l. si ex toto. si ita inqt legatū sit lecticarios octo. Itē Vulpi. de legatis. iiii. l. item. legato cōtinent mancipia puta lecticarii q solam matrē familias portabant.

Liberi. orum. nō solum dicunt filii: sed etiam nepotes pronepotes & deinceps. & quamq; non declinetur nisi in numero multitudinis de uno tantum liberos dicimus Ex. A. Gellio libro. ii. Vulpi. in. ti. de pollicitationib⁹. l. inter liberos: nepotem quoq; contineri diuus pius rescripsit. Itē Callistratus ti. de uerborū sig. l. liberorum appellatione. & c.

Libertinus aliberto non eo differt: quod uulgius putat: & cum dixi uulgius non excludo Accursium qui & ipse unus est ex imperita multitudine. Nā cum idem sit libertus quod libertinus: sola ratione differunt. quoniam libertus nomen est ad aliquid semperq; refertur ad eum cuius est libertus hoc est ad patronū. ut libertus cæsaris. libert⁹ Cicero: & de operis libertorū: subaudi quas debent suis patris Liberti. libertin⁹ uero nomē est absolutū tātūq; dicit cōdicionē: hoc ē tertium illud gen⁹ hominū: q nec sunt serui neq; liberi. Hinc est quod iustinian⁹ in pri. li. institutio nū titulū fecit de ingenuis & libertinis: quia sibi nō agitur nisi de condicione nullo habito respectu ad patronos. Hanc differētiam prius omnium animaduertit adnotauitque laurentius Valla uir harum rerum diligens indagator atq; acerrimus inuentor.

Libitinaris dicitur funeris curator: quem supra diximus designatorē appellari. nā pollicitor est qui cadauer effert: cōburitq; aut sepelit. dicti sūt aut libitinaris a libitina. i. funere dicta libitina auenere libitina quæ romana habuit tēplū iuxta quod uēdebant qb⁹ erat opus ad funus. puta ungueta. lychni. papyri. cerei. funalia. Sed cur ea iuxta ueneris tēplū quæ iocorū uoluptatūq; dea est uēdebant: Plutarchus in pblematis causam narrat: ut uidelicet cū hoies libidinib⁹ dāt operam: meminerint se aliquando morituros. Vulpi. li. xiiii. ti. de institoria actiõe. l. q cūq; si libitinaris inqt seruū pollicitorē habuerit: isq; mortuū sepelierit. Accursius desipit nescio quæ somnia referens.

Librarius est qui libros scribit. nā scriptor nō tam dicitur q libros scribit q librorum cōpositor. Martialis de libris suis. non me⁹ est error nocuit librari⁹ illis. Cicero. iiii. de oratore. neq; librariorū notis: sed uerborum & sententiarum modo. Callistratus. ti. de iure immunitatis. l. quibusdam & saepe alias.

Licitor. aris. est in auctione precium pro re uenali offerre. Plinius libro. vii. Aristidis pictoris unam tabulam centum talentis rex attalus licitatus est. Inde licitator qui eiusmodi precium offert. Cicero in epistola ad marium. quoniam precium tuum noui: in licitatore potius ponam quam illud minoris ueneat. Licitatio quoque. ut Paulus libro. xxxix. dig. ti. de publicanis & uecti. l. licitatio. licitatio inquit uectigalium: quæ calore licitantis. &c. & paulopost. licitatores inquit uectigalium.

Lictores dicuntur qui ante prætores aut consules ferebant insignia magistratuum: hoc est uirgarum fasces & secures. dicti aligando ut scribit Gellius libro. xi. quod uidelicet iussu consulum aut prætorum uiciebant fontes: aut quemadmodum festus ait: quod uirgarum fasces ligatos præferebant: quibus imperante magistratu delinquentibus plagas ingerebant. de manumissis uindicta. l. manumissio. manumissio inquit per lictores.

Ligna. orum. in numero multitudinis proprie dicuntur: que comburendi causa comparata sunt. ut apud Martialem. ad uillam motheo rustice ligna feras. & apud Horatium. in siluane ligna feras. In singulari quoque in eadem significatione repetitur. Vulpianus in titulo de legatis. iiii. l. ligni appellatione. Materia inquit est illa quæ ad ædificandum fulciendumque ædificium est necessaria: Lignum uero quidquid comburendi causa comparatum est.

Ligusticum herba est in montibus lyguriæ nascens a iunioribus medicis leuisticum appellatum. Est autem lyguria regio italiæ inter uarum & macram ad apoenini dextram. in qua est genua. De lygustico Plinius. Columela. Apicius. atque proinde omnes medici meminerunt: leuisticum corrupto uocabulo appellant. Paulus libro. xxxiiii. in. ti. de penu legata. l. non omne. piper inquit. lygusticum. careum & laser.

Limnarcha potest interpretari liminis hoc est limitis præfectus. & est ille qui gerit curam tuendorum prouinciæ limitum: præficiturque militibus limitaneis. Arcadius. libro. l. ti. de muneribus. l. munerum ciuiliu. &c.

Limitanei milites dicuntur: qui sub limnarcha prouinciæ terminos tuentur. Capitolinus. reparato inquit de limitaneis daciæ exercitu. Iustinianus quoque. de officio prætoris aphyricæ. l. quas deo. pro limitaneis inquit ordinandis: quia necessarium nobis esse uide-

tur: ut extra comitatenses limites limitanei constituantur: qui possint & castra & ciuitates & limites defendere. Et paulopost. si comotio aliqua fuerit: possint limitanei sine comitatensibus militibus. &c.

Linea margaritarum: est series margaritarum pertusarum: quæ sint filo insertæ. Scæuola libro. xxxv. ad legem falcidiam. l. lineam. lineam inquit margaritarum. Item Vulpianus libro. xlvii. ti. de furtis. l. si quis uxori. si linea margaritarum surrepta sit.

Lytos interpretatur solutus a lyo quod est soluo. Iustinianus in prooemio digestorum quia solitum erat quarti anni studiosos græco & consueto quodam uocabulo lytas appellari. hoc est solutos pro quo mendose legitur hircos. ex pandectis florentinis adnotante politiano. nam pro eo quod in recentioribus libris habetur hircos & coloritas legi oportet lytas & prolytas. quid autem sint lege prolyta.

Logista dicitur is qui reddendis rationibus præest. nam logos inter ceteras significationes interpretatur computatio: & logistice est ipsa ars computatoria: quam uulgo algorismum uocat. Iustinianus in. ti. de modo multarum. l. curator. curator inquit reip. qui græco uocabulo logista nuncupatur multarum ius non habet.

Logographus potest interpretari rationum scriptor. quo uocabulo utitur Iustinianus libro decimo. in. ti. de tabulariis. scribis & logographis.

Loricatio est tectorium parietis in modum lorice super inductum: idem fere quod incrustatio. Vitruuius libro. vi. duplicem inquit præbeat contignationi loricationem. Plinius libro. viii. de ichneumone cum aspide pugnatur. mergit inquit selimo sæpius siccaturque sole. mox ubi pluribus eodem modo se coriis loricauit: in dimicationem pergit. Paulus de uerborum significatione. l. impensæ incrustationes inquit. loricationes & picturæ.

Ludicrus. a. um. non ludicre. is. quod Priscianus putauit: dicitur quod ad ludum pertinet. Vergilius. xii. æn. neque enim leuia aut ludicra petuntur. Horatius. ii. episto. Valeat res ludicra si me palma negata macrum. de accusationibus. l. qui iudicio. qui artem inquit ludicram fecerit. hoc est scenicam siue theatraliam: aut circensem: ubi ludi fiunt.

Lugdunensis colonia: quæ lugdunum cognominatur ciuitas est nobilissima heduorum in gallia lugdunensi ab ipsa cognominata. Me

minit illius iuris consultus libro. l. dig. in. ti. de censibus.

Ludus litterarius pro schola accipitur ubi litterae docentur. Magister quoque ludi is dicitur qui litteras docet. Martialis. quid tibi nobis scum est ludi scelerate magister? & per translationem. Terentius in ecyra. In eodem mihi omnes uidentur ludo doctae ad maliciam: & ei ludo si nullus est ludus: magistrum hanc esse satis certo scio. Vulpianus libro. xli. ti. de uariis & extra. cog. l. pri. ludi litterarii magistri.

Luscus is dicitur: qui altero oculo caret: & graece monophthalmus appellatur: hoc est unoculus. Hieronymus de uiris illustribus Acaicius inquit quem galiscus erat monophthalmum appellant. Martialis. thaida quintus amat. quam thaida: thaida luscum. unum oculum thais non habet. ille duos. Modestinus in. ti. de uerborum significatione. l. inter stuprum. uitium inquit est perpetuum impedimentum: ueluti si luscus sit. Inde fit uerbum elucere de quo in suo loco diximus. neque est: ut Accursius & si qui sunt alii qui id dicant: quod lumine adhibito nihil uidet: sed ut diximus qui est orbatus altero oculo.

Lustramentum. i. est purgatio facta per ueneficium aut sacrificium. aut incantationem: dictum ab eo quod est lustrum. as. Verg. vi. aen. lustrauitque uiros: dixitque nouissima uerba. Ouidius. x. meta. magico lustrare ritu. Marcellus libro. xlviii. ad legem corneliam de ueneficis & sicariis. l. eiusdem. si quis incipit lustramenti causa dederit cantharidas.

De incipientibus ab. m. littera.

Magister nomen dignitatis est & magistratus siue magisterium ipsa magistratus dignitas. unde magister equitum qui a dictatore praeficiebatur equitibus. & magister populi qui pecuniae diuidendae per populum praepositus est. & magister militum qui militibus praefectus. & magister scribarum. i. qui libros principis adseruat. & magister pecoris qui pastoribus reliquis praefectus est.

Malleatus dicitur liber qui iam est ligatus: pumicatusque. Sed quia libri malleabant antea quam consuerentur: id quod uidemus nostro tempore fieri: malleati dicebantur pro absoluti hoc est id quod praecedit: pro eo quod sequitur. Vulpianus. ti. de legatis. iiii. l. librorum. libri inquit nondum malleati & perornati continentur.

Malobathrum arbor est odorata ex syria: quae nomine speciali folium appellatur: unde fiunt unguenta quae dicuntur foliata. Horatius in. ii. car. nitentes malobathro syrio capillos. Plinius libro. xii. dat & malobathro syriae arborem. de folio malobathri meminerunt saepe Galenus & Apicius. Martianus libro. xxxix. ti. de publicanis. l. interdum. Malobathrum & aroma indicum. non malabastrum. Mandragora herba est nota: cuius duo sunt genera alterum nigrum quae foemina existimatur. alterum candidum quae est masculus. Habet uim soporiferam: atque prouocandi somni gratia dari consuevit: quia frigida est ac prope uenenum. Columella. in horto. quamuis semihomiuus uesano gramine foeta mandragorae pariat flores maestamque cicutam. Marcellus libro. xlviii. dig. Ad legem corneliam de ueneficis. l. eiusdem. mandragora inter uenena ponit. Ex quo fit: ut mirandum sit quid per mandragoram interpretes sacrorum litterarum intellexerit in genesi. cap. xxx. & canti. vii.

Mango. onis. est non modo seruorum uenditor: sed aliarum etiam rerum quae ut carius uendantur solent a uenditoribus adornari. Unde est mangonizare agros. & equos. pro eo quod est colere. & Plinius libro. xxxvii. politiores gemmarum magones appellat. Martialis milia pro puero centum me mago postulat. Seneca. in epistolis mangones quod quid est quod displiceat: aliquo lenocinio abscondunt. Africanus de uerborum significatione. l. mercis appellatio quo distet a uenaliario monstrat.

Mappa mensae stragulum est: quemadmodum & mantile siue toral. Erantque duo genera: alterum rasum alterum uillosum: hoc est in ta peris similitudinem contextum: quod & gauisape dicitur. Martialis in disticho cuius index est mappa uillosa. Nobilior uillosa tegant tibi linthea citrum. de mantili quoque uilloso Vergilius in pri. aen. dixit. tonsisque ferunt mantilia uillis: quod Seruius pro minutis exponit. Ouidius quoque in. iiii. fastorum. Duxerat ad dextram uillis mantile solutis. florentinus libro. xxxiiii. de suppellectili legata. l. suppellectili. toralia inquit & mappa uillosa. pro quo mendose legitur & oralia in panaliosa nihil uerba.

Materia proprie dicitur circa quam uersat faber tignarius siue lignarius. in communioritamen significato dicitur de subiecta cuiusque artis materia. Paulus libro. xviii. ti. de

periculo & commo. l. quod si. neq; Materia
empta si furto perisset.

Mediastinus quemadmodum Priscianus in qui
to carmine scribit a medio uidetur compo-
ni: quia medias partes balnei tenet. hoc est
qui in medio lauantum stat. Horatius in pri-
mo episto. tu mediastinus tacita rure prece
petebas. Acron in media urbe uiuens inter-
pretatur. Porphyrius in media urbe siue bal-
neo exponit. Vulpianus libro. xlvii. ti. de in-
iuriis. l. item apud. Multum interest qualis ser-
uus sit: bonae frugian mediastinus.

Mereo. es. merui. est militare siue stipendium i
militia facere. Lucanus in. vi. castrorum in
plebe merebat. Iuuenalis. castrorumq; ara
meret. Suetonius in Iulio. meruit & sub Ser-
uilio isaurico. libro. xlix. dig. ti. de re mili-
tari pro eo quod in libris antiqs legitur me-
rere in recentioribus scriptum est militare.

Metalla dicuntur uena: unde eruitur argen-
tum. as. & caetera quae uulgius indoctum ap-
pellat metalla. dicta sunt autem metalla a me-
talleo quod est scrutator siue inquiror. aut di-
cuntur metalla quod alia uena post aliam inue-
niatur: quod uidetur Plinius libro. xxxiiii.
significare: ubi scribit quod ubicumq; una
uena est inuenta: non procul alia inueniat.
Hinc metallarii & metallici dicuntur. qui
sunt damnati ad metalla: hoc est effodienda
terram ex metallis. Aliquando simpliciter
accipiuntur pro effossoribus metallorum.
ut in libris dig. ti. de penis. & libro. xi. Co-
dicis. ti. de metallariis.

Metator. siue metatus siue mensor dicitur: qui
iussu atq; autoritate principis milites in do-
mibus incolarum collocat: siue in castris qua-
parte debeat quisq; tentoria figere ostendit.
Vnde dictum est castra metari. Lucanus in
pri. hesperios ueniam metator in agros. In
codice iustiniano. ti. de metatis. l. pri. Si qs
inquit mensorum nostrorum manu qua de-
putatur singulis quibusq; domus & postib⁹
hospitaturi nomen ascribit: delere non du-
bitauerint: ad instar falsi criminis conititu-
ti teneantur.

Metaxa est congeries illa pensorum ex lino aut
lana quam hispani paucis litteris immuta-
tis uocant madexa. Vt in libro. xi. codicis
Iustiniani. ti. de murilegulis. l. lotas. i. poste-
rum serica & metaxa. Vitruuius libro. vi.
de paludibus inquit tenues colligantur me-
taxa.

Metrocomia interpretatur uilla matrix. dicta a
meter quod est mater: non quod Accursius

halucinatur a metros quod est mensura & co-
me uilla. accipiendo uillam: ut nunc uulgus
loquitur. Iustinianus libro. xi. codicis. in. ti.
non licere habitatoribus metrocomiae loca sua
ad extraneam conferre.

Metropolis interpretatur ciuitas matrix: neque
dicitur a metros quod est mensura ut impe-
riti existimant: sed quod de metrocomia di-
ximus a meter quod est mater. unde alia co-
plura deriuantur: quae in suo genere signifi-
cant praecipuum & excellens. ut ortygome-
tra. tettigometra. echinometra accentu i pe-
nultima pro duce coturnicum. cicadarum &
echinorum. Modestinus libro. xxvii. dig. de
excusationibus. l. si duas. decet autem ma-
ximo numero uti metropoles gentium.

Miliarium uas erat ad coquendum milium ac-
commodatum: quemadmodum pultarium ad
coquendum pultem. Cato de re rustica. in-
ter orbem & miliarium unum digitum in-
teresse oportet. Palladius libro. v. de re rusti-
ca. Vas inquit aeneum miliario simile. Pom-
ponius libro. xxiiii. ti. de auro & argento
leg. l. etsi. certe si cacabos argenteos habe-
at: uel miliarium. pro quo. t. littera expun-
cta lege tu miliarium.

Miniculator: is dicitur qui litteras maiusculas
hoc est initiales siue capitales ex minio libris
ex attamento iam scriptis adhibet. Vulpianus
libro. xxxviii. ti. de operis libertorum. l. ut
iuris iurandi. si forte inquit librarius uel mi-
niculator. sic enim in libris antiquioribus le-
gitur & magis cohaeret ei quod supra dixe-
rat librarius & ei quod sequitur uel calculator.

Molior. iris. est moles ad aedificium aliquod co-
aptare. Vergi. pri. a. si. moliriq; arcem & ma-
nibus subuolueret saxa. Vulpianus li. xxxix
l. prima de noui operis nunciatione. q. for-
te in publico uel in priuato quid molitur. In
de molitio. onis pro ipso apparatu aedifican-
di. ut infra eodem titulo. l. stipulatio. molitio
inquit non impeditur. demoliri uero &
demolitio opponit ei quod est moliri & mo-
litio. pro eo quod est diruere & dirutio. ut
in eodem titulo saepe.

Mola manuaris. siue mantalis. siue trusatilis
dicitur: quae ad frumenti molitiam manu
circu agitur: quae ut ait Vergilius in moreto
rotat assiduus gyris & concitat orbem. Mo-
la quoq; iumentaria & ex Euangelio mola
asinaria est: quam iumenta uersant. Iabole-
nus priscus lib. xxxiiii. dig. de fundo instru-
cto. l. dolia. molas inquit manuaris supelle-
tilis: iumentarias autem instrumenti esse

offilius ait. Molae uero aquarias hoc est aqua uersatiles ante iustiniani tempora fuisse non dum legi. Is enim in titulo de aqua ductu. l. decernimus molae aquariae meminit: quam sermonis latini ignari molendinum appellant. Nam quod legitur asina molendinaria in titulo de fundo instructo. l. cum de lanionis. non amolendino sed amolendo deductum est.

Meniana ut ait festus pompeius aedificia erant amenio ciue romano sic appellata non amoenibus sic dicta ut putauit somniculosus Accursius. Is enim primus ultra columnas extendit tigna: quo ampliarentur superiora. Hic est ille Menius qui post bona patris ab sumpta locum sibi seruaui: unde ludos spectaret. de quo Horatius in pri. episto. Menius ut rebus maternis atque paternis fortiter absumptis urbanus coepit haberi. &c. Locus autem ille fuit menianum quod ultra aedificia protendebatur in uiam publicam propendens. Vitruuius libro. v. meniana inquit superioribus coaxationibus collocant. Suetonius in Caligula. cum apparatus circi prospicientem: pauci ex proximis menianis postulassent. Valerius de moribus non uulgaribus. C. Licinius macer uir praetorius calui pater dum sententiae dicerent: in menianum conscendit. Labolenus de uerborum signi. l. malum nauis. qualia inquit meniana & subgrundaria essent. Vulpianus in. ti. ne quid in loco publico. l. praetor ait. cum quidam inquit uelum in meniano immissum haberet.

Meritorium siue meritoria taberna est stabulum siue caupona in quam uiatores diuertunt dictum meritorium a mercede quam soluunt: Iuuenalis. nam quae meritoria somnos admittunt. Valerius de duobus arcadibus quorum alter inquit ad hospitem se contulit: alter in tabernam meritoriam diuertit. Vulpianus in. ti. de iniuriis. l. lex cornelia. ad meritoria inquit uel stabula non pertinebit. Accursius nescio quas nugas somniat neque id mirum cum uigilans quid esset meritorium nescierit.

Modus & modulus plerumque pro mensura accipitur. ut horatius in. ii. ser. hoc erat in uotis modus agri non ita magnus. frontinus de aqua ductibus aquarum inquit moduli aut ad digitorum aut ad unciarum mensuram instituendi sunt. in libro digestorum. xi. titulus est. si mensor falsum modum dixerit. & ibidem saepe. Paulus libro. xxxix. dig. ti.

de damno infecto. l. damni. cum inquit qui modulorum aut riui faciendi causa.

Mulsum potio est: quae ex uino & melle eodem nascitur. Horatius pri. ser. leni praecordia mulso prolueris melius. Martialis in disticho cuius lema est mulsum. attica nectarerum turbatis mella falernum. Vulpianus libro. xxxiii. ti. de tritico & uino legatis. l. si quis. si mulsum inquit sit factum uini appellatione non continebit. Vulpi. lib. vi. ti. de rei uindicatioe. l. Idem. si ex melle meo & uino tuo mulsum factum sit.

Mundus muliebris ut inquit Varro dictus est amundicia. idem & ornatus quasi ab ore natus a graecis cosmos dicitur. Unde multi fuerunt autores quos galenus citat: qui cosine tica. i. de ornatu scripserunt. Vulpianus. ti. de auro & arg. legato. l. argumento. mundus inquit muliebris est: quo mulier mundior fit: & subdit quae numerantur in mundo muliebris. de quo etiam est titulus.

Munimentum differt a monumento siue monumento quod monumentum est sepulchrum quod erigitur in defuncti memoriam: siue illud sit inane: siue cadaver complectatur. munimentum uero est in aedificio illud quod ab inferendo damno defendit. dictum a muniendo. Marcellus libro. xi. ti. de religiosis & sumptibus funerum. l. funeris sumptus. munimentum sepulchri id esse diuus Hadrianus scripsit quod muniendi eius loci causa factum sit.

Murileguli dicuntur qui murices hoc est conchylia colligunt: ex quibus purpuraceus color inducitur. nam purpurarum genera complura sunt. buccinum. ianthinum. murex. de quibus in ti. de legatis. iiii. l. Si cui lana. Inquit murileguli sunt purpurarum confectores. de quibus iustinianus libro. xi. codicis. ti. de monetariis & murilegulis.

Muria salamentum siue salugo exudans ex piscibus salitis: qua antiquiores utebantur ad ciborum condituras. aliquando muria ex sale tantum & aqua macerata constabat: quae muria dura cognominabatur. quomodo autem fiat: plinius & Columella ostendunt. Vulpianus in. ti. de penullegata. l. qui penum. lacertos inquit: cum muria sua contineri laqueo ait.

Murtha & uasa murrhina dicebantur quae ex murrha lapide precioso tornabantur. Lucretius. non auro murrhaque bibunt. Martialis. si calidum potas ardentem murrha falerno conuenit. De murrha lapide. Plinius li. xxxvii.

plura. Sed huius lapides uas unum tantum nostro sæculo monstratur uenetis in arario diui Marci. agatham ipsi uocant. De uasis murrhinis Martialis. furentin a bibis nec murrhina fume nec aurum. & Iuuenalis. grandia tolluntur crySTALLIA maxima rursus murrhina. florentin⁹ in ti. de supellectili lega. l. supellectili. de murrhinis inquit & crySTALLINIS dubitari potest. atq; ibidem. murrhina & crySTALLINA ex eadem materia esse. item Pomponius. ti. de auro & argento legato. l. etsi non. Murrhina inquit uasa in gemmis non esse cassius scribit

De incipientibus ab. n. littera.

Natales in numero multitudinis sunt ipsa nascendi condicio siue illa sit obscura siue clara. Plinius libro. xviii. rufus infima natalium nobilitate. Cor Tacitus. fuscus ingens ætate claris natalibus. Iuuenalis. Palmam inter dominas uirtus natalibus æquat. Apud iuris consultos libro. xl. dig. titulus est de natalibus restituendis quasi natales de natalibus claris tantum dicantur. Negotium facere siue negotium exhibere: quod apud iuris consultos frequenter legitur: significat molestiam alicui facere. & sic est illud: in eum qui calumnie causa negotium faceret. & illud: qui pecuniam acceperit: ut faceret negotium uel non faceret. pro eo quod est molestiam.

Nomen pro debitore maxime in re foeneratoria apud iuris consultos sæpissime inuenitur. Seneca de uita beata. nunquam magis nomina facio: quam cum dono. Alphius foenerator apud Columellam optima inquit nomina non appellando fieri mala. Horatius. cautus nominibus certos expendere nummos. Iuuenalis. qui uenit ad dubium grandi cum codice nomen. Hinc apud iuris consultos pecunie in nominibus dicuntur quæ data sunt foenori. In hac quoque significatione accipitur nomen a Vulpiano libro. xlvii. dig. in. ti. de furtis. l. si quis uxori. si quis in gis seruo meo per suaserit: ut nomen suum ex instrumento tolleretur.

Non particula negatiua turbat sensum adiecta in titulo de officio proconsulis. legatus inquit mandata sibi iuris dictione iudicis dandi ius non habet. Cæterum in pandectis non particula non habetur. Notauit primus hunc errorem Angelus politianus in quadam obseruatione eius centuriæ quam tunicam no-

bisuidere contigit.

Nosocomion interpretatur in firmorum siue agrotantium uilla. nam nosos interpretatur morbus & come uilla. Hieronymus ad oceanum de epitaphio fabiola. primo omnium nosocomion. i. languentum uillam instituit. Iustinianus in codice ti. de sacrosanctis ecclesiis. nosocomia inquit uel brephotrophia. Item colla. pri. de non alienando nosocomion uel brephotrophium. Nosocomos uero appellatur qui præsidet nosocomio. ut colla. ii. de non alienandis. & c.

Notarius non est qui uulgo putatur hoc est tabellio: sed qui excipiens uerba dictantis per notas & compendia scribit. Talis describitur a Martiale in disticho cuius index est notarius. Currant uerba licet: manus est uelocior illis. Nondum lingua suum: dextra peregit opus. Paulus lib. xxix. dig. ti. de militari testa. l. Lucius titius miles notario suo testamentum scribendum notis dictauit. & ante quam litteris perscriberetur uita defunctus est. Ergo per notas intelligendum est per litterarum compendia hoc est breuiaturas.

De incipientibus ab. o. littera.

Obsidianus lapis ab obsidio quodam inuentus dicitur. de quo Plinius libro xxxvi. in genere uitri & obsidiana numerantur: ad similitudinem lapidis: quem in aethiopia inuenit obsidius nigerrimi coloris aliquando & translucidus: crassiore uisu atque in speculis reddente pro imagine umbras. Idem libro. xxxvii. inueniuntur & gemmae eodem nomine ac colore non solum in aethiopia & india sed etiam in samo & in littoribus hispaniculis oceanus. Meminit eiusdem Suetonius in augusto. Pomponius libro. xxxiiii. dig. ti. de auro & arg. legato. l. etsi. gemmae inquit sunt per lucidae materiae. uelut smaragdi. lapilli contrariae superioribus natura: ut obsidiana. non abasiana ut in codicibus recentioribus legitur. Obsonatores dicuntur qui obsonia emunt hoc est cibos recentes ex macello. foro boario. foro olitorio aut eiusmodi locis. Seneca li. vi. epistolarum. adice obsonatores: quibus dominici palati noticia subtilis est. Martialis in disticho cuius lema est obsonator. dicquotus es. quanti cupias coenare: nec unum Addideris uerbum: coena parata tibi est. Marcellus. ti. de legatis tertio. l. legatis seruus. cubicularios inquit & obsonatores. Ac-

curius ut est in excogitandis ineptiis diligenti-
gentissimus: obsonatores dupliciter exponit:
aut qui domino præstant silentium dum dor-
mit: quasi a somno dictos, aut qui canunt dum
cœnat dominus quasi a sono uocis.

Odyſſea opus est homeri poetæ in quo ulyſſis
errores prosequitur, quoniam ulyſſes agræ-
cis dicitur odyſſeus. Citatur a Marcello in
ti. de legatis tertio. l. legatis seruis. Sic deni-
que in odyſſea Homerus ait: & subdit carnem
græcum.

Oenomeli græcis dicitur quod sit latinis mul-
sum, ab oenos quod est uinum & meli mel:
quoniam ex uino & melle constat: quemad-
modum in uerbo mulsum diximus, apud Ga-
lenum cæterosque medicos crebra sit mentio
oenomeli. Vulpianus in. ti. de tritico & ui-
no leg. l. si quis uinum. Oenomeli plane id est
uinum dulcissimum continebitur. pro quo
mendo se legitur coenomeli.

Olitor est qui uulgo appellatur hortulanus di-
ctus ab oleribus hoc est herbis hortensibus.
Inde olitorius .a. um. ad hortum siue horti-
curatorem pertinens. Plinius libro. xix. ur-
ceola olitoria ex his factitari prodiderunt.
Vulpianus de uerbo. signi. l. Urbana. horti-
uincarii forte uel olitorii. nec dicitur ab oli-
uis sed ab oleribus.

Opera. æ. est labor diurnus: quemadmodum a
Paulo & Vulpiano diffinitur libro. xxxviii.
dig. ti. de operis libertorum. differt autem
ab opere quoniam in uno opere plures ope-
rae consumi possunt: & una opera plura o-
pera fieri possunt.

Opistographa dicuntur quæ in tergo chartæ
scripta sunt. ab opisthen quod interpretatur
retro & grapho scribo. Eiusmodi est scriptu-
ra de qua dixit Iuuenalis. scriptus & in ter-
go necdum finitus orestes. & Martialis. scri-
bit in uersa picens epigrammata charta.
Plinius cæcilius in epistolis. reliquit ait: cõ-
mentarios opistographos & minutissimis
litteris scriptos. consultus in. ti. de bonorum
possessione. l. chartæ appellatione. proinde
ait: si in opistographo quis testatus sit: hinc pe-
ti bonorum possessione. ubi Accursius du-
pliciter peccat: tum in opistographo. i. ubi
opes scribuntur. exponens. tum in opistogra-
pho. i. in epistola.

Orichalcum interpretatur æs montanum. nã
oros est mons & chalcos æs. nam quod uul-
go aurichalcum dicitur nulla ratione defen-
di potest. Tum ex illo principio omnium cõ-
sensu recepto non solere fieri compositione

ex græco & latino. tum autoritate & ratõe.
Ratio autem illa nimirum est quod in car-
mine semper prima breuis reperitur. Vergi-
lius. xii. æn. alboque orichalco Circundat lo-
ricam. & Horatius in poetria. tibia non ut
nunc orichalco iuncta tubæque æmula. Auri-
chalcum uero non posse dici Sextus Festus
Pompeius est autor. Aurichalcum inquit qui-
dam putauerunt compositum ab ære & au-
ro. Sane uero orichalcum dicitur: quod in
montosis locis inuenitur. mons etenim græ-
ce oros appellatur. Vulpianus. ti. de legatis
tertio. l. Si quis electrum inquit uel aurichal-
cum contineri. In titulo quoque de actiõne em-
pti & uenditi. quemadmodum inquit si quis
uas aurichalcum sed orichalcum legas.

Orcinius ab orco dicitur. Est autem orcus in-
ferorum atque mortis deus. Vergilius. ii. æn.
multos danaum dimittimus orco. Idem in. vi.
Vestibulum antepsum primisque in faucibus
orci. Hinc orcinus libertus qui sit ipsius te-
statoris defuncti & in orci familiã ascripti.
De pheretro in quo mortui efferuntur di-
xit Martialis. orciniana qui feruntur in spõ-
da. Vulpianus libro. xl. ti. de fidei commis-
sione. l. ergo. qui directam inquit libertatẽ
acceperunt: orcinierunt liberti. Orcini quoque
liberti meminit Iustinianus libro. ii. in statu-
tionum.

Orphanotrophium penultima longa locus est
ubi orphanæ aluntur: quemadmodum bre-
photrophium ubi infantes: ut suo loco dixi-
mus. In codice Iustiniano titulus est de orpha-
notrophis: quorum etiam meminit frequẽ-
ter ti. de sacrosanctis ecclesiis. Orphanotro-
phus is dicitur qui orphanotrophii curam
gerit.

De incipientibus a. p. littera.

Dæigma. atis. ludus interpretatur: apæ-
zo quod est ludo. Erat autem pæigma
machina in sublime tendens: in qua
puerorum cantantium erant nidi. Se-
neca libro. xiii. epistolarum his uerbis pæ-
igma describit. his inquit annumeres machi-
natores: qui pagmata per se surgentia excõ-
gitant: & tabulata tacite in sublime crescen-
tia & alias ex opinatis uarietates aut de hi-
scentibus quæ cohærebant sua sponte coe-
rentibus: aut iis quæ eminebant: paulatim in se
residentibus. Iosephus quoque in triumpho
Vespasianorum non nihil de pægmatis scri-
bit. Iuuenalis. & pæigma & pueros inde ad-
uelaria raptos. Martialis. & crescent media

pægmata celsa uia. Claudianus. mobile ponderebus descendat pægma reductis. Vulpianus. ti. de fundo instructo. l. quæsitum. in emptionem inquit domus specularia & pægmata cedere.

Paganus apago dicitur: quemadmodum auisco uicinus. habet tamen aliquando remotiorem significatum: atq; pro eo accipitur: qui non est militiæ sacramento addictus: ut nemo sit qui non aut paganus aut miles dicatur. Iuuenalis. citius falsum producere testem contra paganum possis q̄ uera loquentem contra fortunam armati. i. contra militem. Modestinus. in titulo locati & conducti. l. si ignorans inquit militi quasi pagano locauerit. Item multis aliis in locis digestorum sed nūquam in alia significatione. Si quādo tamen a iunioribus paganus pro infideli accipitur id per translationem fit: quasi non sit initiatus ad sacra religionis christi atq; illius militiæ adiuratus.

Pancratium ut scribit Vitruuius locus erat in quo athletæ exercebant. Plinius li. xxxiiii. puerum autolicum pancratio uictorem. Propertius libro. iiii. patitur & duro uulnera pancratio Vulpianus libro. ix. ti. ad legem aquiliam. l. qua actione. Si quis in colluctatione inquit uel in pancratio. unde pancratiastes p̄ athleta qui se in pancratio exercet.

Pandecta potest interpretari comprehensorium hoc est omnia continens apan quod est omne & de hominibus comprehendo. Gellius lib. xix. sunt inquit: qui pandectas. i. omnium receptacula inscripserunt. Idem libro. xii. quas græco uocabulo pandectas. i. promiscua & omnimoda continentes libros. Hinc Iustinianus libros quinquaginta digestorum pandectas græco titulo prætitulauit: non quæ admodum quidam existimant pandectas suis se libros iuris consultorum ex quibus cõstitutum est ius ciuile: quod Iustinianus imperator in quinquaginta libros redegit.

Pannicularia bona quemadmodum Vulpianus in ti. de bonis damnatorum definit: sunt ea quæ in custodiam recepta secum attulit. non omnia quidē sed ueste qua is fuerit indutus. & nummos inueterales. & annulos parui precii.

Pantomim^{us} is dicitur qui mimos repræsentat: atq; in ea arte tantum pollet: ut omnia possit imitari. a pan quod est omne & mimeomæ quod est imitor. Seneca in. iiii. epistolarum. si clamor & plausus & pantomimica instrumenta perstreperint. Iulius Firmicus libro

iii. matheseon. Si luna inquit a mercurio defluens ad uenerem peruenerit: organarios aut pantomimos facit. Iabolenus li. xxxviii. dig. ti. de operis libertor. l. si libertus. si libertus inquit artem pantomimi exerceat. & supra eodem titulo. l. patronus. si quis inquit pantomimū uel archimimū libertū habeat. Papyrus frutex est in palustribus ægypti locis aut: qua nilus non fluit: brachiali crassitudine. decem cubitorum altitudine. ex cortice uestes stragulas ægypti faciunt. atq; ex eodem chartas. & est alioqui materia combustibilis. Vulpianus in. ti. de legatis tertio. l. ligni appellatione. arūdines inquit & papyrus ros comburunt.

Paranymphⁱ & paranymphæ dicuntur græce: qui latinis sunt pronubi & pronubæ hoc est nuptiis præidentes. Augustinus. xiiii. de ciuitate. nonne omnes famulos atq; etiam ipsos paranymphos ante mittit foras: q̄ blandiri confluxu coniugii incipiat. Hieronymus in sermone assumptionis Mariam inquit angelus gabriel ac si cælestis paranymphus intam custodiuit. dictus est autem paranymphus a para quod est iuxta & nympe sponsa quasi assidens sponsæ. Commentator decretorum paranymphas somniat esse ancillas: dictas sic ut ille putat a para dōtem lymphas

Parapherna bona sunt quæcūq; præter dōtem dantur sponsæ. unde paraphernica instrumenta dixit Sidonius apollinaris puellæ tradita. & dicuntur parapherna a para quod est præter & pherne dos. non ut uulgus loquitur parapherna. Vulpianus libro. xxiii. dig. ti. de iure dōtium. l. si ego. si res dētur ea quæ græci parapherna uocant: quæq; galli peculium appellant.

Paraphippus est qui equo infidet. siue equorum sessor a para græca præpositione & ephippium. Iustinianus libro. xii. codicis. ti. de curia publica. l. paraphippium. paraphippium inquit eum uideri: qui usurpato uno uel duobus ueredis: quos solos euectio continebat. Est autē ephippium stragulum quod equo imponitur. Horatius. optat ephippia bos piger optat arare caballus. Martialis in disticho cuius lema est ephippium. Stragula succincti uenator sume ueredi: nam solet anudo surgere ficus equo.

Parochus interpretatur dator siue præbitor hoc est tributarius. Vnde scribit. A. Gellius uentidii uelut parochum uictū sibi ægre quæfisse. & erat parochorum magistratibus præbenda conducere. Horatius pri. ser. parochi

qui præbent ligna salemq. Idem in. ii. uerte
re pallor tum parochi faciem. Inde est paro-
chia parochorum communio. Augustinus.
xiiii. de ciuitate fuit quidam nomine resti-
tus in parochia calamentis ecclesiæ. non ut
illitterati dicunt parochia per duplex. r.

Paroecos est incola siue habitator i loco. & pa-
roecia incolatus siue habitatio. a para quod
est iuxta & oecio habito. Põponius de uer-
borum signi. l. pupillus. incola inquit est q
inaliquam regionem domicilium suum cõ-
tulit: quem græci paroecion uocant.

Paropsis dis. genus est lanctis grãdioris: de qua
in euangelio. qui intingit mecum manum
in paropside. pro qua alius euangelista cati-
num posuit. Seneca i. v. de beneficiis. sic pa-
ropsidem argenteam & auream dicimus. lu-
ucnalis. quam multa magnaq; paropside cõ-
nat. Martialis. Cui portat gaudens ancilla
paropside rubra halecem. Pomponius. de au-
ro & arg. leg. l. & si. ueluti paropsidas tabu-
las trullas.

Passum est uinum illud quod ex uuis passis cõ-
ficitur. hispani bastardo appellant. Seruius
in illud Vergili. ii. geor. & passum psythia
utilior. passum inquit ideo dicitur quod ab
igne patitur decoquendo. sed illud quod de-
coquitur non passum sed defrutum aut sapa-
dicif. luuenalis. passum & muncipes iouis
aduexisse lagenas. Vulpianus de tritico & ul-
no legato. l. si quis. passum inquit nisi con-
traria mens sit intelligitur. Proculus in eõ-
dem titulo. l. qui uinum. Cui dulcia legata
essent: omnia hæc esse legata. mulsum. pas-
sum. defrutum & similes potiones.

Pastinare est agrum fodere dictum uerbum a
pastino quod est ferramenti genus bifurci:
quo plantæ panguntur. Autor columella li-
bro. iiii. de re rustica. sed consuetudo quid-
quid emoti soli uineis præparatur repastina-
tum uocar. Matthæi. xii. Vineam pastinã-
uit homo & sepem circumdedit. Vulpianus
libro. xliii. quod ui aut clam. l. semper is cui
fundum pastinandum locaueras. Paulus de
uerborum sig. l. impense. sicuti arbulsti pasti-
natione ultra quam necesse fuerat.

Pater præternotã significationem q̄ habet im-
promptu significat etiam senatorem. Nam
senatores patres conscripti appellantur illi
propter ætatem hi propter curam. hoc ad no-
taui nequis decipiatur Accursii uerbis in il-
lud Iustiniani libro. x. institutionum ti. qui
bus modis uis. p. p. f. quem sibi princeps pa-
trẽm elegit. l. senatorem.

Peculat' furtum est rerum publicarum cõcepti
dici a pecore eo tempore quo romani nihil
præter q̄ pecudes possidebant. Salustius in
iugurtha. peculatus ærarij factus est. hinc
apud iuris consultos in libros digestorum
titulus est ad legem iuliam peculatus.

Peculium uerbum quoq; frequens in iure ciui-
li ut ait Seruius in illud Vergili: nec spes li-
bertatis erat nec cura peculi e simpliciter pa-
trimonium: ita enim maiores nostri dicebãt
apecoribus in quibus eorum constabat uni-
uersa substantia. Sed postea illud tantum ap-
pellari cõceptum est peculium: quod Seruus i
potestate domini & filius familias in pote-
state patria constitutus possidet.

Pecunia præterea dicta est a pecude quoniã ut
inquit Varro a pastoribus horum uocabu-
lorum fuit origo. Plinius libro. xxxiii. pecu-
niam accepisse nomen scribit a nota pecudis
nummo impressa. Sed iam pecuniæ appella-
tione omne illud continetur quod pecunia
mẽsurari potest. Paulus de uerborum signi-
fica. l. pecuniæ pecuniæ inqt appellatiõẽ re
significari proculus ait. hoc est patrimoniu.
In fra eodem titulo. Vulpianus. Pecuniæ in-
quit uerbum non solum numeratam pecu-
niam complectitur uerum etiam omne om-
nino pecuniam hoc est omnia corpora.

Pecus pecudis est omne animal quod caret ra-
tione atq; effigie humana. Nam & de pisci-
bus Horatius in pri. car. dixit. Omne cum
proteus pecus egit altos uisere montes. Ca-
sius tamen libro. ix. dig. ti. ad legem aquilia.
l. lege aquilia. feruis inquit nostris ex aquã-
tur quadrupedes quæ pecudũ numero sunt
& gregatim habentur. ueluti oues. capræ.
boues. equi. muli. asini. sues etiam. sed canis
inter pecudes non est.

Pedamentum dicitur uitis fulcimentum. Var-
ro in pri. de re rustica. quib' stat recte uinea
dicuntur pedamenta. quæ transuersa iun-
gunt iuga. Vulpianus libro. xlvii. de tigno
iniuncto. Vineis inquit necessaria. perticæ.
pedamenta.

Pedules calceatui aptæ fasciæ erant: quibus an-
tiquiores utebantur. Plinius libro. viii. mu-
res ait abrosisse Carboni imperatori fascias
quibus in calceatu utebatur. Tales fascias
uulpianus crurules & pedules uocat in ti.
de auro & armento leg. l. argumento. fasciæ
inquit crurules pedulesq; & pilea uestis lo-
co sunt: quia partem corporis uestiunt. ubi
crinales pro crurules legitur.

Periurare quoties in libris digestorum legitur

est uitium scriptoris: quoniam in pandectis
florentinis semper pro eo legitur peierare.
Pellex concubina est illius qui habet uxorem:
eoq; distat apallaca q̄ est cōcubina cōlibis.
dicta est aut pellex. apelliciēdo: qd̄ uidelicet
atrahāt alliciatq; alterius uirū. Cui mulie-
rū generi p̄na est a numa pōpilio constitu-
ta: hac lege. Pellex arā iunonis ne tangito. si
tanget: iunoni crinibus demissis agnū scēmi-
nā cedito. Paulus de uerborū sig. l. Masurius.
Catus inqt flaccus scribit pellicem uocari:
quæ cum eo cui uxor sit corp̄ misceat. quos-
dam eam quæ uxor loco sine nuptiis i do-
mo sit: quam gr̄ci uocant pallacen dictam
apallaceuo quod est scortari.

Penaria cella & penarium ut inqt Varro locus
est ubi penus reponit: atq; adseruatur. Cice-
ro. v. in uerrē act̄iōe. Cato sapiens siciliā cel-
lam penariam reip. dicebat. Vulp. ti. de pe-
nu legata. l. q̄ penum. quæ horrei penarii ul-
cellæ penariæ instruēde gratia habentur.

Penus. oris. siue penus. us. est ut ait Cicero i. ii.
de natura deorū: omne illud quo uescuntur
hoīes. Atq; ut Phanorinus apud Gelliu ostē-
dit: penus est: quod lōge usionis gratia con-
trahit: atq; reconditur: ex eo dictum q̄ non
impromptu sit: sed intus reconditur & ha-
bearur penus. Apud iuris cōsultos titulus ē
de penu legata. hoc est iis de rebus quæ adser-
uant in penario ad lōgū tēpus. nam quæ ad
breue in promptuaria sunt cella. inde appel-
lata quod impromptu sit: quemadmodū pe-
nus in rece suis interiori.

Penes præpositio: ut inquit festus differt ab eo
quod est apud. quod apud p̄sonam tantū cū
loco significat: ut si dicas pecunia ē apud me:
possis id recte dicere etiam si tua non sit. Pe-
nes uero nō tantū p̄sonam & locū designat
sed etiam dominū: ut si dicas pecunia est pe-
nes me: significat qd̄ est tui iuris ac potesta-
tis. Vulp. in ti. de uerborū sig. l. penes te. pe-
nes te inqt: amplius est q̄ apud te est. nā apd̄
te est: quod qualitercūq; a te teneat. penes
te est: quod quodam modo a te possidetur.

Peniculus pictoris est instrumētū quo inducit
in picturā colores. dicit̄ & penicillus. utrūq;
p̄ diminutionē ab eo quod ē penis hoc ē cau-
da inclinatū. nā in modū paruæ caudæ p̄mi-
nent setæ: ex quibus sit peniculus. Plinius
lib. xxxv. arrepto peniculo lineā ex colore
duxit. Martianus in. ti. de fundo instru. l. pi-
ctoris. peniculi inqt & cauteria & conchæ.

Perduelles ab antiquorib; dicebant: q̄ postea di-
uerti sunt hostes. nam hostes dicebant: quos

nūc uocamus pegrinos. Cicero in pri. offici-
orū. Egdē illud animaduerto: quod q̄ p̄prio
noīe pduellis est: is hostis uocaret: lenitate
uerbi tristitiā mitigāte. Calus in. ti. de uer-
borū sig. l. quos nos. quos nos inqt hostes ap-
pellam; ueteres pduelles appellabāt. hic p̄
duellio. onis. p̄ ipā in remp. aut i p̄cipē ho-
stilitate eorū q̄ hostes patriæ iudicati sunt.
Suetonius in Iulio. subornauit: q̄ C. rabirio
p̄ pduellionis diem diceret. Perduellionis cri-
mine primus oīum dānat; est horatius ob so-
rorē interfectā: sed absolutus. Vulp. in ti.
ad legē iuliam maiestatis. l. is. q̄. qui pduelli-
onis inqt reus est: hostili anio aduersus rep̄
uel principem animatus est.

Pergula est mensa in qua opifices opa sua uen-
denda exponūt. Hinc Plinius scribit Apellē
tabulas quas p̄gebat transeūti populo iudi-
candas in p̄gula cōsueuisse p̄ponere. Vulp.
li. ix. dig. ti. de iis q̄ deiecerūt. l. Si uero. Cū
pictor inqt in p̄gula clypeū uel tabulam ex-
positam habuisset: ea; excidisset.

Pharmacum inter p̄tat uenenū: quod tam gr̄
ce q̄ latine medium atq; indifferēs est ad bo-
num & ad malū. Caius de uerborum signifi-
catione. l. qui uenenum dicit.

Philyra siue philura arbor est quæ alatinis ti-
lia d̄. appellat̄ quoq; philuræ tuniculæ quæ
dā itra philuræ arboris corticē. atq; ide libra-
riorū quoq; chartæ ad scribēdū philuræ di-
cunt: siue illæ sint ex tilia siue ex quacūq; alia
materia. Martianus de philologia nuptiis li.
si. rari uero libri i philyræ cortice subnotati
Herodianus quoq; li. pri. mētionē libelli facit
etenuissima p̄silura. Pli. li. xlii. præparant i
qt ex papyro chartæ diuisa acu i prætenues
sed quā latissimas philuras. Vulp. ti. de le-
gatis tertio. l. librorum appellatiōe. siue in
philura inquit: aut in utellicia: ut nōnulli
conficiunt.

Philippi. orum. colonia est thraciæ siue mace-
doniæ de qua lucanus i pri. pharsaliæ. uidi iā
phoebe philippos. Extat epistola pauli ap̄t̄
ad philippenes. Philippensis coloniæ memi-
nit iuris cōsultus in titulo de censibus.

Pistrinum d̄ locus siue machina in qua frumē-
tū molit: dictū ap̄sendo hoc est molendo.
& p̄stores q̄ molunt. & pistrinari q̄ p̄stri-
ni curam gerūt. Paulus de uerborū sig. p̄stri-
num & horreū insulæ dotali adiectū. in titu-
lo quoq; de impensis. l. pri. & sæpe alias.

Pityocampe uermis est siue eruca i nucib; pine-
is nascens. nam pitys est pin; & campe eruca
Plinius li. xxiii. pinorum inqt erucas q̄ pityo

campas uocant. Item lib. xxix. Eadem pityo-
campis in picea nascentibus: eadem bupre-
sti similiter preparatur. Marcellus li. xlviii.
ad legem corneliam de ueneficis & scariis.
I. eiusdem ubi pro bupresti & pityocampis
bubostrium & pituocarpas mendose legif.
Plagæ sūt retiarariores maculas habetia. Ver
gi. liii. añ. retia rara plagæ. lato uenabula
ferro. Vulp. in. ti. de fundo instructo. I. quæ
sitū. Aucupes inqt & plagæ huiusmodi in-
strumēto cōtinebunt. Accursius plagas pa-
los esse putauit: quibus retia fulciuntur.
Plagiarius nō tam eū significat: q̄ surripit ser-
uos alienos: quod putauit Accursius: q̄ eū q̄
liberū hominem in seruitutē trahit: quique
hominē emit: quē scit esse liberū. & qui libe-
rum esse sciens uēdit: aut eo utriq̄ quasi suo.
Plagium uero est ipsa poena quæ plagiario i-
figit. Martialis. ipones plagiario pudorē.
Plagiariorū quoq̄ meminit Paul^o apostol^o
in priā ad timotheū episto. Apud iuris cōsul-
tos titulus est de plagiaris ad legē flauia.
Polio. onis. is dē qui arma polit. Iuli^o firmicus
lib. ii. Mars inqt & mercurius in decimo ab
horoscopo loco poliones faciunt. Callistra-
tus lib. I. de iure immunitatis. I. quibusdā.
Polypofus is dicit q̄ polypo morbo laborat. est
autē polypus ut inqt Celsus li. vii. carūcula
modo alba modo subrubra quæ nariū ossi i-
hæret: stran gulatq̄ hominē maxime Euro-
aut austro sate. Paul^o quoq̄ æginita. polyp^o
inqt tumor est præter naturam in naribus
cōsistēs a similitudine marini polypi noīat^o
quod eius carni similis sit. Galen^o li. iii. deca-
mer idō multa de origine & cura illius scri-
bit. Vulp. li. xxi. dig. ti. de ædificio edicto. I.
qui clauū habet morbosus est & polypofus.
Pollinctores dicunt funeris paratores. nā pol-
lincere est funus parare. Plautus in penulo.
p̄pterea apud uos dico cōfidentius: quia mi-
hi pollinctor dixit: qui eum pollinerat. idē
in asinaria. ecquis currit pollinctorem accer-
sere. mortuus est demenetus. Vulpianus de
institoria actione. I. quicūq̄ si libitinaris in-
quit seruū pollinctorē habuerit: isq̄ mor-
tuū spoliauerit: dandam in eū quasi instito-
riam actionem. Itaq̄ non nihil interest: cum
libitinaris uideantur qui funus curant: pol-
linctores qui efferunt.
Popina locus est ubi edulia esculentaq̄ parant
hominibus nō satis honestis. Vñ lucillius.
Infamēq̄ i honestā. turpemq̄ odisse popinā.
Nonius. quos nūc dicimus tabernarios apo-
pinis. uel luxuriosos qui se popinis dedūt.

de legatis tertio. I. cætera ad tabernas inqt
uel popinas extenditur.
Postliminium ut inqt festus apost & limen cō-
poni uidetur. nā postliminio inqt receptus
est is: qui cū extra limina hoc est terminos p
uincie captus fuerat: rursus ad ppria reuer-
titur. Cicero tamē in lib. topicorū ex autori-
tate Ser. sulphicii: in postliminio nihil eē pu-
tat nisi post. liminiū uero nihil significare:
sed tantū nomīs esse pductionē. ut timus in
legitimus & finitimus. & tulliu in meditul-
lio. & subdit. postliminio redeunt hæc. hō-
nauis. mulus elitellarius. equ^o. equa quæ fre-
na recipere solet. Vnde in libris digestorum
titul^o est de captiuis & postliminio reuerfis.
Præses is dē: qui puinciani armis tuetur: ne de-
sciscat atq̄ rebellet a dominio illi^o cui est sub-
iecta. Sed quæadmodum Vulp. in. ti. de offi-
cio præsidis ait: ad illum ptinet potissimū:
ut pacata & quieta sit prouincia: quam re-
git. sic euangelista pilatum iudeæ præsidem
appellat: sub quo christus passus est.
Præmatura dicunt poma quæ nōdum uenerūt
ad maturitatē. Lucanus li. vii. ad præ matura-
ras segetū ieiuna rapinas agmīa cōpuli m^o.
& sic p̄ translatōm mors præmatura dicitur
quæ uenit ante tempus. Cellius li. xix. si cū
gnificamus coacti^o quid factū & festinanti-
us tunc rectius præmature id factū dicimus.
Papinianus lib. xlv. dig. ti. de uerborū obli-
gationib. I. liber homo q̄ bona fide. decē in-
qt hodie dari spōdes. dixi posse uel ab eodē
die pecuniam peti: nec uideri præmaturius
agi nō finito. stipulationis die. præmatur^o
exponendū est. i. festinanti^o ut apd Gellū.
Prætoriu nō solū est domus ubi prætor habi-
tat uel ubi ius reddit: sed etiā regū. p̄cipū
& summorū magistratuū. Vñ nauis præto-
ria & cohors prætorīa & porta prætorīa. i.
ad regē. uel principē ptinēs. Significat quo-
q̄ prætoriu uillam in agro magnifice extru-
ctam: i qua significatōe accipit apud luena-
lē. Criminib^o debet hortos prætorīa mēsas
Martialis. ad lapidē torquatus habet præto-
riā quartū. Suetoni^o i caligula. i extructōib^o
inqt prætoriorū atq̄ uillarū omī posthabita-
rōe nihil tā efficere concupiscebat: quā qd
effici posse negabat. Neratius li. viii. ti. de
fuitutibus rusticorū prædiorū. I. rusticorū.
præd. uel cloacā iqt habere licere p̄ uicini
domum. uel prætoriu. uel protectū habere
licere. Vulp. de uerborū sig. I. urbana. Sed
etsi forte stabula sūt uel alia meritoria in uil-
lis & in uicis. uel si prætorīa uoluptati tātū

deseruentia: quia urbanum praedium non locus facit sed materia. En quomodo utrobi quod praetorium pro aedificio in agro ponitur. Prudie cum accusatio & cum genitio constructa. Nam ut ait Priscianus temporalia & localia ad uerba in praepositiones transferunt. ut prudie calendas & prudie calendarum. Vulpi. li. xxiiii. ti. soluto matrimonio. l. fructus. si mulier inquit prudie uindemias dotem dederit. Item. ti. de testamentis. l. qua aetate si testamentum inquit prudie calendarum fecerit.

Principilus in bello dicebat: quod quattuor centuriis hoc est quadrigentis militibus praerat. Martialis. grata pudens meriti tulerit cum praemia pilii. Modestinus. li. xxvii. ti. de excusationibus. l. non solum: quod primi pilii inquit expleuit. & ibidem quod ad caligatas militias & reliquas militauerunt. & in eodem titulo atque eodem autore. l. sed &. principilarii inquit ex constitutionibus imperialibus uacationem habent. Appellat & idem principilaris. ut de legatis tertio. l. pater filium. Iulius inquit Agrippa principilaris. Iustinianus li. xii. codicis de primo pilo & dignitate & commodis principilat non nihil differunt

Principia in castris dicebant: in quibus principes castra metabant. Nam ut inquit Varro de lingua Latina milites hastati dicti sunt quod primi hastis pugnabant. pilani qui pilis. principes qui principio gladis. inde principalis porta castrorum dicitur ut inquit Festus: quod in eo loco est: in quo principes ordines tendunt. id est tetoria figurant. & principalia in castris idem dicitur ut apud Trogiu li. xi. si principalia castrorum cerneret: senatum te alicuius rei. priscam uidere diceret. Sunt itaque principia in acie: ubi consistunt milites cognominati principes. L. i. li. viii. ab urbe condita principia latinorum perturbant clamore sublato Valerius de disciplina militari. ad principia inquit per omne militiae tempus adesse. Terentius in eunucho. tu hosce instrue. hic ego ero post principia. Martianus li. xlix. de re militari. l. officium. officium inquit tribunorum est: principibus frequenter interesse. Accursius principibus exponit: cum milites assumunt. uel cum rixa aliqua nascitur. Sed nihil mirum est recedentes sensus ignorasse qui consuevit in manifestis caecutire

Privilegiarius is appellat: cui privilegium aliquod est concessum: quod ab indoctis privilegiatus dicitur. pari errore illi quod per beneficiario uocant beneficiatum. nam beneficiarius & privilegiarius ea figura dicunt: qua donatarius. legatarius. testamentarius. depositarius. Vbi milites beneficiarii dicitur: quod uacabat officio. Festus. Vegetius. & Caesar belli gallici ultio commenta

rio. Vulp. lib. xlii. de privilegiis creditorum. I si uetri. quorum pecunia ad creditores privilegiarios peruenit. & statim bis ponit creditores privilegiarios. Idem. li. ii. de pactis. l. rescriptum. an privilegiariis inquit absentibus haec pactio noceat. Idem uulpius lib. xliii. ti. quod cum eo quod in aliena potestate. l. Sed an hic recte inquit dicitur occupatis meliorem esse conditionem nisi quod privilegiarius ueniat. Sed neque privilegium dicitur quod prius legem ut isti putant: sed quod sit lex prius hoc est propria alicui in illius fauorem concessa.

Procurator caesaris erat: quod res imperatoris procurabat. Refert Cornelius Tacitus quod Claudius caesar procuratoribus suis omne ius tradidit: pariter quod uim in rebus pagedis esse uoluit: ac si ipse statuisset. atque ut simpliciter loquamur Vulpiano lib. iii. dig. autore: procurator est quod aliena negotia mandato domini administrat. sed de officio procuratoris caesaris titulus est in primo digestorum lib. ubi Vulpianus ait: quae acta & gesta sunt a procuratore caesaris sic ab eo comprobantur: ac si ea se gesta essent.

Promercalia dicunt: quae ut diuendantur pluris fuerunt emptae. Gellius li. iiii. ex iis inquit quae promercalia & usualia. Columella li. pri. aut animalibus aut rebus aliis promercalibus occupet. Idem li. xii. de officio uillici pecuniam domini neque in pecore: neque in aliis rebus promercalibus occupet. Paulus li. xxv. dig. ti. de impensis. l. quod si. quod si res inquit in quibus impensa facta sunt: fuerint promercales: tales impensa non uoluptariae sed utiles sunt.

Prolytae Iustiniano autore in poemio digestorum illi dicebantur scholares quod quintum iam annum iuristici operae dederunt. quemadmodum appellabantur lytae: qui quattuor annos eidem studio incubuere. nam quod legitur colorata pro eo quod debuit esse prolytae mendicantis est manifestarum ex florentinis illis pandectis deprehensum. Sed cur illi dicantur lytae. id est soluti: hi uero prolytae. id est praesoluti nondum mihi liquet. nisi forte hi sunt quos nunc uocant licentiaeos: illi quos baccalarios.

Promptuarium cella est in qua reponuntur edulia: quae ad usus cotidianos comparata sunt. eoque differt apenarium ut in suo dictum est. cum sit penus ut Phavorinus: quod longae usionis gratia conquirunt. Apuleius in primo de asino. ex promptuario oleum unctui: & linthea terui. Hieronymus interpretatur in psalmo promptuarium eorum plena eructantia ex hoc in illud. Paulus. ti. de penu legata. l. nam quod. Si cui quae in promptuario sunt: legata sunt

dicitur quoque cella promptuaria. & promus dispensator. omnia a promendo dicta.

Promulsidariū poculū est mulsō bibēdo aptū. mulsū autē ut diximus potus est ex mellis & uini cōmixtōe concinnatus. Pōponi⁹ tī. de auro & argē. leg. l. etsi scutellas inqt & p mulsidaria cōtineri. repositoria quoque continebuntur.

Proreta dicitur is qui nauis proraē praefectus est. & est graecū. nā proreus dicitur. Plinius in ru dēte. si tu isti nauis proreta es: ego gubernator ero. Paulus li. xxxix. de publicanis & uectigalibus. l. cotem. proreta inqt nauitae.

Proscāniū inqt Seruius in illud Vergiliū. li. geor. ueteres inēūt proscānia ludī: est pulpitu ante scānā in quo ludicra exercent. Vulp. li. l. de pollicitationibus. l. de pollicitationibus. pbe inqt faciet stadius ruffinus si opus pscāniū pficiat. Iustinianus li. xi. codicis. ti. de spectaculis. l. si qua. uel in theatri inqt pscāniū utrobique Accur. nihil aliud quā locū eē dicit.

Proscindere terrā est illā uertete cū primū aratur. Nam ad ueruatū faciendū terra primū pscinditur. deinde offringit siue iterat. postea tertiat. Verg. pri. geor. & qui pscisso qui suscitatur aqua terga. Varro in pri. de re rustica. terram inquit cum primū arant: proscindere appellant. quod iterum: offringere dicunt. Paulus. ti. de uerborum signi. l. silua. noualis inquit est terra proscissa. non praecissa. neque quod delirat Accursus.

Prothyru autem Vitruuius est uestibulū ante domorū lanuas. a pro quod est ante & thyrā lanua. aliquando etiā pro antepagamento. i. ianuarum ornatu ponitur. Idē Vitruuius a libi: nos inquit prothyra appellamus quae graece dicuntur diathyra. Vulpi. ti. de fundo instructo. l. quae situm. prothyrum domus si uelamen est: in instrumento domus continetur. Accursus aegroti somnia narrās pthyron athiros quod est magister deducit. sed quomodo magister instrumentō domus contineatur: ipse uiderit. multo adhuc soniculo siue in illud Pōponi de uerborū sig. l. statuae. pthyrum quod in edibus interdū fieri solet. pthyrum inqt quia procul trahit: quasi latina dictio esset. illud pfecto simplici quod ingenue fateat se nescire quid pthyrum sit.

Protocolon interpretatur primū membrum. ut sit prima illa scriptio: quā in cōmentariū modū tabelliones scriptitant: quae significanti cōmentationes: aut prototypa. aut archetypa dici possent. Codice. ti. de tabellionibus colla. l. iii. ut procola inqt dimittant in chartas.

Proxenetā ut uulgo legitur p̄seneta: latine interpretatur mediator id est qui conciliat inter se euentes & uedentes: maxie hospites unde nomen deductū est. nā xenos hospes interpretatur. Seneca in epistolis. nolo proxenetā nomen tuū iactent. & Martialis. Vatiniōrū proxoneta sartorum. libro. l. dig. de proxenetis. l. si proxeneta. & ibidem saepe.

Publicanorum ordo quemadmodū Cicero in multis locis scribit: romae fuit hominū honestis simorū. hi uectigalia publica cōducebant. & inde dicti. in sacris litteris publicanus nomen ppe modū est infamiae: ppter ea quod qui portoria exigūt: odio sunt oībus. unde saluatori nō uitio dabatur: quod cū publicanis & peccatoribus manducabat. Apud iuris cōsultos titulus est de publicanis. & uectigalibus.

Pulmentarium dicitur apulmento. pulmentū uero ut ait Varro dicitur: quod id edebant cum pulce. est autē cibus solidior utriusque siue illud sit ex aquatilibus siue ex terrestribus. Horatius. li. i. ser. pulinētaria quare sudādo. Cato de re rustica. pulmentariū familiā oleae caduca quā plurimū cōditō. Paulus. ti. de fundo instructo. l. cū de lanionis. sine his. s. patinis & cacabis pulmentarium coqui non potest.

Pustulatum argentum dicitur: quod est purum & absque omni spurcicia. dictum pustulatum quia si purū putumque. pustula quoque ipsa argenti puri massa dicitur. Martialis. & nimium foelix pustula uincit ebur. Idem. nulla uenit a me argenti tibi libra pustulati. Suetonius in nero. nūmum asperum. argentum pustulatum. aurū obrizum exegit. Alphenus li. xix. ti. locati & cōducti. l. in naue sauphelli. cū argentum inquit pustulatum fabro daret. Accursus halucinans uariis modis legit: quasi is qui nihil certi ac definiti tradit.

De incipientibus ab. q. littera.

Quali sunt canistra uindemiae apta siue ad cōportandas uuas siue ad colandum mustū ut uult Seruius. Idē dicta. Ait nā quod in illud Vergiliū. li. geor. tu spissos uimine qualos colaque praclorū fumosis deripe rectis: quali sūt per quos uinū defluit: qui & ipsi a colando sūt dicti. Columela in horto. ipse ferens olitor deductos pōdere qualos. & Cato de re rustica. ad uindemiā inqt parent quala. & sarciant. Vulpi. de fundo instructo. l. instrumenta. quali inquit uindemiatorū exceptorūque in quibus uuae cōportantur.

Quini. a. a. quæadmodum de binis & denis est dictum: nomen est diuiduum siue distributum ad singulos tantum. Africanus li. xxi. ti. de euctionibus. l. si duos. si duos inquit seruos quis ate emat. & eorum alter euincat & c. Accursius quis pro bis quinque exponit. falso nimirum interpretamento. aliud namque est emere duos seruos quis aureis: aliud bis qui que. i. decem aureis. nam illud significat: quod quæque illorum emi qui que aureis diuisim. hoc uero quod ambos emi decem aureis coniuncti. Cui uero sensui magis accommodari debeant uerba legis iuris consulti uiderint. nos sermonis latini puritatem inquirimus.

De incipientibus ab. r. littera.

Refigere est id quod fixum est labefactare atque conuellere. nam sunt uerba quædam quæ composita cum re uertuntur significationem in contrarium. Verg. il. æn. leges fixit atque refixit. Hora. pri. ep. q. replis parthorum signa refixit. Venuleius lib. xliii. quod uel aut clam. l. si uide. si fixeris inquit & ego refixero Paulus. ti. de uerborum obligatio. l. inter tabulæ aut refixæ sunt. Venuleius. ti. Ad legem Iuliam pecularum. l. q. tabulam. q. tabulam inquit aream refixerit. tabulam aream Venuleius intelligit in qua aliqua lex erat scripta ut sic promulgaretur. quod uero huiusmodi tabulæ essent areæ ostendit Ouidius in pri. metamor. cum dicit. Nec uerba minantia fixo are ligabantur. Repetundarum uel de repetundis accusat quis uel damnat: q. in administratione magistratus pecunias accepit: unde accipere non debuit. neque habet alios casus quam genitiuum & ablatiui numeri pluralis. Salustius in catilina substantiuum sub intellectu expressit dicens catilina pecuniarum repetundarum reus. Titulus est in lib. dig. xlviii. ad legem Iuliam repetundarum. de qua Martiano his uerbis scribit. lex Iulia repetundarum pertinet ad eas pecunias quas quis in magistratu potestatis uel curatione. legatione uel acceperit. Replubari dicitur argentum: quoniam elaborati argenti partes non possunt consolidari nisi iter ueniente plumbo. nam quæa modo supra diximus ferruminatorem fieri per eandem materiam: ita nunc dicimus plumbationem fieri per aliam materiam. hoc est per plumbum. Seneca in quarto naturalium questionum. argentum inquit replumbat. signorum argumenta soluuntur. Vulpi. de auro & arg. lega. l. cum aurum. an replubari debeant cum sic appendunt. re

plumbare igitur est plumbum auferre. Resipiscere est ex temporario furore in pristinum sensum redire. L. iuius libro. xxiii. si quis resipiscat: & antiquam societatem respiciat. de uulgari & pupil. l. ex facto. desinere inquit ualere testamentum cum resipuisset.

Rheda uehicularum genus est. Quintilianus li. pri. uocabulum gallicum esse putat. plurima inquit gallice ualuerunt. ut rheda. petoritum: quorum altero Cicero. altero Horatius utitur. labolenus li. xix. ti. locati & conducti. l. cum in plures. per sola inquit rheda portorium daturus fuerit Riuales dicuntur: quæ eundem riuum communem habent. Gellius lib. xiiii. negotium quoque aliquid: quod ei forte de aquæ ductu cum riuilibus est. Pöponius lib. xliii. ti. de aqua cotidiana. l. hoc iure. dum ne fundum inquit domino aut aquarium riuilibus deterius faciat. Per translationem riuales dicuntur: qui communem habent amicum. Iuuenalis. non unus tibi riualis ditabitur hæres.

Rogatio. onis. pro eo quod est lex. propterea sic appellata: quod cum promulgat populus rogatur uelut ne & iubeat eam legem sanciri. festus. Rogatio inquit est cum populus consulit de uno pluribus uel hominibus: quod non ad omnes pertinet. & de una pluribus uel rebus: de quibus omnibus sancitur. Nam quod in omnes homines resque populus sciuit lex appellatur. Rubrica genitum est terræ rubræ quæ ad picturam solet accommodari: habetque accentum in penultima. Horatius sermo. lib. ii. prælia rubrica picta aut carbone. Persius. non secus ac si oculis rubricam dirigat uno. Quæ uero in iure civili & pontificio dicuntur rubricæ: tituli siue indices rubri uel ex rubro possunt recte appellari.

Ruder. eris. siue rudus. eris. est purgamentum domus siue putei: siue cuiuscumque rei quæ ex fordibus purgari debeat. Columela in horto. Rudere tum pingui solidone stercore a selli Suetonius in uespasiano. ipse restitutionem capitolii aggressus ruderibus purgatis manus primus admouit. Vulpi. ti. de damno infecto. l. prætor ait. neque dominus uelit rudera egerere. & in eodem titulo sæpe.

De incipientibus ab. s. littera.

Saccari dicitur balulus qui sacco defert transportatque merces aut aliquid aliud a loco in locum. Et saccaria negotiatio est dicta quæ circa saccos uersatur. Apuleius in pri. per asino. operulas quas adhuc ueget saccariam facies merebat. Vulpi. in quadam lege

si qd ait ex sacco sacchari excludisset. & e face
idē fere atq; ex eadē materia qua sagum. i.
Saccus. i. & sacculus. i. p. nummorū loculis ac
cipiunt plarūq;. Plinius li. ii. aurum & as
& argentū liquat in sacculis. Martialis excu
si loculosq; sacculūq;. Vulp. li. xlvii. in. ti. de
furtis. l. uulgaris. si quis inqt q uiginti nū
morū saccum deposuisset: aliū saccū in quo
scit triginta nummos eē acceperit. & paulo
post. si quis ait surripuerit furto duos saccu
los unum decē alterū uiginti nūmorū. Idē
in. ti. de statuliberis: l. statu liberos. decē in
quit iussus erat dare: uiginti dedit: siue nu
merauit: siue in in sacculis dedit.

Saccularius dicit: q saccis hoc est loculis qbus
dam prastigias quasdam exercet: ut aliud si
at: aliud uideat fieri. Vulp. in. ti. de extra
ordinariis criminibus. l. saccularii. saccula
riū inqt: q ueritas in sacculis artes exercetes
pē subducit: partē subtrahūt. Idē in. ti. de
effractoribus & expilatoribus. l. pri. saccula
rium pro fure q in saccum res furto ablatas
iniicit accipe uideat. simili inquit modo sac
cularii & dietarii erunt puniendi.

Sacrū ut Macrobius libro saturnaliū pri. auto
ritate Trebatii definit: ē omne illud quod
deorū habet: idq; pbat multis Vergilii car
minib⁹. Iustinianus li. ii. institutionū. sacra
inqt res sūt: quae rite p pōtificates deo dedica
tae sunt. Martianus quoq; lib. pri. dig. ti. de
rerū diuisione. l. in tātū. Sacrae inqt res sunt
hae quae publice cōsecratae sūt nō priuatim.

Sagarius est uēditor sagorū. de quo Iuuenalis
dixit: an saga uēdētī nubat caupone relicto.
est aut sagū textū ex lana caprina aut hirta
ex ouibus idem fere quod saccus. unde saga
rius. a. um. ad saga ptinens. Vulp. li. xliii. ff.
de tributoria actioe. l. p. curatoris. duas inqt
negotiationes puta sagariam & linthearia.

Sagmen. in. is. herba notissima est: nō tamē sub
hoc nomie. sed sub alio quo appellat gramē
siue uerbena. graece agrostis. quae uerō hi
pane dī uulgo uerbena: ea latie est uerbena
ca & graece pistereō. Lilius pri. ab urbe cō.
sagmina inqt te rex posco. rex ait purā tolli
to. feialis ex arce graminis herbā purā attu
lit. & segtur. uerbena caput pilosq; tangēs.
Idem quoq; scribit plinius lib. xxii. nō aliun
de inqt sagmina in remediis publicis fuere:
& i sacratīs legatōib⁹ q uerbena. certe utro
q; noie idē significat: hoc est gramē ex arce
cū sua terra reuulsum. Martianus li. pri. de
rerū diu. l. sanctū est. sunt inqt sagmia quae
dam herbae: quas legati populiro. ferte so

lebāt: neq; eos uiolaret: sicut legati graeco
rū ferūt ea quae uocant ceratia. i. siliquas.
Salgama inqt Merula appellat quae cū que cō
ditanea ad uictū nostrū ex sale in uasis adser
uant. Columela lib. xiiii. de re rustica. locum
& uasa idonea salgamis praeparari iubent.
Idē in horto. tēpore nō alio uili quoq; salga
ma merce. Cōdiebantur aut ex sale praeter
oleas asparagi. capparīs & tristes in ule feru
leq; minaces. In lib. xii. codicis titulus est de
salgamo hospitibus nō praestādo. Ne q; in
gt comitū. uel tribunorū salgami noie culci
tram lignū oleum a suis extorqueat hospiti
bus. Accursius a sale & gamos cōpositū esse
dicit: quod culcitram interpretat: quoniam ut
ait ppter nuptias culcitra est. pulchra exposi
tio atq; tali digna iterpte: q putet culcitram
ob eā tantū causam paratā: & qui nulla co
gente necessitate cōpositionem ex latino &
graeco faciat. Est igit sensus legis: quod cum
parochi soliti sint praestare hospitibus salga
mū: appellatōe salgami nō debēt ab illis exi
gi culcitra. ligna. oleū. Atq; ligna & sal solita
eē praebere: testat Horatius in pri. sermo:
cū dicit. & parochi q praebent ligna salemq;
Sed a sale appellatū esse salgamū non est du
bium: sed appellatione salgami siue salis qd
intelligi debeat: imperator expressit.

Saliens. tis. dicit fistulae pars illa unde aqua sa
lit quae graece appellat crunos. Vitruuius li.
viii. athenis inqt usq; ad dortū pyrrhesū du
cti sunt salientes qbus bibit nemo. Frōtin⁹
de aquae ductibus. binos inqt salientes diuer
sarū aquarū accepere. Vulpia. lib. xix. dig. l.
limes. labra inquit. salientes. fistulae quoq;
quae salientibus iunguntur.

Salictum locus est: ubi salices cōsitae sunt: pro
eo quod esse debuit salicetū ea forma quae
quercu fit qreētū. a lauro lauretū. Aliquan
do etiā p ipsi salicibus accipit. Verg. in bu
coli. hyblaēis apibus florē depasta salicti. &
in. ii. geor. glauca canētia frōde salicta. Iuris
cōsult⁹. arborū furtim cafarū. l. uitē. Arbo
rū inqt appellatōe uitem cōtineri pleriq; exi
stimauerunt. hederā quoq; arūdines & sal
ictū. Pro loco uero salictū Columella li. pri. i
prata & arua salictaq; & arūdinetā. Vulp. ti.
de fundo instructo. l. quāsitum. arūdinetā
inquit & salicta antea q caesa sint.

Saligneus. a. um. qd est ex materia salicis arbo
ris notat. Cato de re ru. si lapis nō erit: pticis
saligneis. Ouidi⁹. viii. meta. lecto nō idignā
da saligno. Vulp. Arborū furtim cafarū. l.
uitem. sed & si q; saligneas uirgas instituēs

di salicti causa defixerit.

Saltuarius inqt Valla est custos saltus. Saltus vero dicit ubi pascuntur ærmeta feræ: quæ uet sanf. iuris cōsultus tamen de legatis tertio. l. cū quarif: p agrī custode accepit. neq̄ topiariū inqt ornādi: saltuariū tuēdi fūdi magis q̄ colēdi causa paratū uideri. Itē de fundo instructo. l. instrumēta. si uiridaria inqt ad sint topiarii: si fūdus saltu s̄q̄ passionē habet greges pecorum. pastores saltuarii.

Salustiani horti fuerūt romæ: quorū Plini⁹ li. vii. meminit. In cōditorio inqt salustianorū hortorū adseruabant. aphricanus. de legatis primo. l. Idē Iulianus. si salustiauos inquit hortos qui sunt Augusti.

Sapa quod græce tū hepsēma tum syreū dicit: est cū mustum ad tertiam partē decoquitur. Plinius li. xiiii. syreū quod aliū hepsēma n̄f sapa appellat. Idē li. xxiii. uino cognata res sapa est: musto decocto donec tertia ps supsit. Marcellus. sapa inqt quod nūc mellaciū dicimus mustū ad mediam partem decoctum est. Vulp. de fundo instructo. l. quæsi tū. Vas inqt æneū in quo sapa coquere: & defrutū fieret: & ea quæ ad bibendū lauandūq̄ familiā parant: instrumenti eē. Sapa inquit Accursius quoddam quod fit ad potandum dicta quasi parum saporis habens.

Sarcinatores & sarcinatrices dicuntur autore Nonio q̄ pannos siue ex pannis uestes cōsumunt. Plaut⁹ in aularia. petūt fullones. sarcinatores petūt. Lucill⁹. sarcinatorē eē sūmū: suere centonē optime. Vulp. li. xlvii. ti. de furtis. l. itaq̄ fullo itaq̄ uel sarcinator: q̄ polienda uel sarcienda uestimēta accipit. In alia quoq̄ lege. & ancillarum inquit maxime si qua sarcinatrix erit.

Sarcophagus lapis est: qui peculiariter hoc habet: ut carnē ex cadauerib⁹ exeat: dicit⁹ a sarx sarcos quod est caro & phago comedo. Plinius li. xxxvi. sarcophagus lapis ē: q̄ fissi liuena scindit. corpora defūctorū cōdita in eo absumūtur. Celsus li. iiii. lapis q̄ carnē exedit: quē sarcophagō græci uocāt. Vñ & p sepulchro q̄ ex eo lapide fieri cōsueuit plærūq̄ ponit. sed & p sepulchro ex alia quauis materia. luue. sarcophago cōtētus erit. Modest⁹. de alimētis & cibariis legatis. l. liber tis. ad sarcophagū inqt meū memoriā quot ānis celebrēt. Marcel. ti. de religiosis. l. funē ris. si qua iqt uestiaria sunt: uel sarcophagi.

Sarculus. i. uel sarculū. i. instrumētū est quo sata sarriūtur. i. herbis internascentibus purgant. Iuuenalis ne marræ ac sarcula desint.

aliquādo simpliciter p instrumēto fossorio accipitur. ut apud Horatium in pri. car. gaudent patrios findere sarculo agros. Vulp. de fundo instructo. l. instrumenta. ligones inqt sarculi. falces putatoriar. bidentes. Accursius multipliciter exponit.

Sardonyx. ychis. lapillus est unus ex iis: qui in precio habentur: referens colorem sardii & onychis: ex q̄bus uidetur compositum esse nomen. Onyx aut lapis est quem uulgo cornellam appellat. de sardonyche plini⁹ lib. xxxvii. multa scribit. Vulpia. li. xlviii. ti. de bonis damnatorū. l. diuus. si dānatus iquit in digito habuerit aut sardonycha aut aliam gemmam magni precii.

Sarmatae siue sauronatae nam utroq̄ modo appellant: populi sūt septentrionales alteri in asia alteri in europa. nā duplex est sarmatia. Lucanus in. iii. & iuncto sarmata uelox panonio & ibidem. affinis sarmata moscho. de auro & argento lega. l. argumento. sunt inquit nationes quædam quæ pellibus utūtur ueluti sarmatarum.

Satius pro eligibilius atq̄ melius aduerbium est comparandi. ab eo quod est satis. Iuuenalis. hoc satius q̄ si dicas sub iudice uidi quod non uidisti. Vulpianus de fidel committ. liber. l. si debitor. satius est eum qui agnouit legatum onerari.

Satricum urbs fuit antiquissima italiæ. de qua Liuius libro. xxviii. satrici matris matutæ de celo tactam ædem. florinus de bello latino satricum atq̄ corniculum: quis credat? tunc prouinciæ fuerunt. Scæuola. ti. de legatis. iiii. l. patronus. fundum inquit satricum in regione nisana.

Scæna ut inqt Serui⁹ in illud Vergili⁹ pri. ænē tum filius scæna coruscis desuper: potest in umbratio interpretari. apud antiquos enim theatralis scæna parietē nō habebat: sed de frōdib⁹ arborū umbracula quærebāt. postea tabulata cœperūt cōponere in modū parietis. Vulp. de iis qui notātur infamia. l. quod prætor. q̄ in scænam inqt pdierit infamis ē & subdit. scæna autē ut labeo diffinit: quæ ludorū faciendorū causa quolibet loco ubi quis cōsistat moueat. spectaculum sui præbentura. Inde ludi cænici dicit q̄ in scæna representabant. sed definitio labeonis de scæna uerfatili intelligēda est de qua Verg. in. iiii. geor. uel scæna ut uersis discedat frōtib⁹. de scæna uerfatili Plinius & Valerius. Inde dicitur ludi scænici q̄ in scæna representabant: quorū fit mentio a iuris cōsultis frequēt.

Scæua dicitur: qui manu sinistra per inde ad dex-
tra utitur. nam scæos græce sinister interp-
tatur. hinc romanorum cognomina. Hinc
scæua miles ille cæsarianus: qui bello ciuili
fortiter dimicans pro munitione cæsus ē.
& scæuolarum nobilissima familia. Vulpianus de ædificio edicto. l. qui clauum. scæ-
uam inquit non esse morbosum.

Scandularius est faber lignarius q̄ scādulas fa-
cit. sunt autē scandulæ ex ligno assulatū dese-
cto. Plinius li. xvi. scandulæ e robore aptissi-
ma. Vitruuius li. ii. scandulis robusteis aut
stramētis. Vegetius li. ii. de re militari. tpe
hyemis de tegulis uel scandulis porticus te-
gif. Inde scandulare quod scandulis cōstat.
Apulei⁹. iii. meta. iā uocors animi tectū scā-
dulare cōscendit. Scādulariorū ineminit iu-
ris cōsultus de iure immunitatis. l. q̄ bus dā.

Scapha nauigii genus est minusculum: ueluti
monoxylō hoc est ex uno solidoq̄ ligno ex-
cauatū. ad q̄d allusit Vergilius in pri. geor.
cū dixit. cauat arbore lintres. & est fere quæ
deputata ē maioris nauis ministerio: & quæ
pro tempore nunc ex nauī deducitur: nūc. in
nauem subducit. Dicta est autē scapha a sca-
pro quod est cauo siue fodio. Labeo. ti. de fū-
do instructo. l. si nauem. scapha inq̄t nauis
non est instrumentum nauis.

Scaphium uas est: in quod uētris sordes excipi-
unt. Martialis. q̄ mētora frangis in scaphiū
mœchæ sardanapale tuæ. luue. & ride sca-
phiū positis cū sumis armis. Vulpianus i. ti.
de auro & arg. lega. l. Quintus mutius. Ar-
gēto autē legato nō puto uentris causā ha-
bita scapha contineri: quia argēti numero
nō habent. Accursi⁹ scaphiū gen⁹ ciguli eē
dicit: & uētris causā exponit: quia corrigia ē
p uētre sustētando. quasi nō ex auro etiā
scaphia fieri cōsueuerit dicēte Martiale. Vē-
tris onus misero nec te pudet excipis auro.

Scortum est meretrix a uiris plurimū attrēda-
ta & cuius nimio coitu genitalia ad corū du-
riciem obcalluerūt induruerūtq̄. festus pō-
peius scorta inq̄t meretrices: quia ut pellicu-
læ subigant. oīa namq̄ ex pellib⁹ facta scor-
tea appellant. Iulianus libro. xli. ti. p̄ empto-
re. l. si quis. scorto inquit daturō pecuniam
seruos emerit.

Scrupulus siue scrupulū lapillus est i forma di-
minutōis a scrupos: quod est lapis asper. Ali-
quādo tñ accipit p. xxiiii. pte unclæ. a græ-
cis id pōd⁹ grammā dī. Priscian⁹ depōderi-
bus. Semioboli duplū est obolus: quē pōde-
re duplo grammā uocant scrupulū nfi dixē-

re priores. Justinianus li. xi. codicis. ti. de me-
tallariis. octonos inq̄t scrupulos in baluca.
hoc est tertiam unclæ pte: qm̄ ut diximus
unclā quattuor & uiginti scrupulos cōtinet.
Scrupulosus. a. um. accipit pro scrupulis hoc ē
asperis lapillis plenus. Vnde res difficiles
scrupulosæ dicunt. & scrupulositas illa dif-
ficultas atq̄ examinis scrupulosā subtilitas.
Vulpi. li. xxviii. ti. de iniusto testamento. l.
posthum⁹. licet iuris scrupulositate nimiaq̄
subtilitate testamentū ruptum uideatur.
Sebastani siue sebastiani populi sunt sebastæ
urbis incolæ. quo nomine duas urbes legi-
mus: alteram cappadociæ & alteram sama-
riæ in palestina iudæa quæ in honorem Au-
gusti cæsaris q̄ græce dī sebastos sebastæ est
cognominata. de utra tamen illarū in ti. de
annuis legatis. l. liberto. iuris cōsultus intel-
lexerit: nō liquet neq̄ multum refert: eum
dicit patriæ sue ciuitati sebastianorum.

Secundū præpositio multas habet significatio-
nes: iter quas & illam q̄ aliquando accipit
p̄ eo quod est pro. Gellius: sin uero secūdū
te iudicatū erit. i. pro te. i. ut uulgo loquunt
in fauorem tuū. Idem li. xiiii. illi unde peti-
tū crederet: & secūdū eū iudicaret. Aliquan-
do ponit p̄ iuxta. Lucanus in. viii. secūdū
amathiam lis tanta datur. & Verg. iii. geor.
& plena secūdū flumina. Vulpi. ti. de præ-
scriptis uerbis. l. duo. duo inquit secūdum
tiberim cū ambularent. Papinianus li. xliii.
ti. de uia publica. l. ædiles. eas inquit: quæ se-
cūdum ciuitatem sunt uias.

Sedularium pro lectica siue sella uidetur acci-
pere iuris cōsult⁹ in ti. de supellectili legata
l. instrumenti: cū dicit rhedæ & sedularia. nā
sellam a sede dicit. d. mutata in. l. oēs gram-
matici testant. sellam autē pro lectica accipi
manifestum est. lege utrobq̄.

Selinis nomen est duarū ciuitatū altera namq̄
est ciliciæ: de qua Lucanus li. viii. quo portu
mittitq̄ rates recipitq̄ selinis. altera siciliæ
de qua Vergi. iii. geor. palmosā selinis. de
hac iuris cōsultus in ti. de censibus. In sicil-
ia inquit telinis & traianopolis.

Sella p̄ lectica siue pro pre lectica i qua sedet
q̄ lectica uehitur. nā luuenalis de eadem re
sellam & lecticam dixit. Centū inq̄t quadrā-
tes lectica petit. & paulo post. ostēdes uacuā
& nudam p̄ cōiuge sellam. Paulus de fuitu-
ribus rusticorū prædiorū. l. qui sella. utrūq̄
cōiunxit. q̄ sella inq̄t aut lectica uehitur: ire
non agere dicitur: quod q̄ inepte ab Accur-
sio exponatur in uerbo lectica diximus.

Semis semissis pro solidi hoc est assis dimidio ut si quis ex semisse relictus sit heres: intelligendum est dimidium hereditatis illi debere cedere. Labeo. ti. de uulgarī substitutione. l. si pater. ut unus inquit semis apud te maneat. & ibidem. l. et si. per bonorū possessionem semis ei sit ablatu.

Semisses usuræ quæ dicantur: & quæ trientariæ primus omnium ostēdit hermolau barbarus uir omnium meo iudicio nostri sæculi eruditissimus. is enim in secunda editioe castigationum plinianarū li. xiiii. i. illd usura multiplicata semissibus ex autoritate columellæ atq; ipsa ratione & equitate quæ oī autoritate præstantior est: manifeste demonstrat usuras semisses eas esse: quæ ex cētēnis nūmis redduntur quot annis habita ratioe non ad centū: sed ad duodecim uncias: quæ assem constituunt. trientarias uero usuras quæ ex centenis reddunt quaternos nummos. quadrantarias quæ ternos. De semissibus usuris dixit Plinius usu multiplicata semissibus quæ ciuilibus ac modica est. Quod si ex centum quot annis quinquaginta redderentur: esset profecto in ciuilibus & iniqua: tāto mitiores quæ trientes & quadrantes appellantur. De trientaria usura Capitolinus i Alexandro scripsit: exercuisse illum trientarium fœnus ut æquissimum & leuissimum ad usū rei publice. de hac quoq; scribit Paulus. in. ti. ad legē falcidiam. l. si heres. si rei publicæ inquit in annos singulos legatum sit: cum de lege falcidia quæretur Marcellus putat tantum uideri legatum: quantum sufficiat forti ad usuras trientes eius summæ q̄ legata est colligendas. Est sensus legis. si rei p. legati essent in annos singulos quattuor mille nummi ex centum millibus nummorum: quibus æstimatur hereditas: quaterni milleni colligerentur quot annis usuræ trientis nomine. Quod si ut isti legum interpretes putant: usura triens esset non quattuor de centum: sed triginta tria sequeretur hoc in commodum quod si hereditas cētum millium nummorum foret: & ex ea i annos singulos uiginti quinque legarentur: quis tam stupidus tamq; nullo sensu talem hereditatem adire uellet: q̄ quarto demum anno sit absumenda: & obligatio nihilominus legati tota maneat. hoc legum interpretes non cōsiderantes omnia miscent atq; perturbāt: neq; tamen enatant aut aliquid certi enunciant. Accursius imprimis: qui exēplo quod ponit exponendo legem omnino fatetur se

ignorare quid sit usura triens. Sic etiā intelligendum est: quod Scæuola libro. xxii. in. ti. de usuris. l. qui semisses. scribit. q̄ semisses inquit usuras promisit per annos singulos & minores præstitit: hæres creditoris semisses petit &c. Sed ut liquido ante oculos ponamus: quid per usuras semisses intelligendum sit: libuit ad uerbum transferre qd scribit Columella libro quarto de re rustica. Vinitor inquit licet sit emptus sex uel potius octo millibus sestertius. tum ipsum solum octo iugerum totidem millibus nummorum. partum uineasq; cum sua dote. i. cū pedamentis & uiminibus binis millibus in singula iugera positas duco. fit tum in assem consumatum precium sestertiorum. xxix. millium Huc accedunt semisses usurarum sestertia tria millia & quadringenti octoginta nummi biennii temporis: quo uelut infantia uinearum cessat afructu. fit in assem summa sortis & usurarum triginta duorum millium quadringentorū octoginta nummi. Quod quasi nomen si ut fœnerator cum debitor: ita rusticus cum uineis fecerit: eius summæ ut in perpetuum prædictam usuram semissium dominus constituat: percipere debet in annos singulos mille nongentos quinquaginta sestertios nūmos. Ex his columellæ uerbis euidentissime colligitur ex usuris semissibus non quinquagenos de centenis sed senos dumtaxat in annum redire creditoribus sicuti quaternos ex tribentibus & ternos ex quadrantibus.

Septa oppidum est aphricæ mauritanie ex aduerso mellariæ positum: quæ nunc tarifa illud cepta uulgo dicitur. In codice. ti. de officio prætoris aphricæ. l. in nomine domini. subemus inquit intraiectu qui est circa hispaniam: qui septa dicitur.

Septum quod est a sepiendo dictum complura significat. nam septa dicuntur quæ sūt munita siue lapidibus. siue formacis parietibus hoc ē ex terra pauca. siue ex lignis. siue etiam ex uepribus & spinis. hinc dicta roma septa in campo martio. Hinc septa aluris cōsulto appellantur quæ sunt opposita ad fossas inciles ne aqua fluminis euagetur. Vulpianus libro. xl. ti. de iuris. l. priā Septa sūt inquit: quæ ad incile opponuntur aquæ de riuanda: compellendū siue ex flumine causa: siue lignea siue lapidea sint.

Seria uas est fictile uino aliisue rebus ad seruandis aptum. Persius. o si argenti crepet mihi seria dextro herculo. lude per diminutio

nem idem autor deduxit feriolam. Vulpianus in. ti. de uerbo. sig. l. umaria. dolia inqt & serias tamdiu in ea causa esse: quamdiu uinum continerent.

Sericum quemadmodum dixim⁹ in uerbo bōbycinus: lanæ genus est quod apud seras indos ex arboribus depectitur: nō illud quod uulgo creditur. Horatius in epodo. inter sericos facere puluillos amant. Vulpianus. ti. de auro & arg. lega. l. uestis. uestimentorū iquit sunt omnia lanæ. lineæ uel sericæ. uel bombycina

Sescuncia est uncia cum dimidia. Plinius in calce libri. xxxvi. fastigium inquit seruariū pedes denos sescunciamq; inde sescunciale quod sescunciam cōtinet. Plinius libro. xiii. crassitudine inquit sescunciali. Vulpianus in. ti. de legatis præstandis. l. filiū. ut partis inquit dimidiæ quartam. i. dimidium tori⁹ assis sescunciam retineat. quarta namq; pars tres uncias continet. igitur dimidium quartæ sescuncia est. i. uncia & semis.

Sestertius nummus duos asses cum semisse ualebat: unde dictus sestertius quasi semisse de pto de tribus. Assis autem nō semper in eodem ualore perstitit. nam as Seruio tullo rege romanorum pondere duodecim unciarum percussus est. primum sub nota pecudis quod unus as pecude permutabatur: unde & pecunia dicta. Postea uero primo bello punico sextantario pondere percussus est as. deinde secundo bello punico unciales asses facti. Atque deinceps paulatim principes imperator esq; assium pondus ualoremq; imminuere in tantum ut saluatoris nostri ætate asses uix semunciales essent. unde matthæi capl. x. nōne inquit duo passeressisse ueneunt quod & marcus aliis uerbis idem significandis dicit nōne quinque passeressisse ueneunt dipondio: quod uidelicet dipondi⁹ duos ualebat asses. Si igitur de sestertii ualore quispiam quæreret non possemus simpliciter respondere cum assis ualor uariis temporibus sit uariatus. semper tamen ualuit duos asses cum semisse. Accursius in codice iustiniano. ti. de donationibus. l. uerba superflua: ingenue fatef se nescire quid sit sestertium.

Sycomorus ficus est ægypti peculiaris. latine interpretatur ficus fatua. habet enim ficos nostris non absimiles: insulsas tamen. Eius arboris meminit iuris consultus. ti. de extraordinariis cri. l. sacculari. si quis inquit arborem sycomorum exciderit. nam & hæc

res uindicatur extra ordinem non leui pænâ: idcirco quod hæc arbores colligant aggeres niloticos.

Sigillum est parua statua: quoniam signum p statua plerumq; accipitur. Ouidi⁹ in pri. de arte. Siue erit ornatus non ut fuit ante sigillis. African⁹ de legatis pri. l. cætera. uel singula sigilla adæquata legari posse. Item Vulpianus ti. de fundo instru. l. quæsitum. sigilla inquit & statuæ affixæ non continentur. Accursius annulos nescio quos ferreos interpretatur.

Signator. ut autor est Pedianus erat qui testamento aut aliis instrumentis & contractib⁹ nomen suum subscribebat. Salustius in cætilina. ex illis testes signatoresq; falsos commodare. luuenalis. Signator falso qui se lautum atq; beatum. Vulpianus. ti. quemadmodum testamenta aperiantur. l. cum ab initio. cogat inquit signatores conuenire & signa sua recognoscere.

Signinus. a. um. a signia urbe campaniæ. Vnde de pira signina luuenali. & uina signina Martiali. & structura siue opus signinum: quod ut scribit Plinius libro. xxxv. conficitur fractis testis contusis calce addita. Columella libro pri. uelut signinum opus pilis condensatur. operis quoq; signini intrita quomodo fiat: Vitruuius libro. viii. exponit. Vulpianus in. ti. de riuis. l. pri. si quis inquit terrenum riuum signinum facere uelit. ubi profignino signatum mendose legitur in codicibus antiquioribus. qui uero non intelligebant quid signinum aut signatum esset in silicem commutarūt. in archetypis tamē pã de. tis florentinorum signinum habetur.

Siliginarius est custos siliginis. i. horrei in quo siligo adseruatur. Est autem siligo frumenti quoddam genus candidissimi. aliquando siligo pro farina purgatissima atq; ipsis tritici deliciis accipitur. Plinius libro. xviii. siliginem dixerim proprie tritici delictas. Celsus libro. ii. ex tritico inquit firmissima siligo. Vulpianus. in. ti. de furtis. l. si quis uxori. si siliginario inquit quis dixerit: ut q nōmine eius siliginem petisset. Item Iulianus ti. de negotiis gestis. l. ex factis.

Synthesis inter alias significationes designat etiam genus quoddam uestis duplicis quæ sit alio nomine abolla. Martialis synthesis⁹ dum gaudet eques dominusq; senatus. Idē a libi. sic lucet innumeris arcuula synthesis⁹. Scauola. ti. de auro & argento lega. l. titio. Ex synthesis inqt tunicas duas & paliola.

Si quis generis tantum est masculini: quia foeminae propriam habet terminationem. ea est si qua. Iuris consultus tamen de uerbo rum signi. l. uerbum si quis. si quis ingt: tam masculos quam foeminas complectitur.

Sisto. is. uerbum est aliquando absolutum pro eo quod est sto stas. ut apud Vergilium pri. geor. sistunt amnes terraeq; dehiscunt. aliqua do actiuum significatq; statuo. is. Idem. iiii. aen. et sistere flumina uidi. & illud ex euangelio ut sisterent cum domino. in hac significatione accipitur apud iuris consultos iudicio sisti & iudicatum solui. sisti pro statui & representari ponitur.

Situla urna est: aquae ex puteo hauriendae accommodata. Plautus in amphitryone. si situlam iam cepero: illi puteo animam omnem traxero. Hieronymus quoq; esai. xl. ecce gentes quasi stilla situlae reputatae sunt. In titulo locati. in. l. qui fundum. rota quoq; per quam aqua traheatur: nihilominus & deficienti est quam situla.

Situs. us. pro squallore siue incultura cuiusq; rei dictus a desinendo: quia ea quae deseruntur ex negligentia redduntur inculta. Vergilius pri. geor. & segetem patiere situ dure scere campum. Idem in. vi. aen. per loca senta situ. quod Serulus pro lanuigine & squallore exponit: quae sit in locis sole caretib? Vulp. libro. xxxvii. de bonorum possessi. secta. l. pri. uetustate inquit uel situ putrefactum.

Smyrna a graecis appellatur: quam nos myrrham odoratam dicimus. Lucretius lib. ii. contemptus odor smyrnae mellisq; sapes. apud Galenum quoq; interpres semp smyrnam uerbum graecum pro myrrha reliquit. Apud Martianum ti. de publicanis. l. interdum. sinura pro smyrna mendose legitur.

Sodales dicuntur qui sunt conuiuiorum participes. fuit & romae collegium sodalium. de quo Cicero in catone maiore. primum ingt semper habui sodales. sodalitates autem me quaestore constitutae sunt sacris idaeis magnae matris acceptis. epulabar igitur cum sodalibus omnino modice. huiusmodi autem sodalitates a graecis phratia dicuntur: de quib? Aristoteles in politicis. Erantq; plerumq; honestae. Gellius libro. xix. adolescentem inquit Taurus a sodalibus conuictuq; hominum scanicorum abducere uolens. Caius libro. xlvi. de collegiis illicitis. Sodales inquit sunt. qui eiusdem collegii sunt: quae & graeci phratiam uocant. & haec uidetur ex

Solonis lege translata esse. nam illicita est eadem.

Solidus. a. um. dicitur quod integrum est: neque habet inane quicquam: aut parte aliqua fraudatum non est. Horatius pri. car. aut partem solido demere de die. Vulpianus. de fidei commis. liber. l. ergo de solido ingt sic accipere debemus de sorte & de usuris.

Sphaeristerium locus est ubi pila luditur. nam sphaera pila interpretatur. & sphaeristes q; pila ludit. Suetonius in uestasiano. fauces inquit ceteraq; membra sibi met ad numerum i sphaeristerio defricaret. Plinius caecilius in epistolis. apodyterio superpositum est sphaeristerium. Lampridius i seuro scribit eum dedisse operam sphaeristerio Vulpianus lib. xvii. in ti. mandati. l. si quis mihi. hypocausita. sphaeristerion. & quaedam ipsius ualitudinis apta sua impensa faceret. Accursius uelut oestro quodam percussus diuinat sphaeristerion esse locum amoenum herbis.

Spica nardi quae spica quoq; cilissa uocat: graece dicitur stachys nardi. de qua inter cetera iuris consultus meminit in titulo de publicanis. l. interdum. nardi stachys inquit. l. spica nardi.

Spurco. as. praeter eam significationem quam habet impromptu: significat etiam uinum aqua diluere: quoniam ut ait festus pompeii spurcum uinum dicebatur: quod erat aqua mixtum. Vulpianus ad legem aquiliam. l. si feruus. qui uinum inquit spurcauit uel acetum fecit. Sed & aquae dicuntur spurcae cum corruptuntur aliqua re quae illas uitiat iniecta. Paulus de extraor. dinariis crimini. l. pri. si aquas inquit spurcauerit.

Spurius dicitur est: qui graece dicitur nothus: sic appellatus uel quasi sine patre. uel ab eo quod est graece sporon quod significat pudenda. Nam sporos est semen. In pri. institutionum libro. in. ti. de nuptiis mendum est manifestum spado pro eo quod esse debuit sporos. solent inquit filii spurii appellari a graeca uoce spadon. tu lege sporon.

Stabularius is dicitur qui mercede in tabernam meritoriam uiatores excipit: qui caupones quoq; dicitur. Apuleius in pri. de asino. precio mansionis stabulario perfoluto uinum caupellumus. Idem in eodem stabulum pro ipso loco diuersorii. lanitor inquit pone stabulii ostium humi cubitans. Vulpianus ti. de iniuriis. ad meritoria inquit uel stabula non pertinebit. Vulpianus libro. tertio. ti. de iis qui notantur infamia. l. athletas. puta ingt

fi capto fuit uel stabularius.

Statio. onis. aliquando accipitur pro uigilia. ut apud Ouidium pri. meta. atq; omnes in statione manebant. Modestinus. ti. de re militari. l. desertorem. qui stationis inquit munus reliquit. Hinc milites stationarii dicti sunt uigiliis deputati. Vulpianus ti. de officio præfecti urbis. l. omnia omnino. milites inquit stationarios habere ad tuendam popularium quietem. Aliquando statio accipitur pro portu in quem se recipiunt naues aut ex tempestate aut negotiandi gratia. Vergilius. ii. æn. nunc tantum sinus & statio. male fida carinis. Idem in. iiii. geor. deprentis olim statio tutissima nautis. Vulpianus ti. de fluminibus. l. ait prætor. stationem inquit dicimus a stando. is. igitur locus demonstratur ubi naues stare possunt.

Stellionatus crimen latissime patet: de quo apud iuris consultos titulus est. atq; ut semel dicam circa quod genus criminis lex stellionatus uersetur: Vulpianus breui ostendit dicens quod ubicumq; crimen nomine caret: illic stellionatum oblicimus. dictus est autem stellionatus a stellione animali uenefico: atq; hominum generi inuidens quippe qui cum intelligat exuias multis morbis esse remedio: cum primum illas deponit illico deuorat. Plinius libro. xxx. de stellione. nullum inquit animal fraudulentius. inuide re homini tradunt: inde stellionum nomen in maledictum translatum. Agræcis dicitur a scalabotes. Aristoteli colotes. uulgo per suum esse tarantulam bestiolam in appulia notam.

Stypteria græce latine interpretatur alumen quo uerbo utitur sæpe Galenus uel potius galeni interpres. dictaq; est stypteria a stypto quod est astringo: quonia alumen uim habet astringendi. Vulpianus. ti. de rebus eorum q sub tutela. l. sed si. si lapicidinas inquit uel quæ alta metalla pupillus habuerit stypteriæ uel cuiuslibet alterius materiæ.

Stipulor. aris. uerbum frequens est apud iuris peritos: significatq; promittenti assentire. & fere ad aliquid sunt promitto & spodeo ei quod est stipulor. ut si dixerò promitto tibi centum aureos: tu respondebis stipulor a te centum aureos. hinc nascitur contractus stipulationum sponsonumq; Seruius Sulpicius in libro quem scripsit de dotibus: citaturq; a Gellio libro. iiii. noctium atticarum. Qui uxorem inquit ducturus erat: ab eo unde ducenda erat: stipulabatur eam in mari

monium ductum ire: qui daturus erat item spondebat ducturus: tum quæ promissa erat sponsa appellabatur: qui sponoderat ducturum sponsus. Columella libro. xi. scenoris inquit tui siluine quod stipulanti sponderam tibi. Dictumq; est stipulari ut ait Varro de lingua latina a stipe hoc est pecunia. quoniam qui pecuniam obligat: stipulari dicitur. hinc stipulatus. us. Papinius ti. Soluta matris. l. post dotem. non erit impediendus pater quo minus ex stipulatu agat.

Stola uestis erat ad talos demissa matronarum insigne. Ouidius. ii. de tristibus. quas stola contingit: Et stola sumpta decet. Vulpianus de auro & argento legato. l. uestis. mulieribus inquit sunt: ueluti stolæ. pallia. tunicæ Stragulus. a. um. est quod sterni solet aut lecto aut strato. aut equo. aut iumento: ut melius iaceas siue sedeas. hic uestis stragula. ephippium stragulum. & stragulum substantiæ. Varro de lingua latina. quidquid lecto sternebant: a sternendo stragulum appellabatur. Apuleius libro. iiii. de alino. uestem stragulam subductam iactare consueuerat. Plinius libro. vii. frænos & stragula equorum peletornium inuenisse ferunt. Vulpianus ti. de uerborum signifi. l. instratum. instratum inquit omne uestimentum contineri quod iniicitur labeo ait. neq; enim dubium est: quin stragula uestis sit omne pallium. In uictu ergo uestem accipiemus non stragulam. instratum omnem stragulam uestem.

Stramenta dicuntur calami frumentacei spicis demessis dicta a stando siue a sternedo. Varro pri. de re rustica. Cum comprehendit inquit fascem spicarum: desecat & stramentastania in segetet relinquit. & paulo post. alii stramentum a stando dictum putant: quasi stamen. alii a stratu: quod substernatur pecori. Calami igitur: qui lecto instrantur stramenta appellantur. Vulpianus libro. xix. ti. de actionibus empti. l. fundi. fundo inquit uedito uel legato sterquilinum & stramenta emptoris & legatarii sunt.

Strobylus dicitur tum arbor ferens nucas pineas tum ipsæ nucas pineæ. Plinius lib. xvi. de pini generibus. Easdem inquit arbores esse per oram italiæ: quas strobylos uocant. Galenus libro. ii. alimentorum. cap. de pineis nucleis uocant inquit ipsos qui nunc græci non conoa sed strobylos. Idem in. vii. de cameridon. quos omnes inquit græci nominant strobylos antiquitus ab atticis dicebatur coni. Vulpianus ti. de legatis tertio. l. li

gni appellatione. de pinu iquit integri strobyli. Idem ti. de uerbo signifi. l. carbonum superiora uerba repetit.

Subdisiunctiua coniunctio a grammaticis sic definitur: quæ uoce disiunctiua utrumq; ad esse significat: uel simul uel discrete. ut alexander siue paris. nam qui prius uocabatur alexander priami filius postea cognominatus est paris. dormit uel disputat. nã potest neutrum facere. Sed de particula subdisiunctiua quanquam ad grammaticum pertinet at differere: copiosissime disputauit Proculus iuris consultus in. ti. de uerborum signifi. l. hæc uerba. &c.

Subgrundæ sunt tegulæ propendentes extra tectum domus ad parietum defensionem ne imbris corrumpatur. Varro libro. iiii. de re rustica aues subtus subgrundas inquit ab initio uillatico uisastecto. Vitruuius libro. x. Pinnas inquit ex tabulis & superne subgrundas proclinatas. Iabolenus de uerborum signifi. l. malum nauis inter proiectum inquit & imissum hoc iteresse labeo ait: quod proiectum esset id quod ita prouheretur: ut nusquam requiesceret qualia meniana & subgrundaria essent. i. tecti partes impendentes ad parietum munitionem. Plinius tamẽ subgrundas accipit pro tegulis inferioribus. nam in tectorum structura duo sunt ordines regularum alter supernarum alter infernarum. Scribens namq; libro. xxv. de duobus sedi generibus hoc est maiori & minori. dicit minorem appellari hypostegon: & subdit causam cur sic appelletur: quoniã in subgrundis fere nascitur: hoc est in tegulis inferioribus id quod uulgo uidemus in tectis nasci.

Subsellium est sella inferior. Varro de lingua latina a sedendo inquit sella: & selliquastru deide ab his subsellium. ut subsipere quod nõ plane sapit: sic subsellium dictum quod non plane erat sella. Iuuenalis. sed cum frengit subsellia uersu. florentinus de supellectili legata. l. supellectili. trapezophora. delphica. subsellia. Item de acquirendo rerum domino. l. ideo.

Subsisto pro eo quod est hæreo siue dubito. nã qui incedens subsistit: uidetur de aliqua re deliberare quid agat. ut de ænea Vergilius pri. æn. dixit. Substitit hic arcumq; manu celesq; sagittas corripuit. Callistratus lib. l. ti. de iure immunitatis. l. semper. subsisti inquit potest an prohibendi sint apræsede. Itẽ Vulpianus libro. iiii. ti. de procuratoribus.

l. seruum. quantum inquit ad filium familias uerum est. in seruo uero subsistimus. Hic serie uerborum coactus Accursius non potuit nisi uere interpretari. exponens pro eo quod est dubito.

Substruere est ædificium a fundamentis deficiens fulcire. hinc substructio dicta parietis futura. Vitruuius libro pri. nõ solũ in muro sed etiam in substructionibus. Columella libro pri. profutura inquit & substructi one fungetur. Vulpianus libro. xliii. ti. de riuis. l. pri. Verbo inquit reficiendi tegere. substruere. sarcire continentur.

Succinum gemma est ex gummi arboris glesaria congelata: quam diximus a græcis appellari electrum. Iuuenalis. in cuius manibus ceu pingua succina tritas cernis ephemeridas. Martialis. inclusit tenuem succina gemma feram. Plinius de succino deq; medicamentis ex eo multa li. xxxvii.

Suggillo. as. pro eo quod est contundo. is. unde suggillata dicuntur membra quæ sunt contusa unde liuores suboriuntur. Plinius libro. xxx. liuentia inquit & suggillata pulmones: arietum sanant. Idem libro. xx. sugillata & alios liuores leuat. suggillatum ut inquit festus dicit ex græco: quod ea pars quæ sub oculis est ab eis dicitur hypopion. Sed aliquando reperitur sugillo pro eo quod est derideo: propterea quod qui ex contusione liuores contraxerunt: derideri solent. Vulpianus lib. xlvii. ti. de iniuriis. l. item apud labeonẽ. si quis inquit non ad suggillationẽ domini iniuriam seruo fecit.

Supellectilis appellatione quæ res continentur: ex titulo qui est libro. xxvii. dig. de supellectili legata facile possumus intelligere. Quamquam enim supellex uidet dici de stragulo tantum siue lodice ab eo quod supellectum imponatur: etiam ad alia domus utẽ filia eius significatio se extẽdit. immo & ad alias res quæ sunt aut possunt alicui ornamento eẽ Persi. tecum habita & noris quam sit tibi curta supellex.

Superficies in ædificiis dicitur domus quæ in alieno solo siue area edificata est. Itaq; fieri potest ut eiusdem domus duo sint domini. alter domus superficiaria alter soli. Vnde pulchre Seneca libro. xiiii. episto. translatio ne sumpta ex modo loquendi iuris consultorum philosophia inquit nihil aliud petir. totum opus a solo excitat. Mathematica ut ita dicam superficiaria est. in alieno ædificat. accipit priã quorũ beneficio ad ulterio

ra peruenit. Paulus. ti. de damno infecto. l. damni. & qui in conducto solo inquit superficie posuit. Itē. Iabolenus ti. de usucapionibus. l. eum qui. Cum aedes inquit duabus rebus constent solo & superficie. Iulianus quoque de legatis pri. l. si fundum. appellatione inquit aedificii aut superficiem significat aut solum. Caius Item ti. de superficieb. superficiearias inquit aedes appellamus quae in conducto solo constitutae sunt. Dominus uero domus superficiarius dicitur: ut in titulo de damno infecto & saepe alias.

De incipientibus a. t. littera.

Tantisper quod significat per tantum spacium siue per tantum tempus ut inquit Valla semper fere desiderat iungi huic particulae dum pro donec. Terentius in heautontu. ego te meum esse dici tantisper uolo: dum quod te dignum est facias. & paulopost. de creui tantisper me minus iniuriae meo gnato facere dum fiam miser. Lilius libro pri. tantisper dum prisca illa tota mente repeto. Gellius libro. vi. loco dum aequiualens posuit quoad. tantisper inquit quo ad fieret permutatio. Vulpianus. ti. de tutelis. l. qui tutorem. dum magis aetate quam dementi tantisper sit consulendum.

Tectorium opus est quod calce aut gypso incrustatum est. & tectorium substantiue pro ipsa calce siue gypso quod super inducit. Varro libro. iiii. de re rustica. cum uillam inquit haberes opere tectorio spectandam. Gellius libro. xii. uillas inexcultas & rudes nec tectorio quidem praeritas esse dicit. Per translationem quoque de foemina cerusata dixit Luuenalis. tandem aperit uultum & tectoria prima reponit. Vulpianus ti. de damno infecto. l. ex damni. ob tectoria inquit & picturas. Item Proculus. ti. de seruitutibus prediorum urba. l. quidam. si parietem demolitus sit uicinus non pluris quam uulgaria tectoria aestimari debent. in alia tamen significatione uidetur accipere Paulus in. ti. uti possidetis. l. si duo. Si uicinus inquit meus in pariete meo tectoria habeat & in pariete suo.

Telum largo quodam modo quidquid nocere potest appellatur. Nam & apud Vergilium atque alios autores aliquando pro ense etiam accipitur. Iustinianus tamen libro quarto institutionum. ti. de publicis iudiciis telum inquit ut Caius noster ex interpretatione legum duodecim tabularum scriptum reliquit

uulgo quidem id appellatur: quod ab arcu mittitur. sed & omne significat: quod manu cui inspicitur dictum ab eo quod in longum mittitur a graeca uoce figuratum teloten enim alonge significat. quae uerba Caii iterum ponuntur in. ti. de uerborum significatione. l. si calumnetur.

Temporaria res dicitur: quae ita extruitur: ut ad certum quoddam tempus duret & non in perpetuum. Plinius libro. viii. temporario inquit euripo ostendit. Idem libro. xxxvi. theatri inquit temporarii & uix uno mense futuri. Seneca libro. ix. episto. haec sunt inquit amicitiae quas temporarias populus appellat. Paulus. ti. quibus ex causis. l. ad cognitionem. exilio inquit temporario. Papinianus ti. de poenis. l. seruus. Cum seruus pro errore in opus temporarium fuisset datus expleto tempore domino seruum esse reddendum respondit.

Tepidarium locus erat in balneo tepidior: quem admodum calidarium calidior. Celsus libro primo. tunc inquit in calidarium transire: ubi tepidario paululum insudauit. Idem in eodem. si est balneum ante omnia in tepidario residere. Vitruuius libro. v. sudationes inquit: quae sunt coniungendae tepidario. Paulus in ti. de seruitutibus praediorum urba. l. fistulam. si talis inquit sit usus tepidarii ut assiduum humorem habeat: & id nocet at uicino.

Tessera tum pro simbolo hoc est belli signo accipitur Vergilius. vii. aen. it tessera signum. tum pro talis ut uulgo accipiuntur. nam talus aliud est. Martialis. haec mihi bisseño numeratur tessera puncto. tum pro frumenti quadam mensura. de qua Seruius in illud Vergilii pri. geor. numeros impressit aceruis tesseras interpretatur: quibus frumento numerus designatur. Luuenalis. summula ne pereat: qua uilis tessera uenit frumenti. Suetonius in Augusto. ne plebs frumentationum frequentius a negotiis auocaretur ter in annum quaternorum mensium tesseras dare destinauit. Hinc Persius per diminutionem fecit tessera. scabiosum inquit tessera far possidet. Iustinianus libro. xi. codicis. ti. de frumento alexandrino. l. diurnos. tesserae inquit designent. Paulus de legatis secundo. l. mortuo. fititio tessera frumentaria legata sit. Vulpianus lib. v. de iudiciis. l. sed & si. si libertis inquit suis tesseras frumentarias emi uoluerit.

Theriaca non tyriaca ut libri medicorum cor-

rupte habent: antidotum est notissimū con-
tra uenena de cuius cōpositiōe duo extant
galeni opa. alrerū ad cæsare alterū ad pam-
pānium. dicta theriaca ather qd̄ est fera hoc
est uiperā Plinius lib. xxix. fuit inqt̄ ex uipa
pastilli: q̄ theriaci uocant̄ a gr̄acis. Hierony-
mus in iouinianū lib. ii. uiperā inqt̄ carnes
undetheriaca cōficitur: quantis rebus aptæ
sunt norunt medici. de fundo instr. u. l. quæ
situm. theriacam inquit & cætera medica-
menta non tyriacam.

Thymelicus interpretatur histrio: quoniā thy-
mele. es. est pulpitum siue scæna. Apuleius
pro magia. si choragium inquit thymelicū:
num argumentarere uti etiā me gragidii syr-
mate histriōnis. Augustinus lib. vi. de ciui-
tate dei. quæ sunt inqt̄ illa sacra quibus agē-
dis tales elegit sanctitas quales nec thyme-
lica in se admittit obscenitas. Vitruuius li-
bro. v. ex eo inquit scænici & thymelici se-
paratim nominantur. Vulp. li. iii. titulo de
iis qui notatur infamia. l. athletas. neq̄ thy-
melici inquit: qui certaminibus sacris deser-
uunt: ignominiosi habeantur. Item de cōse-
cratione. di. v. cap. non oportet. sed utrobi-
q̄ themelici corrupte legitur.

Thlasia siue thlibia quod idē est latine dictū q̄
habēt testiculos attritos. appellati sic athlao
quod est frāgo siue thlibo quod idē signifi-
cat. Vulp. ti. de uerborum signifi. l. spado-
num: thlibia inquit & thlasia. sed & si qd̄
aliud genus spadonum est. Item Paulus ad
legem corneliam de scariis. l. ii. quoq̄. ii. in-
quit qui thlibias faciunt: ex cōstitutione di-
ui hadriani in ea sunt causa: qua ii q̄ castrat.
utrobicq̄ mendosi sunt codices recentiores.
Accursius tota errat uia nunc dicens eē fer-
ramentum castratorum. nūc uenas quæ in-
ciduntur. nunc id quod uerissimum est: ne-
scire se quid thlasia aut thlibia sit: cum sit
non castratus siue excetus: sed qui ut dixi-
mus attritos habet testiculos. de quo domi-
nus per mosem scribit in deuterio nomio ca-
pi. xxiii. non intrabit eunuchus attritis uel
amputatis testiculis & abscisso ueretro eccle-
siam domini.

Tiberius cæsar Liuii drusi ex liuia drusilla fili-
us Augusti deinde priuignus ab illo ea lege
est adoptatus: ut ipse Germanicū Drusi ne-
ronis fratris sui filium adoptaret. Ex Sueto-
nio in uita augusti. tiberii. & cæsarū. iu-
stinian⁹ lib. institutōm pri. ti. de adoptionib⁹
Augustus inqt̄ non ante tiberiū adoptauit:
q̄ is germanicū adoptauerit. ut prius ado-

ptione facta incipiat germanicus augusti ne-
pos eē. Accursius. impator inqt̄ uolebat ado-
ptare quendā noie germanicū. & germani-
cus uolebat consentire. Vñ Augustus calli-
de suasit cuidā noie tiberio ut illum germa-
nicū adoptaret: qd̄ fecit. Quis talia historia-
rum porteta fingeret: nisi Accursius aut Ac-
cursii admiratores! De tiberio uero tāq̄ de
plona ignota & obscura dixit cuidā tiberio:
cū successerit Augusto in imperio. Quod si
historias seculares nūquā legit: nunquā ne
audiuit illud ex euangelio. Lucæ. iii. Anno
quinto decimo imperii tiberii cæsaris. &c.

Tympanium margaritarum genus est ex altera
parte sphæricū atq̄ ex altera planū quasi in
tympani effigiem formatum. Plinius libro. ix
ubi de margaritis & unionibus. quibus in-
quit una tantum facies est: & ab ea rotundi-
tas auersis planicies tympania nominantur.
de auro & argento lega. l. pediculis. cū quæ-
dam inquit ornamenta mamillarū ex cyli-
ndris triginta quattuor & tympanis & mar-
garitis detraxisset.

Tyrus colonia syriæ phœnices insula quon-
dam sed ab Alexandro in continentem trā-
sata. unde Lucanus in. iii. & tyros instabi-
lis preciosāq̄ murice sidon. Tyrionum co-
loniæ meminit iuris consultus in titulo de
censibus.

Toga prætexta dicebatur apud romanos: qua
utebant pueri usq̄ in annū octauum deci-
mū. tūc enim sumebant togam uirilē: quæ
& libera dicebatur. Seneca in epistolis tenes
memoria cū prætexta posita sumpsisti uirilē
togam: pueri quoq̄ i ea ætate pretextati ap-
pellabantur. Iuuenalis. & prætextatus adul-
ter. Hic festus pōpei⁹ ait: prætextatis nefas
erat obscæno uerbo uti: ideoq̄ prætextatū
appellabant sermonem q̄ nihil obscænitatis
habebat. Vulp. de auro & argento lega. l. ue-
stis puerilia autē sunt ueluti togæ prætextæ
aliculæ. chlamides & pallia quæ filiis nris
comparamus. Prætexta uero appellata est:
quoniā purpura uesti intertuebatur.

Tomentū est quiddam puluillo aut culcitæ in-
fercū siue illd̄ sit lana. siue pluma. siue stra-
mentū. siue carices & iunci cōcisi qd̄ tomē-
tū cirense appellat. i. uulgare triuiale & pau-
peribus cōmune. dictū a circo romano ubi
huiusmodi tomēra uēdebant. Martialis. to-
mētū cōcisa pal⁹ cirense uocat. cōcisa appel-
lat paludē carices & iuncos q̄ ad tomentum
cōcidebant: quod a temo quod est incido di-
citur: nō ut indocti putāt ab eo qd̄ tument.

Seneca de uita beata. si super circense tomentum per fascias ueteris linthei effluens incubabo. Suetonius in tiberio. druso inquit adeo alimenta subducta ut cogereetur e culcitra tomentum mandere. Varro quoque de lingua latina: quod in culcitra tomentum a liudue quid calcabant: ab inculcando culcitra dicta. Vulpianus de legatis tertio. l. si cui lana. lanæ inquit appellatione tomentum non continebitur. expone tu. i. lana quæ culcitrae inculcata est: nam ea poterat in dubitationem uenire. Quod uero Accursius putat genus esse uestis: uel coopertorium de lana factum quis non iure possit ridere? Nam si ut in eadem lege habetur: si lanæ appellatione eatenus extenditur quo ad telam peruenit: hoc est ut idem Accursius interpretatur: ut solum restet texere nondum tamen est in tela posita: quomodo uestis siue coopertorium ex lana factum debet lanæ appellatione contineri? Quid quod Paulus in eodem titulo expresse dicit. Lana legata ueste quæ ex ea facta sit deberi non placet.

Topiarius est operis topiarii artifex. Opus uero topiarium dicitur quod in uiridariis topiarii faciunt exprimentes uarias figuras animalium aliarumque rerum ex myrto. citro. buxo. hedera. aliisque arbutulis fruticibus & herbis quarum natura flexibilis est. Plinius libro. xv. satiuarum inquit myrtorum genera topiarii faciunt. Idem libro. xii. sicu indicam ad opus topiarium dicit pertinere. & libro. xxi. de chamaedaphne. topiaria inquit herba inopiam florum aliquando supplet. Idem libro. xxii. acathon herbam appellat topiarium quia topiatio operi accommodari potest. Cicero ad Quintum fratrem topiarium laudauit ita omnia conuestiuit hedera. atque ibidem. ut denique illi palliati topiariam facere uideantur. Vulpianus. ti. de fundo instru. l. instrumenta si uiridaria inquit sunt uiridaria accedunt instrumento fundi. & in eodem ti. l. quaesitum. hostiarii inquit uel topiarii & dietarii. Africanius ti. de legatis tertio. l. cum queretur: praedii legatis & quæ eorum praediorum causa empta essent: neque topiarium neque saltuarium legatum uideri ait. topiarium enim ornandi saltuarium autem tuendi & custodiendi fundi magis quam colendi causa paratum uideri. Accursius cuiusmodi ornatus esset topiarii nesciuit: cum dicit illius officium esse purgare agrum spinis & uepribus & facere fossas. Immo uero eiusmodi serui legato cederet:

cum necessario ager purgari debeat spinis: & fossæ atque elices deducendæ sint: atque ad culturam pertineant.

Toral mappa est quæ toro. i. mensæ imponit. Varro de lingua latina toral inquit quod ante torum. Horatius pri. epi. ne turpe toralne sordida mappa. florentinus de suppellectili legata. l. de tapetis. sicut toralia inquit quæ stragulorum non sunt. in eodem ti. l. suppellectili. ut diximus in uerbo mappa oralia per toralia legitur.

Traianopolis ciuitas siciliæ atraiano caesare cognominata ut ex uerbis iuris consulti colligimus in titulo de censibus. in sicilia inquit selinis & traianopolis. Sed cum traianopolis nusquam in sicilia legatur: atque ediuerso traianopolis oppidum sit mysiæ maioris: atque alterum eiusdem nominis in piceno italiæ interpunge nda sunt legis uerba: ut selinis sit in sicilia & traianopolis altera ex illis duabus.

Traiecticia pecunia dicitur ut Modestinus libro. xxii. ti. de nautico scenore scribit: quæ trans mare uehitur. & ibidem saepe. Africanius quoque in ti. de actionibus & obligati. l. traiectionis pecuniæ. Item Codice de ueteri iure enucle. l. tanta. Dicta est autem traiectionis atraiendo hoc est transmittendo. unde est frequenter apud historicos traicere montem & traicere mare & traicere flumen. & traicere exercitum. traicere merces. traicere pecunias. Atque utrumque simul traicere exercitum mare. flumen. Quare traiectionis pecuniæ nomine ueniet ea quæ permutatur & trans uehitur ultra montes & maria.

Trapetum siue trapetus ut inquit Seruius in illud Vergilii. ii. geor. uenit hyems teritur sicyonia bacca trapetis olearia mola est. Martialis. nec tartessiacis cedat tua silua trapetis. dictum a tero. is. ut Varro de lingua latina tradit. uel ut alii a trepo quod est uerto. quia mola olearia uertitur. uel a trepo quod est premo. ad priorem etymologiam allusit Vergilius cum dixit: teritur sicyonia bacca trapetis. ad alteram uel potius ad utramque Plinius libro. xv. mox inquit trapetis fractæ oliuæ premerentur. Vulpianus ti. locati & conducti. l. sed addes. trapeta inquit instructa funibus. Accursius instrumentum tantum esse dicit: sed non cuiusmodi aut ad quos usus. Quod uero in ti. de suppellectili legata. l. de trapetis. bis scriptum est trapetum expuncta. r. littera trapetum est legendum

quod nemo dubitat i genere stragulorū eē.
Trapezophorum theca erat in qua preciosiores mensae deferebantur. nam trapeza interpretatur mensa & phoreo uel phoresco quod est fero. Florentinus de suppellectili legata. l. suppellectili. trapezophora inquit delphica & subsellia. Cicero tamē ad fabium gelium pro statua siue signo quod ferebat mensam posuit. trapezophoron inquit si te delectat habebis.

Trierarchus interpretatur nauis princeps. nā trieris est nauis habēs triplicem ordinem remorum quae triremis dicitur. Hieronymus iezecielis cap. xxx. egredientur nuntii a facie mea in trieribus. ad senatus consultum trebellianum. l. eius. fiduciarium inquit reliquit hāredem trierarchum. Item de bonis possess. l. prima. nauarchos inquit & trierarchos classium.

Trietericus. a. um. est illud quod tertio quoque anno contingit. a tria quod est tres & etos annus. Vergil. iiii. a. n. referūt trieterica bacchi orgia. Ouidi. ii. de remedio. ibat ut edonio referens trieterica baccho. Apuleius p. magia crotalum inquit ad trieterica orgia. Modestinus libro. l. dig. ti. de pollicitationibus. l. septicia. agonem inquit constituo trietericum.

Trini. a. a. nomen est distributiuum quale illud bini & quini. & deni. significatque ciliabet competere tria. lungunturque ut alia eiusmodi nomina: nominibus pluraliter declinatis. Martialis transferunt binā forsan trinā ue calendā. Silius libro. xv. punicorum qui sua nunc trinīs deducūt agmina castris. Martianus libro. l. de legationibus. l. sciendum. praecipitur inquit edicto Vespasiani omnibus ciuitatibus ne plures quam trinōs legatos mittant. Accursius in erroribus peritina est. nam qui binos exposuit pro quatuor. quinos pro decem. denos pro uiginti: hoc in loco Trinōs pro sex exponit: cum exponendum fuerit trinōs. i. quaelibet ciuitas tres. Sed quāro iam non ab illo sed ab illius amatoribus: an recte dictum sit: quod omnes ciuitates nō amplius mittere debeant quam sex legatos. significaretur namque quod omnes ciuitates simul sumptae non amplius essent missurae quam sex legatos: quod est per quod ridiculū
Tryphus potest interpretari delicatus. nam tryphe. es. est delictū & tryphao delictior. Vulpianus ti. de edilicio edicto. l. idem ossilius. balbus inquit & blesus & tryphus isque qui tardius loquitur. ubi tryphū pro traulo hoc

est blaso posuit: & quodam modo ex delictis sic loquitur. Quintilianus libro. pri. illo rum delicias reprehendit qui. S. litteram male proferunt.

Trochlea instrumentum est cum orbiculis ad eleuanda & deprimenda onera. Catode rusticā. trochleas graecanicas binis funibus sparteis. Vitruuius libro. x. cap. ii. & .iii. de throchleis multa. dicta a trochao quod est curro. Vulp. ti. locati. l. sed addes. tympanum inquit & trochleas quibus eleuat praellū.

Trozimos graece maturus siue comestibilis interpretatur. unde uua quae esui adseruatur & quae nō est apta uino trozimos a iuris consulto appellatur in ti. de uerbis significacione. l. qui fundum. qui fundum inquit uendidit: pomum exceptit. nuces. ficos. & uuas dumtaxat duracinas & purpureas & quae eiusdem generis essent: quas non uini causa haberemus: quas graeci trozimos appellant: excepta uideri.

Trulla uas est quo e culina i lauatinam aquā fundunt: atque ad alia eiusmodi ministeria comparatum. Horatius. ii. ser. pro uase potorio uiliori posuit dicens. qui uelentantum festis potare diebus campana solitus trulla. luuenalis si trulla inuerso crepitum dedit aurea fundo. Pomponius de auro & argento legato. l. & si. ueluti paropsidas inquit. tabulas. trullas. Paulus de fundo instructo. l. tabernae. trullae igitur quae circa coenū solēt traici.

Tubus. i. siue fit fictilis siue ex alia materia est fistula per quam aqua deducitur. immo uero aquae ductus ipse tubulis pyxidatis constat. hispani atanores appellant. Columella libro. pri. aqua inquit sic habetur eximia: si fictilibus tubis in cōtectam cister nam deducitur. Plinius libro. xxxi. aquam e fonte duci fictilibus tubis utilissimum est. Seneca libro. xliiii. episto. i. suspensas balnearū & impressos parietibus tubos. Vulpianus. ti. de cloacis. l. prima. cloacae appellatione & tubus & fistulae continentur. & per diminutionem tubulus in eadem significacione. Plinius libro. xxxiii. pro cuniculo subterraneo posuit. hi colores inquit in eisdem tubulis inueniuntur. Proculus in. ti. de seruitutibus urbanorum praediorum. l. quidam. non licet inquit tubulos habere ad motos ad parietem cōmunem. Hic Accursius tribulos pro tubulis legit: interpretatur quae esse uasa lapidea. in superiori lege tubū putat esse foramen cloacae.

De incipientibus ab. u. littera.

Adimonium accipitur pro ea sponsio-
ne quæ datur in causa grauiori puta cri-
minali dictum uadimonium a uadib?
hoc est sponsoribus quos qui dederit
in iudicio: uadere idest discedere potest quo-
cumq; libuerit. Autores sunt Acron & Por-
phyrius in illud Horatii in primo ser. ille da-
tis uadibus: qui rure extractus in urbem est.
Iuuenalis. differt uadimonia prætor. & Pli-
nius in proemio naturalis histo. propter quod
inquit uadimonium differi possit.

Valesius apud antiquiores dicebatur: quod postea
f. littera ut in plerisque aliis in. r. littera mu-
tata: ualerii sunt appellati. fuit autem uale-
riorum familia romæ dicta a ualesio uiro præ-
claro nec minus locupletis ingente sabina: quod
postea Manius Valerius terentinus cogno-
minatus est a terento loco quodam diti pa-
tri sacro romæ in campo martio: in quo ar-
illi dicatam ab antiquis primus omnium mo-
strauit. Quintilianus libro primo. ut ualesius in-
quit & fustis in ualerios & furios uenerunt:
ita arbor ætatis fuit. Idem quoque festus Pō-
peius scribit in dictione Aurelia familia. Pō-
ponius in tit. de origine iuris. l. necessarium
autor est Appium Claudium cæcum fuisse
autorem: ut in illis nominibus. f. littera in.
r. transiret. Appius inquit claudius inuenit
ut pro ualesis ualerii: & p. fustis furii essent.

Hinc est in libro institutionum titulus de le-
ge fusia canina. pro eo quod esse furia canina
Valetudo & ualetudinarius & nunquam uali-
tudo & ualetudinarius legendum est in li-
bris digestorum quoniam sic scriptum esse
animaduertit Loduicus bononignus in pã-
dectis florentinis. atque apud antiquos hæc
nomina sic proferebantur.

Varus uaricus & uaricosus quid significet non
est in promptu. est autem uarus qui habet
crura obtorta pedesque intorsus figens: quæ
admodum eduerso dicuntur uaciæ qui ex-
trorsum crura habent: iidemque uatinii & ua-
cienni. Plinius hinc inquit cognomina in-
uenta planci. pansæ. scauri. sicut a cruribus
uari uaciæ & uacienni & uatinii. Horatius pri-
mo ser. hunc inquit uarum distortis cruri-
bus. & Persius per translationem: uel cum
fallit pede regula uaro. Inde uaricus. pro eo
quod ex distortionem pedum inæqualiter am-
bulat. Ouidius in tertio de arte ingentes ua-
rica fertque gradus. Vulpianus tit. de ædili-
tio edicto. l. offilius. uarus inquit & uaricus
an sanus sit: & opinor sanos esse. Accursius
nomina dicit esse illorum qui non possunt

recte pronunciare. Varicosus qui a tumenti-
bus & intortis uaricibus dicitur: uitiū est
longe diuersum. Iuuenalis. uaricosus fiat a-
ruspex. & Persius. dixeris hæc inter uarico-
sos centuriones. Vulpianus in eodem tit. ua-
ricosus inquit sanus non est. neque est qui ut
insipiens modo huc modo illuc uadit: quod
Accursius somniat: sed ut diximus qui ex ni-
mio labore uenas habet crurum intortas &
conglobatas: quas hippocrates appellat cir-
fas Aristoteles ixias.

Venaliciarius est seruorum mango. Quintili-
anus adolescentem inquit apud uenaliciari-
um repertum & iterum. dedit libertus pe-
cuniam uenaliciario. iidem & uenalicii dicitur.
Cicero in oratore ad brutum. Aphri-
cans & lælios multi uenaliciarii mercatoresque
superarunt. Caius tit. de edictio edicto. l.
iustissime. Venaliciarii inquit ita societate
coeunt: ut quidquid agunt &c. Vulpianus
quoque quia uenaliciarii inquit sciunt decur-
ri ad nouiciorum emptionem. Item aphri-
canus de uerborum signi. l. mercis appella-
tione. Mella mangones non mercatores sed
uenaliciarios appellari ait.

Veneficus non simpliciter est qui uenenum ne-
candi alterius gratia porrigit: sed qui adhi-
bitis incantationibus quibusdam utitur. quod
& maleficus dicitur. Ouidius. vii. meta. de
medea. ualidosque uenefica succos mergit in
mare cauo. Lucretius in. vi. pollutas cantu di-
croque uenefica succo. Hinc apud iuris consul-
tos titulus est de ueneficis & sicariis. Idem
& uenenarius dicitur. Iulius firmicus lib.
iii. si mars mercurium de diaemetro aut de qua-
drato respexit: faciet uenenarios & malefi-
cos. Callistratus tit. de poenis. l. capitalium. Ve-
nenarii inquit capite puniendi sunt.

Uersicolor uestis inquit Valla non tam illa di-
citur quæ colorem natium mutauit puta i-
rubrum pallidum aut nigrum: quæ illa quæ ua-
rium habet colorem. Gellius libro. vi. tuni-
ca inquit longa muliebri indutus & uersico-
lori pallio. Cicero. iii. de finibus. plumæ in-
quit uersicolores columbis. Plinius libro.
xxxv. capita earum mitris uersicoloribus o-
peruit. Vulpianus de legatis tertio. l. si cui
lana. de uersicoloribus inquit uidentur est.
Paulus de auro & argento lega. l. pediculis.
uestem inquit tam coloriam quæ uersicoloriam.
Vespilones & uespæ ut inquit festus dicunt:
qui funerandis corporibus officium gerunt.
non amittunt illis uolucris: sed quia uesp-
tino tempore eos efferunt: qui funebri pō-

pa propter inopiam nequeunt. Suetonius i
domitiano: cadaver inquit eius populari san
dapila per uespilonos exportatum. Apulei
li. floridorum. liii. uespilonum manibus ex
tortum uelut ab inferis postliminio domi
rettulit. Martialis. chirurgus fuerat: nunc est
uespillo diuulus. Marcianus in ti. de solutio
nibus. l. q. decem. num ergo & si uespilonem
aut alias turpem dederit homine. pro quo
mendose legitur uespertilionem. Item Vul
pianus ti. ad. S. C. trebellianu. l. sed sciendu
uel nome quidem uespillonis testatoris fer
re. Hic Accursius no minus insanit q in su
periori lege fecerat. Nam utrobq uespilo
nem intelligendum est esse nomen infamiae:
ut si cognominaretur carnifex. ut apud Mar
tialem. Postquam triste caput fastidia uespi
lonum. Et miseri meruit tædia carnificis.
Vestiatium pro loco ubi reponantur uestes:
ut apud Plinium lib. xv. uestiarium inquit co
tra teredines ac noxia animalia amurca aspe
gi. alias uestiarium pro ipsis uestibus. sicut mi
nisterium pro ministris. cibaria pro cibis. Se
neca libro de uitæ tranquillitate. familia ue
stiarium petit uictumq. Scæuola. ti. de an
nuis legatis. l. annua. ac per hoc inqt neq
uestiaria neq cibaria his debeantur. labole
nus. ti. soluto matris. l. in his. Seruis inqt uxo
ris uit nummos in uestiarium dederat.
Veterator seruus is dicitur: qui diu seruiuit &
qui ex uetustate callidus est: quemadmodu
ediuerso nouicius qui nouus est in seruitio.
Festus ueteratores inquit callidi dicti a mul
ta rerum gerendarum uetustate. Donatus i
illud Terentii in andria: quid nam hic uult
ueterator sibi: ueterator inquit est uetus in
astutia. Vulp. ti. de ædificio edicto. l. præci
piunt. præcipiunt inquit ædiles: ne uetera
tor pronouicio ueneat. atq ibidem. quia ue
nalicarii sciunt facile decurrere ad nouicioru
emptione: idcirco interpollat ueteratores.
Veterinarius est ueterinarum medicus. est au
tem ueterina iumentum uel a uehendo di
ctum ut putauit Cato referentefesto pom
peio: uel ut Opilius ueterinam dici uoluit
quasi ueterinam quod ad uentrem onus rela
gatū gerat. inde ueterinaria medicatiua iu
mentorum ars. Columella lib. viii. ueteri
nariae medicinae prudens esse debet pecoris
magister. Callistratus. ti. de iure immunita
tis. l. quibusdam. Accursius qui fodiant in
quit aurum uel argentum. aut qui faciunt ui
tra. sed hoc diuinare est.
Viaticum. l. est pecunia illa quæ iuiæ sumptus

alicui datur. Cicero de senectute: quo min
uiae restat: eo plus uiatice querere. Plinius
cæcilius de Martiale. psecutus inquit eram
uiatico secedentem. inde uiaticulum para
uum uiaticum. Apuleius lib. vii. de asino: ui
aticulum inquit mihi corrafi. Vulp. lib. v.
ti. de iudiciis. l. si longius. egestate inquit ro
mæ laboraret uiaticulo suo no recepto qd
ad sumptus pater ei destinauerit. Accursius
ignorans quid uiaticum sit: quod propter i
pensas inquit in scholis datur. quia supra di
xerat studiorum causa.

Viatores inquit Festus appellabantur qui ma
gistratibus parebant: eo quod plerumq ex
agris homines euocabantur a magistratibus
& freques erat eorum ab agris in urbem uia.
Plinius. lib. xviii. Cincinnato uiator attu
lit dictatur. tales tunc uiatores erant: qui
bus idipsum nomen inditum est subinde ex
agris senatum ducesq accersentibus. Vulp.
ti. de rebus eorum qui sub tutela. l. magis
dari inquit uiatorem qui ei renunciet.

Vicarius seruus dicitur ille quem atriensis ser
uus substituit. itaq uicarius dicitur serui ser
uus. Martialis. esse sat est seruum iam nolo
uicarius esse. Plautus in asinaria. Stichus in
quit uicario ipsi tuo. cui leonidas atriensis
respondet: mihi scio uicarium esse. Vulpia
n. ti. de legatis tertio. l. seruos. uicarios ser
uorum suorum numero non contineri.
Idem in. ti. de peculio legato. l. si peculium
legetur. Recte igitur atq latine pontifices
appellant se uicarios hoc est seruos serui Pe
tri qui se appellat seruum iesu christi in suis
canonicis: sed Petrus non uicarius christi:
quia non est seruus serui.

Vienna ciuitas est allobrogum in gallia nar
bonensi. cuius meminit iuris consultus. ti.
de censibus.

Vinacium uel uinacius proprie acini semē est
acinus autem granum uuae. Cato tamen in
libro de rustica. pro acinis musto exhau
stis uinacium posuit. dolia inquit quibus ui
nacios condat decem habeat. Vulp. quoq.
ti. de furtis. l. si quis uxori. uuarum inquit de
multi & uinacioru noie furti agere potest.

Vindicta uirga pratoris erat: qua seruo iposi
ta illu faciebat liberu. Persius. uindicta post
q meus a pratore recessi. unde per metony
miam uindicta p libertate aliquando. Oul
dius de remedio. uindictæ quisq fauete suæ.
& ibidem. optima uindictæ proxima quæq
dies. dicta est aut uindicta a uindicado hoc
est in libertatem asseredo. uel a uindicio ser

uo uicelliorum qui confurationem de red-
denda urbe tarquinis patefecit. de quo li-
uius lib. ii. & Pomponius de origine iuris. l.
necessarium. titulus præterea est i libris di-
gestorum de manumissis uindicta.

Viriolæ armillæ erāt ex gemmis margaritisq;
auro cælati: quæ & uiriæ dicebantur. Plin-
ius lib. xxxiii. ut habeant quidem in lacer-
tis iam quidem & uiri quod edardanis ue-
nit: atq; itaq; dardanū uocabat. uiriolæ cel-
ticæ dicuntur: uiriæ celtibericæ. habeāt fœ-
minæ in armis digitisq; totis collo & auribus.
Itaq; uult Plinius quod dardanium sit
armilla quoniam a dardanis uenit. uiriola
qua utuntur celtæ idest galli. uiriā qua celtæ
titeri idest hispani. Vulpian⁹ ti. de auro &
arg. lega. l. argumento. armillæ inquit. uiri-
olæ. anuli præter signator ios. & infra. l. me-
dico. lineas duas ex margaritis. & uiriolas
ex smaragdīs. Paulus de optione & electiōe
leg. l. Si tibi. si ex quattuor iqt uiriolis duæ

Vitis centurionis gestamen erat ad fustigan-
dos milites pigre munera sua obeuntes. de
qua in uerbo centurio multa diximus.

Uniones dicuntur margaritæ grandiores dicti
ab eo ut Plinius libro. ix. scribit: quod nulli
duo reperiantur indiscreti: unde nomē uni-
onum inqt romana imponere delicia. de
auro & argento lega. l. scia. legauit inqt uni-
onē cū hyacinthis: & postea unionē soluit.

Urinatores dicuntur qui subter aqua natates
tempore multo cōtinent spiritū ab eo quod
est urino. as. uel urinor. aris. Varro de lin-
gua latina. urnæ inquit dictæ quod urināt
in aqua haurienda. urinarī enim est in aqua
mergi. Plinius lib. ii. urinantibus in quamli-
bet profundam aquarum altitudinem. Idē
lib. ix. has inquit urinantium cura capi. Idē
lib. xi. eadem est causā quare sub aqua diu
rana & diu phocæ urinentur. Callistratus.
ad legem rhodiam de factu. l. nauis. merces
per urinatores extractæ. audi somnium Ac-
curfii: qui ita inqt subtiliter perpendunt &
uident sub aqua sicut medicus per urinam
perpendit ægritudinem.

Vulpianus an ulpianus dici debeat iuriconsul-
tissimus Alexandri cæsaris ille assessor: mul-
ti dubitant: quæ ambiguitas ex pandectarū
florentinarum lectione tollitur: in quibus
semper uulpianus per duplex. u. alteram cō-
sonantem alteram uocalem scribitur.

De incipientibus ab. x. littera.

Xenium interpretatur munus quod ho-
spitibus datur. nam xenos interpreta-
tur hospes. Vitruuius lib. vi. primo in-
quit die græci hospites inuitabant ad
cenam. postero mittebant pullos. oua. ole-
ra. poma. reliquasq; res agrestes. Ideo picto-
res qui ea quæ mittebantur hospitibus pi-
cturis imitabuntur: xenia appellatūt. Mar-
tialis. omnis in hoc gracili xeniorum turba
libello et sequitur. Hæc licet hospitibus p-
munere disticha mittas. inde per diminuti-
onem xeniolum. Apuleius libro. ii. de asino.
mittit byrrhena mihi xeniola porcum opti-
mum & quinque gallinulas. Vulpi. lib. pri.
ti. de officio pro. l. solent. non inqt in totū
xenias abstinere debet proconsul. & Paulo
post quantum ad xenia inquit pertinet: ue-
tus prouerbiū est. &c.

Xenodochium interpretatur hospitium: quod
hospitibus & peregrinis publicitus siue pri-
uatim patet. Hieronymus i quadam episto-
la ad Pammachū. audio te xenodochium i
portu fecisse romano. in codice iustiniano.
ti. de sacro sanctis ecclesiis. l. illd. l. sancim⁹
l. si quis. Itē de episcopis & clericis tum xe-
nodochium tum xenon appellatur.

Xenoparochus is est qui publice munera ho-
spitibus contribuit. a xenos hospes interpre-
tatur & parochus tributor. Arcadius lib. l.
ti. de muneribus. l. munerum. tabulari in-
qt uel xenoparochi ut in qbusdā ciuitatib⁹

Xerolophum locus erat celebris bizanti quæ
constantinopolis postea cognominata est.
Priscianus lib. pri. de octo partibus oratio-
nis epigrammata inquit: quæ egomet legi i
tripode uetustissimo apollinis: qui stat in xe-
ro lopho bizantiū scriptus. Idem lib. vi. ostē-
dunt inquit epigrammata uetustissima quæ
& litteris uetustissimis scripta in multis tri-
podibus legi & maxime in tripode apollinis
qui est constantinopoli in loco quem xero-
lophon uocant. iustinianus lib. iiii. institu-
tionum. ti. de publicis iudiciis. quod nos in-
quit telum appellamus illi telos appellant.
admonent inquit nos epigrammata in xero-
lopho scripta. & seqtur epigrāma græcum.

Xyfici dicuntur athletæ dicti a xyfio qui ut
ait Vitruui⁹ lib. vi. ē porticus ampla latitudi-
ne in qua athletæ. per hiberna tempora ex-
ercebantur. Suetonius in augusto. xyfico-
rum certationes: aut gladiatorū pugnas se-
uerissime semper egit. Idem in galba. si qd
scænici aut xyfici donatum olim uendidif-
sent. Vulp. ti. de iis qui notatur ifamamā. l.

athletas. pro eo quod esse debuit xystici xystici corrupte legitur.

De incipientibus a. Z. littera.

Ithum potus est quem e frugibus excogitauit aegyptus. unde acolumela pelusiacum cognominatur i horto cū dicit. & pelusiaci pritet pocula Zithi. Vulpianus. ti. de tritico & uino legato. l. si quis zithum inquit & cætera pro hominum affectione.

Zona non tantum pro cingulo accipienda est: sed aliquando etiam pro mar suplo & loculis nummorum refertis accipitur. Apuleius libro. vii. de asino. Plotina inquit preciosissimis monillium & auro monetali zonis refertis incincta. Suetonius quoque scribit utelium zonam se aureorum plenam circum dedisse. Spartianus etiam pescenium nigrum imperatorem fuisse ne milites in zonis nummos aureos uel argenteos portarent ad bellum. Lampridius quoque alexandrum cæsare dicere solitum ait: miles non timet nisi uestitus. calceatus & satur & aliquid i zonula habens. & fere hæc est consuetudo hispanorum ut cingulo bursam escariam applicent: in qua portent nummos. Itaque saluator noster discipulis interminatur ne portent Zonam. In hoc significato accepit Vulpianus in. ti. de bonis damnatorum. l. diuus. neque si zonam inquit circa se habuerit: protinus aliquis sibi uindicare debet. Accursius zonam putauit esse cingulum magni pretii.

Lexici. Finis.

Ex obseruationibus Aelii Antonii nebriff. in libros iuris ciuillis.

De glauco & Diomede Accursii Somnium.

Est in præfatione digestorum peroratio Iustianiani imperatoris in hæc uerba. Incipite igitur legum doctrinam eis dei gubernatione tradere: & uiam aperire quam nos inuenimus: quatenus fiant optimi iusticiæ & reip. ministri: & uos maximum decus in omne æuū sequat. Quia nostris temporibus talis legum inuenta est permutatio: qualem apud Homerum patre omnis uirtutis Glaucus & Diomedes inter se faciunt dissimilia permutantes. & subdit carmina Homeri sumpta ex. vii. iliados libro: ubi narrat quo pacto in obsidione troiana Diomedes cum Glauco Hippolochi filio congressus cepit ab illo quaerere quis esset: quibusq; maioribus ortus. Cui Glaucus se bellerophontis nepotem Hippolochiq; filium esse respondit. Cumq; Diomedes uetus hospitium Oenei Bellerophontisq; utriusq; auorum fuisse intelligeret: pugna abstinuit: atq; ita commutatis armis digressi sunt quasi pignus amoris alter alterius reportantes. Fuerunt autem Glauci arma aurea centum bobus æstimata. diomedis ærea nouem bouum. Quod Accursius: nescio quibus futurus agitatus exponens ait. Diomedes cū rediret per mare a troiana uictoria indigebat uino & inuenit glaucum iuxta mare abundante uino & carentem equis. at ipse multos habebat equos: quos in prælio habuerat: & ita dedit illi de equis inutilibus pro uino necessario & utili sibi. & Glaucus dedit uinum superfluum & accepit equos necessarios. sic & nos fecimus per mutationem de inutili modo legendi ad utile huiusq; Accursii. Omitto corruptissimum & mille acyrologis de prauatum dicendi genus ubi legit ille bonus uir hæc historiarum portenta: aut quis illum docuit in rebus quarum ignorantia tenebatur diuinare? Aliud est enim ut diuus Hieronymus scribit esse uatem aliq; interpretem illius spiritus. uentura prædicat hic eruditio & uerborum copia ea quæ intelligit interpretatur. Quod si fuisset Accursio mixtum cū pudore iudicis aut omnino tacuisset iis de rebus quas ignorabat: aut ea scriberet quæ de Glauco & Diomede ab auctoribus memoria prodita sunt Homero præsertim quem Iustianianus citat testem. Quod si Accursius græcas litteras ignorabat: didicisset saltem latinas in quibus libro primo Sermonum Horatii legeret. Aut si disparibus bellum incidat ut Diome

de cum Lycio Glaucō Discedat pigror ulero
muneribus missis. Atq; apud martialem libro
nono epigrammaton. Tam stupidus nunquā
nec tu puto glauce fuisti chalcea donanti chry
sea qui dederas. Aut quoniam iuris libros iter
pretabatur: illud saltē quod Aristoteles libro
quinto ethicorum cum de iusticia & iure disse
reret scripsit. Volēti inquit nō fit iniuria. sed
qui sua donat ut Homer⁹ de glaucō scribit de
disse eum diomedī arma aurea pro ferreis cen
teni precii pronoueni huic iniuria non fit.
Aut mitaretur saltem pudorem sancti Tho
me qui locum illum exponens nihil tale som
niat quale Accursius: sed tantū ab ignorātia i
terpretis deceptus dixit accepisse Diomedē cen
tum boues pro nouem cum Homerus dicat ar
ma estimata precio cērum bouum pro armis no
uem bouum quod & Plinius libro tertio & tri
gesimo affert. Quam Homerus inquit admira
tus aurum affirmationes rerum ita fecit ut cen
tum bouum arma permutasse glaucum diceret
cum Diomedis armis nouem bouum: & hoc est
quod Iustinianus dicebat talem permutationē
legum antiquarum pro nouis esse factam: qua
lis fuit glauci & diomedis hoc est centeni pre
cii pro noueni.

De legatis athenas missis somniū accursii.

Pomponius libro primo digestorum sub ti
tulo qui est de origine iuris placuit inquit pu
blica auctoritate decem cōstitui uiros p quos
peterentur leges agræcis ciuitatibus ut ciuitas
fundaretur legibus quas in tabulis eburneis p
scriptas pro rostris composuerunt. Audite nūc
obsecro uos egrotantis Accursii somnia uana
ante inquit quam hoc fieret: miserunt græci
Romam quendam sapientem ut exploraret an
digni essent romani legibus. qui cum romam
uenisset Romani cogitantes quid poterat fieri
quendam stultum ad disputandum cum græ
co posuerunt. ut si perderet tantum derisio es
set. græc⁹ nutu disputare coepit & eleuauit unū
digitum unum deum significans. Stultus cre
dens quod uellet eum uno oculo dececare ele
uauit duos & cum eis eleuauit etiam pollicem
sicut naturaliter euenit quasi cecare eum uel
let de utroq; græcus autem credidit quod tri
nitatem ostenderet. Item græcus apertam ma
num ostendit ut ostenderet omnia nuda & ap
ta deo. Stultus aurem timens maxillatam sibi
dare pugnum clausum quasi repercussurus le
uauit. Græcus intellexit quod deus omnia clau
deret palma & sic credens romanos dignos le
gibus recessit. Q. miserrimam sæculi nostricō

dicionem qui hæc audimus & patimur. ec quis
unquam talia deliramenta nisi amulterculis la
nificio intentis audiuit: et non uidet homo p
ditus non habita ratione temporum & perso
narum sibi ipsis repugnantia dicere! Quod si
tanta erat illi in historia mentiendi libido at
debuīt saltem aliquid dicere quod nos falleret.
Nunc uero ea per crapulam ructat quæ nec cre
dent pueri qui nondum ære lauantur. Nam si
quod hoc in loco pomponius scribit cōstat esse
se factum trecentesimo altero anno ab urbe cō
dita hoc est ante natalem christianū annos cir
citer quadringentos quinquaginta: quo pacto
græcus & romanus de trinitate personarū at
q; unitate substantiæ in diuinis disputare pote
rant! Hoc nec ezras quidem fecisset doctissim⁹
illa tempestate legis interpres ne dum homines
in falsa deorum gentiliū religione occupa
ti. Aut si tam diligens in histotia esse uolebat il
lud potius annotare debuīt romanarum rerū
scriptores nō quod pomponius scribit creatos
esse decem uiros per quos leges peterētur: sed
cum prius deferendis legibus inter romanos
conueniret de latore tantum disceptarent mis
sos esse tris legatos athenas iussosq; iclytas So
lonis leges describere & aliarum græciæ ciui
tatum instituta moresq; pernoscere. Postea ue
ro quam illi redierunt creatos decem uiros cō
dendarum legum & iuris dicundi causa. Q. &
uero Pomponius scribit tabulas fuisse ebur
neas Dionisius Halicarnaseus diligentissimus
antiquitatum romanarum scriptor libro no
no æreas fuisse memorie prodidit. Quodq; idē
autor scribit tabulas in foro positas nō est di
uersum ab eo quod pomponius tradit positas
esse pro rostris. Nam rostra templum erat i fo
ro romano quod placuit exornaci rostris nauis
um quas ab anciantibus acceperant non ut Ac
cursius delirat piratarum. illud uero per quam
ridiculum quod in remanifesta dubitans pro
rostris exponit ante oculos & ora hominum.
Ab hispano opinor aliquo id didicerat quoni
am hispane facies rostro appellatur.

Mutius pro fabius.

Idem pomponius in eodem titulo de origine
iuris. Q. inquit mutius qui ad carthaginenses
missus legatus cum essent duæ tessere positæ
una pacis & altera belli: arbitrio sibi dato utrā
uellet referre romani: utramq; sustulit. & ait
carthaginenses petere debere utram mallent
accipere. Atqui nō. Q. mutius sed. Q. Fabi⁹
fuit qui cū ualerio flacco missus est carthaginē

legatus: ut nisi hánibal uiolator fœderis dede-
retur: bellum carthaginiensibus indiceret. Hic
Fabius Pomphilus cognominatus est ad diffe-
rentiam illius Fabii qui in eodem secundo bel-
lo punico singularem operam reip. nauauit: at-
q; tum maximus: tum uerrucosus: tum ouicu-
la dictus est: atq; ea propemodum Fabium Pá-
philum fecisse coram carthaginiensibus quæ Pó-
ponius refert autores sunt Polybius Lilius
Plutarchus. Silius præterea libro. ii. punicorū.
Non ultra patiens Fabius rexisse dolorem.
Cōcilium exposcit prope patribusq; uocatis
Bellum se gestare sinu pacemq; profatus.
Quid sedeat legere: abiguis neu fallere dicit
Imperat. at scæuo neutrum reuente senatu
Ceui clausas acies gremioq; effunderet arma
Accipite in faustum libye euentuq; priori
Par inquit bellum & laxos effudit amictus.

Tam insigne mendum non debuit Accursius
dissimulare: atq; intactum relinquere: ubi non
in parte sed in toto error committitur. Nam qd
habent simile Mutus & fabius. nempe hoc qd
thais & hermione.

Colūnarium pro colū niuarium.

Pomponius iuris consultus in libro digesto-
rum titulo de auro & argento legato. In argē-
to inquit potorio utrum id dūtaxat sit quo bi-
bi possit: an etiam id quod ad preparationē bi-
bendi comparatum est ueluti colū narium &
urceoli. Quod uasis genus colū narium sit nul-
lus umq; scripsit sed neq; legit præter unū phl-
lipum beroaldum uirum alioqui singulari eru-
ditiōe qui ex huius legis deceptus lectiōe pu-
tauit esse poculi gen^o: & Accursium qui angli-
steriam interpretatur sic itali uulgo appellant
ampullam uitreā longioris colli. Ego uero cū
columnarium esse nihili uerbum pro compto
haberem: coepi mecum recogitare quid colum-
nariū loco substituerem: cum substo fuit mihi
præsto Martialis poete distichon: cuius lema
est colum niuarium. Cumq; adhuc subdubia-
tatem an pro columnario colum niuarium re-
ponerem: legi sequens distichon cuius index
est urceoli ministratorii. Exilui prænimia lati-
cia atq; coepi mihi ipsi gratulari quod locum a-
liis incognitum atq; intactum mea diligentia
restitui. Quid uero colum niuarium fuerit re-
liquum est ut ostendamus. fuit consuetudo apd
maiores nostros nō modo colare uina ut esset
molliora defecatoraq; uerum etiam aquam p-
niues transmittere quo fierent gustui suauior.

Instrumenta uero ad percolandum erant cola
ex minutissimis uiminibus contexta aut ex sac-
co lineo siue cilicino. Vergili. ii. geor. tu spise-
so uimine quallos Cola: prælorum fumosis
deripe tectis. De colatorio sacco Martialis i di-
stichon cuius lemma est sacus niuaris attenua-
re niues norunt & lintea nostra frigidior colo-
non salit unda tuo. Plinius libro. xlii. utilissi-
mum omnibus sacco uiribus fractis. Idem lib.
xix. in ueterari uina sacisq; castraris: & xxiii. li-
bro. Ut plus inquit capiamus sacco frangim^o
uires. Atq; iterum martialis. Turbida sollicito
transmittere cecuba Sacco. & Horatius in. ii.
sermonum. Integram perdunt lino uiciata sa-
porem. Quod prophyr iō exponit sacco perco-
lata. Cum itaq; Martialis duo disticha cōtinua-
ta scripserit alterum de colo niuario alterum
de sacco niuario subdideretq; statim urceolos
ministratorios quis non uidet apud pomponi-
um legendum esse colum niuarium cum præ-
sertim euestigio sequatur & urceoli. Quid qd
sensus pulchre coit atq; satisfacit ei quod ue-
nire potuit in dubitationem an uidelicet uaso-
rum potiorum appellatione ueniant uasa q-
bus non bibimus sed præparatur ordinaturq;
ad id. quod bibendum est: ut colum & saccus p-
que colantur uina niuesq; atq; præterea urceo-
li quibus uinum & aqua discumbentibus mini-
stratur. Non quod Accursius & philippus pu-
tabant esse uasa potoria. Eset namq; sensus le-
gis ridiculus si dixeris appellatione uasorum po-
teriorum uasa potoria contineri.

FINIS.

Paulus in titulo de suppellectili legata. l. legata suppellectili: Argenteos inquit lectos & argentea candelabra suppellectili cedere posterior aetas recepit: cum ulyffes ex auro & argento lectum uiuentis arboris truncis ædificatum ornasset: quem penelope recognoscēdi uiri signum accepit ut uoluit homerus. Quem locum quia perperam Accursius enarrauit: in historia ut solitus est diuinās rem quo pacto acta est ex Homero ponem? Scribit namq; libro. xxiii. odyssæ: quod cū penelope iussisset sterni lectum ulyssi tanquam hospiti & peregrino: ille grauiter ferens allocutus est uxorem prudenter scientem. O uxor inquit uerbum profecto ualde animum crucians dixisti. Quis autem mihi alibi posuit lectum? Difficile quidem esset etiam nimis scienti: quandoquidē nec ipse deus adueniens & uolens facile posuisset in alia regione. Neq; aliquis certe uiroꝝ homo uiuus & maxime uigens facile mouisset: quoniam magnum signum fabricatum: in lecto fabricatum: quod ego laboraui: & non alius quispiam. Est intra septum lucus habens extensa folia oliuæ penitus uirescens. Crassus uero erat uelut columna. Hic ego circumponens thalamum meum donec perfecit densis lapidib; & bene desuper operui. Conglutinatas apposui ianuas prudenter adaptatas: & tūc deinde abscidi comā oliuæ habentis extensa folia. Truncum autem ab radice scindens ferro dolauit: & bene sapienter ad rubricam direxi. fulera laboras terebraui omnia terebro. ex quo incipiēs lectū poliui: donec perfecit ornans auro argēto & elephanto. & extendi lorum ex boue colore rubro splendidum. Sic tibi hoc signum dico. Nescio an mihi firmus est lectus uxor: aut aliquis uiroꝝ alibi posuit scindens a propagine oliuæ. Dixit ulyffes illius autem hoc est penelopes in eodem loco soluta sunt genua & charum cor signa cognoscentis quæ ei certa locutus est ulyffes. Nam quod Accursius legit lectum uiuentis arboris truncis ædificatum: mendosum habuit codicem. nā Homerus nō uiuentis sed uiuentis dixit

εάμνος εφύτάνυφύλλος ελάιης ερκεος
εντός ακμηνος εαλέων

Libet in gratiam iurisperitorum restituere græcum prouerbium sublatum plane de ipsorum libris: sed integrum adhuc in archæ typo sicut in epistola quadam diui Seueri & imperatoris Antonini reperitur. Ea citatur a Vulpiano in primo de officio proconsulis. Eodemq; titulo ponitur in primo libro digestorum. Verba sunt hæc epistolæ. quæ quoniam elegantissima & plena bonæ frugis: ediscenda iis censeo: qui rempublicam gesturi sunt. Quatum inquit ad Xenia pertinet: audi quod sentimus. græcum prouerbiū est

οὔτε πάντα οὔτε πάντοσε οὔτε παρά πάντων

Nam ualde inhumanum est a nemine accipere. sed passim uilissimū est: & per omnia auarissimū. Sic illi. Porro græca uerba possis ad huc interpretari modum. Nec omnia. nec passim. nec ab omnibus.

Helij Antoni Hebrissen
sis grammatici in ius civile
lexicon explicitum Salma-
ntice idibus octobris. Anno.
M. D. D.

Leges quæ solent citari in historiis
ex Pomponio laeto.

- Aelia** fufia lege refiftebatur perniciofis legib⁹
in ciuitate: quæ ideo erant propugnacula &
muri otii & tranquillitatis. Sed Clodius tri-
bunus pl. I. Pifone & A. gabinio coff. quat-
tuor leges tulit. Ex his fecunda fuit ne quis
per eos dies quibus cum populo agi liceret:
de coelo fuaret. Quarta cauebatur: ne quæ
censores in fenatu legendo præterirent: ne-
ue quem ignominia afficerent: nifi qui apud
eos accusatus & utriusq; censoris damnat⁹
effet fententia. hac lege diminuta eft cenfura:
quæ eft magiftra uitæ & modeltiæ.
- Aurelia** lege communicata fuit iudicia fenatui
equitibusq; romanis & tribunis ærariis. Eâ
legem tulit Aurelius cotta prætor.
- Aciliam** legem tulit Manius Acilius Glabrio
de pecuniis repetundis: in qua nec comperẽ
dinari quidem reum finit. L. Pifo primus le-
gem tulit de pecuniis repetundis.
- Annonariam** legem tulit. P. Clodius tribun⁹
pl. ut frumentum quod antea fenis æris ac-
trientibus in fingulos modios dabatur gra-
tis daretur.
- Annaria** lex annorum modum finit: quib⁹ ma-
gistratus capiendî poteltas fit.
- Aterina** lex cum mos præfcus fuiffet irrogandæ
multæ per magiftratus ouis aut bouis no-
mine: ouis ære deno bouem ære centeno dif-
finiuit.
- Aquilia** lex ab Aquilio lata de dolo malo. de frau-
de. de deceptione de fimultate.
- Calpurina** lege quam J. Calpurinus Pifo tulit:
pecuniaria poena adiecta fuit.
- Caffia** lex lata eft a Caffio longino: qua popu-
lus per tabellam fuffragia ferret. C. Ma-
rio & C. flacco coff. alia ab eodem lata: ut il-
le quem populus damnaffet: cuiue imperiũ
abrogaffet: in fenatu non effet.
- Cinciam** legem cincius tulit: qua cauetur anti-
quitus ne quis ob caufam orandam donum
pecuniam ue acciperet.
- Cornelia** lege cauetur ne quis legatis exterarũ
nationum pecuniam expenfam ferret. Eam
A. Cornelius confil tulit. Idem & aliam tu-
lit: ne quis in fenatu legibus folueretur: ni-
fi ducenti adfuiffent. ne quis cum folutus ef-
fet: intercederet: cum ea de re ad populum
ferret. Tulit idẽ Cornelius ut prætores edi-
ctis fuis ius diceret. Lex eft a Cornelio quo-
dam lata ut homines qui parricidii caufa te-
lo accincti fint gladio perfequantur.
- Fabia** lex a Fabio lata aqua adiecta poena eft il-
lis qui deducunt & feftantur candidatos in
comitia.
- Flauius** legem tulit de plagiaris: in eum qui
dolo feruum aut pecus a domino & filium a
patre fubtrahit.
- Frumentaria** lex a Sempronio Graccho lata ẽ:
qua frumentum e publico refitueretur po-
pulo romano.
- Falcidia** lege a falcidio lata cauetur: ne plus do-
drante legare liceret: propterea quod multi
hereditatem recufabant.
- Gabinius** legem tulit: qua bellum Cn. Pom-
peio magno contra piratas datum eft cõtra.
C. Trebelli tribuni pl. interceffionem.
- Hortenfius** legem tulit: ut eo iure: quod popu-
lus ftatuiffet: omnes quirites tenerentur. ¶
Iunius filius confil cum Q. cæcilio metello
legem tulit bello cimbrico quod diu præue-
& infelicitè gellum eft propter diminuta
militiæ ftipendia.
- Iulia** lege puniuntur adulteri. Idem Iulius cæ-
far legem tulit depeculatu in eos qui repu-
blicam uel facram furati funt: uel furantib⁹
auxillati funt. uel furta fcientes fufceperunt.
- Lectoriam** legem tulit Q. lectorius: qua poe-
nam prætoribus adiecit: cum adolefcetes in
contractibus circumueniri foletent.
- Licinus** craffus orator & Q. mutius fcauola
Pontifex maximus legem tulerunt de regũ
dis ciuibus ut in fuæ quifq; ius ciuitatis re-
digeretur.
- Manilianam** legem tulit L. Manilius: cum multi
itali cupiditate ciuitatis romanæ tenerent:
ut quãdo res a nobilibus aduerfegellæ fue-
rant: illi ad magiftratus gerendos admitte-
rentur: quorum maiores in romana rep. ma-
giftratum non exercuiffent. huiusmodi au-
tem noui appellantur.
- Otho** tribunus pl. legem tulit: ne quis cum or-
dine equeftri in fpectaculis federet nifi fe-
fertia quadringenta pollideret. Quod fi cõ-
tingeret: quifq; effet fiue ingennus fiue li-
bertinus inter equites fpectare liceret in gra-
dibus quattuordecim.
- Oppiam** legem M. Oppius tulit: ne fuperfuo
ornatu mulieres romanæ. uterentur. neue
pilentis idelt rhedis penfilibus uterentur.
neue plus uncia in auribus appenderent.
- Pompeius** ftrabo lata lege ueterib⁹ incolis trá-
padanis ius latif dedit: quod cæteræ coloniæ
habebant: ut petendi magiftratus & ciuita-
tis romanæ ius adipifcerentur.
- Pompeius** magnus legem tulit: ut quæftor fuf

fragio populi ex iis qui consules fuerant: cre-
aretur. Idem Pompeius legem tulit: quæ asp-
rima pœna parricidas afficit. si quis paren-
tis filii fata præcipitauerit clam palam in su-
tus culleo cū cane & gallo gallinaceo & ui-
pera & simia in mare aut in flumen proiice-
retur.

Papia lege prohibentur peregrini uti urbe ro-
ma.

Plotius tribunus pl. Cn. Pompeio Strabone
& L. Portio Catone coff. legem tulit: ut sin-
gulæ tribus quinqs denos ex eo numero suf-
fragio crearent: qui eo anno iudicarent.

Satura lex est: quæ uno rogatu multa & uaria
comprehendit.

Scatinus legem tulit: qua puerorum concubi-
tores graui supplicio afficiuntur.

Tutelari lege cauetur ne quis tutor per simu-
lationem pupillum fraudet.

Varius tribunus pl. legem tulit: ut quæreretur
de iis quorum ope consiliove socii populi ro-
mani arma sumpsissent.

Valerius publicola legem tulit: ut nulli magis
stratui liceret corpus romani ciuis indicta
causa condemnare. liceretq; dānatis ad po-
pulum prouocare.

Voconius legem tulit ne quis census hoc est
pecuniosus heredem unicam relinqueret fi-
liam. Erat autem cēsus ille: qui centam mil-
lia in professione detulisset.

Ad Antonium Arii epigramma.

Grammatici officium gyro male clausit iniquo
Nostra ætas quantum nescia fulsit onus
Nam quicquid docet modo prius elementa solem?
Nimine non proprio dicere grammaticum
Cautior at multo veterum & sapientior usus
Hæc solum criticis nomina tanta dedit
Quorum aperire fuit cūctorum sensa librorū
Quos penes arbitrium iudiciumque fuit
Maximus ille uir est molem que nominis huius
Sustinet & nigro rarior ille cygno
Grammaticos uidit paucos ueneranda uetustas
Qualis aristarchus didymus antigonus
Tempore sed nostro florens antonius unus
Laude uir insigni sæcula nostra nouat
Doctarum hunc tantum non diligit una sororū
Diligit hunc studio sed dea quæque pari

Ad lectorem tetraſtichon.

Hunc eme sacrarum legum studiose libellum
Hoc iuris nodos soluere mille potes
Quos non dissoluit tuus ille accursius. heus tu
His poteris doctis doctior esse uiris

Latina uocabula ex iure ciuili
in uoces hispanienses interpretata.

Abax. acis. nõ bax. aparador o ataifor.
Abactor uel abigeus. ladrón de ganados.
Abrogare legem. reuocar la ley
Acinacium uinum. aguapie uino de despenfa.
Acapna ligna. leña seca para quemar.
Aconitum. qualquiera ierua que mata.
Addico. is. non adicio. is. uender i adjudicar.
Addictio nõ adiectio. la uenta i adjudicacion.
Adrogare filium. es ahíar lo deláte el prícipe
Adrogatio. onis. por aquel genero de adopció
Adoptare filium es ahíarlo delante el alcalde
Adulterinum signum. el sello falso.
Adulterinum testamentú. el testamento falso
Adulterina moneta. es moneda falsa.
Aedícula. æ. ermita o pequeño templo.
Aedes sacra. el templo o iglesia.
Aedes. ium. in plurali. la casa no sagrada.
Aestimo. as. nõ extimo. estimar o apreciar.
Agrippinensis colonia. ciudad es de alemania.
Agonitheta. æ. el presidente en los iuegos.
Album. i. la matrícula de los iuezes.
Algidum lugar quinze millas de roma.
Allego. is. accentu in prima. elegir.
Allego. as. accentu in penultima. allegar.
Alueus fluminis la madre del río.
Ambitus reus. el que compra officio publico.
Ambitio. onis. la codicia de onra.
Amphora. æ. medida quasi una arroua.
Aminæum uinú. de cierto lugar en cápania.
Amurca. æ. el apochín del azeite.
Anadema. atis. corona no de rei.
Analogista. æ. tutor que no da cuenta.
Angaria. c. la dua o seruidumbre forzada.
Animaduertere in aliquem es punirlo.
Animaduersio. onis. aquella punició.
Ancon. onis. uaso codal para beuer.
Annulus. a. um. cosa de un año.
Annona. æ. los panes i legumbres.
Annu. bima trimadie. lo que es de cada año
cada dos años cada tres años.
Antíades. son las agallas delaigarganta.
Antidorum. i. el retorno o remuneracion.
Antidotum medicina contra el ueneno.
Antinomia. la cõtradicion dela lei.
Apocha. æ. el aluala de pago o fin i quito.
Apolides los desterrados de su naturaleza.
Apostoli. orum. las letras dimissorias.
Appitores los ministros d'los officios publicos
Appendicius. a. um. lo que depende de otro
Aquiminarium. ii. el aguamanil.
Arcarius. ii. el mayordomo dela ciudad.
Archiatrus el prícipe de los medicos.

Archigeron. ontis. el prícipe de los ancianos
Archigubernius el patron dela naue.
Archimandrita. el papa o pastor de ganados.
Archimimus. el prícipe de los momos.
Architectus. el príncipal maestro dela fabrica
Archium. dõde guardan las escriptas publi.
Area. æ. por el solar para edificio.
Arelatenis cosa de arles ciudad de proenza.
Arenæ. æ. lugar en roma do se hazian iuegos.
Arenarii los esgremidores o q salía alas fieras
Areseusa non arethusa. nombre de muger.
Argentarius. ii. el cambiador publico.
Armentum. i. el ganado maior.
Armillæ. æ. por la manilla o brazal.
Arra. æ. siue arrabo. la seña en la compra
Artemo. onis. el guindaste pa guindar la uela
Assessor. oris. & assessor. icis. q aliis assident.
Athleta. el q en los iuegos compite con otro.
Atrienis siue atrarius seruus q aliis presidet.
Attellanus. a. um. cosa de atella en cápania.
Autorare obligar alguno por iuramento.
Aurum coronarium. el oro q dizen guanín.

Baluca. æ. oro de tibar o en poluo.
Bannum. i. el destierro de los encartados.
Bapheus. i. el tintor de colores.
Bastagarii. son los que lleuan cargos.
Berytus ciudad de phenicia en alia.
Biblos ciudad tan bien de phenicia.
Bibliotheca. æ. la libreria lugar de los libros
Bidens. tis. cosa de dos dientes instrumento
Bini. æ. a. no quatro sino cada de.
Bissextus. el bisiesto de quatro en quatro años.
Byssicus. a. um. cosa de bisso especie de lino
Bombycinus. a. um. cosa de sirgo o seda.
Bona. orum. los bienes de fortuna.
Bractearius. ii. el batíhoia de oro.
Brophotrophium ospital de cnechados
Bubulcus. i. el que ara o guarda los bueies.
Buccinum. i. concha es cõ q tienen el carmesõ.
Buprestis. is. gusano que mata los bueies.
Burdo. onis. el burdiegano o mohino.

Caballus. i. el rocín cauallo arrocinado.
Cacabus. i. olla o calderõ de barro o de metal.
Caducú. i. la manda en testamento cõ cõdicio
Cædius. a. um. lo que se corta o puede cortar.
Camentum. i. pared de piedra cortada.
Caius & non gaus iuriconsultus nobilis.
Calata comitia. aiuntamientos para elegir.
Calculator. oris. el contador q toma cuentas.
Calendarium. ii. el libro delas cuetas del logro.
Caligatus miles el menor en la hueste.
Camelasia officio del que cura los camellos
Canabis. is. el cañamo o la yerua de q se haze.

Cancelli. orum. son las uerías o rejas.
Cancello. as. por tastar la escriptura.
Cantharis. idis. por el abadeio o cubilla.
Cátharus. i. por dōde sale el agua del aq̄ducto
Capitalis. e. cosa que mata o merece muerte
Capitium capirote o capilla de uestidura.
Capitulum. i. lugar fue de italia.
Capsarius el que lleva el libro al escolar.
Careum especia es conocida a los medicos.
Carrum carrus carruca la carrera.
Carthaginenses non carthaginenses populi.
Cassiopea ciudad i cabo es dela belona.
Castellum. i. el alman del aqueducto.
Catadromus. i. la carrera cuesta abaxo.
Cauma. atis. el huego que quema los panes.
Cauillatio. onis. el engaño malicioso.
Caupo. onis. el tauernero o uentero.
Caupona. la tauernera o tauerna o uenta.
Causarii los q̄ por enfermedad tienen achaq̄.
Causor. aris. traer causa o achaque.
Cedere diem es llegar se el tiempo dela paga
Cellarium. ii. el cillero o la bodega.
Cenothaphiū. ii. la sepulta uazia pa memotia.
Cenleo. es. por arbitrar i estimar hacienda
Centones uestiduras o paños de saial o cilicio.
Centurio capitán de escuadra de ciento.
Certamen. inis. iuego en q̄ hai contienda.
Certorem facere. &c. por auisar.
Ceruisa. la cerueza de ceuada o trigo.
Character. eris. por la figura o trazo.
Charta. æ. por la hoja para escriuir.
Chirographū. i. la escriptura de su mano
Choma. atis. el uallado o ualladarjo pesquera.
Chrysamos. i. lo que arriba dixo baluca.
Cidonium uinum. uino de membrillos.
Cymbium. ii. uaso pa beuer a figura de barca.
Cilicium. ii. el cilicio de lana de cabras.
Cingere arborem. encernadar o descortezar
Circeiensis pueblos son de italia.
Circenses ludii. los iuegos q̄ nazian en el circo
Circitor. oris. la rōda delas uelas.
Circulator el que haze iuegos de passa passa
Circumscribo. is. enganar con cautelas.
Circumuenio. is. por aquello mesmo.
Cisterna. æ. por el algibe o cisterna de agua
Citrea mensa. las melas de alerze.
Clandestinus. a. um. cosa escondida.
Clauus in ueste. era como boton o berruga
Clauus morbus. enfermedad es conocida.
Cliuosus. a. um. lugar de cuestras abaxo i arriba
Cloaca. æ. el albanar delas priuadas.
Coalluo. is. es acrecentar por auenidas.
Coccum. i. la grana para teñir paños.
Coeliaci se llaman los que tienen camaras.

Coemiterium el cementerio de muertos.
Coenaculum. i. el sobrado o sala alta.
Coetus. la congregaciō o aiuntamiento.
Collegium. ii. el aiuntamiento de muchos.
Colludere es concertar se dos cōtra otro.
Colum niuarium. coladero de nieues.
Comes. itis. nombre es de dignidad o cōde.
Comitia. orum. eran los días dela eleciō.
Cōmeatus. us. las uituallas para hueste.
Cōmeatus. us. la licencia que da el capitán.
Cōmeatalis miles. al que pagā delas uituallas
Cōmentum. i. por la ficiō o engaño.
Cōmentariensis el q̄ tiene los libros de cuetas
Cōmentariensis apud iuniores el carcelero.
Comittere pugnam. es trauar pelea.
Cōmune. is. por comunidad o república.
Cōpendium. ii. por el atalo del camino.
Cōpetenter por mediocre o comunal mente.
Cōpilare es saltar o robar cō armas.
Cōpingere. es trauar o aiuntar.
Cōcameratio. onis. es edificio de boueda.
Cōclauis. is. la recamara o retrete.
Cōcinno. as. es adobar o componer.
Cōditura. æ. el adobo delos maniares.
Cōgiarium. ii. cierta medida oraciō de palacio
Cōignatio. onis. el sobrado de casa.
Cōtinens por cosa cōtinua o tierra firme
Cōturbo. as. faltar o romper el credito.
Corbis. is. por cesta para segar o uendimiar
Corinthium. æs. metal era precioso.
Corpus. oris. por el que llamamos collegio
Cōrradere pecunias rebanar o rebuscar.
Corriuales dicuntur los que beuen de un río
Cotidie nō quotidie. por cada día.
Cotoria. æ. por cantera de piedras.
Creta fodina. minero de greda para paños.
Crinale. is. por capilleio o aluanega.
Cucuma. æ. cierto uaso o arma para pelear
Culleus. i. por la odrina para mosto.
Cuppa & cuppula. la cuba o cuba pequena

Dactylothea. æ. bolsa o caxa de anillos.
Damno. as. por obligar o cōdenar.
Daphnensis lucus. bosque de laureles.
Dardanarius. el que haze engaño en el trigo.
Decedo. is. por se partir del officio publico.
Decido. is. por cōcertar se los pleiteantes.
Decisio. onis. por aquel mesmo cōcierto.
Decoctor. oris. el que defrauda los creadores
Decuriones son los regidores en las uillas
Dediticii serui los que se diero a merced.
Defrutum. i. el uino cozido hasta la meitad
Deglabare arbores idem quod cingere.
Delator. oris. por el mal sin acusador.

Delibrare idem quod cingere & deglabare.
Delphi. orum. ciudad es de gracia.
Delphica. æ. mesa consagrada a pollo.
Demolior. tris. derribar el edificio.
Deni. æ. a. por cada uno sus diez.
Depectus. a. um. lo que haze turpe pacto.
Desertor. oris. el que ua del real sin licencia.
Desidero. as. por saltar lo que se desea.
Dieta. æ. lugar dela casa para se espaciarse.
Diætarius. ii. el que sirve en aquel lugar.
Diætarius. ii. el que hurta algo alli.
Diathetum poculum cierto genero de uaso.
Dieses pueblos de una ciudad de macedonia.
Diffindere diem. por dilatar el tiempo.
Diffundere uinum. trasregar el uino.
Digitus aquæ. medida de agua del aqueducto.
Diocesis & non diocesis por la diocesi.
Diocetes. æ. non diocetes el diocesano.
Diploma. atis. por la bulla o priuilegio.
Diploma. atis. por la dobladura del camino.
Dispungere rationem por castar la cuenta.
Dissidium. ii. el apartamiento de casados.
Distraho. is. xi. uender en almoneda.
Diuortium. iiii. idem fere est quod dissidium.
Dolium. ii. la tinaia de barro.
Dolon. onis. por el dalle arma conocida.
Donaria. orum. los dones de los templos.
Duracinae uasæ. son uuas para colgar.

Editus bouis. la boñiga de buei ouaca.
Effringere ianua es quebrantar puertas.
Effractor ianuarum quebrantador de puertas.
Electrum. i. el ambar como de cuentas.
Electrum. i. el oro de diez i ocho quilates.
Elenchus. i. la perla prolongada i rolliza.
Elogium. ii. el testimonio en bien o mal.
Elusco. as. entortar a otro de un oio.
Emanfor miles. el que se absento para tornar.
Emblemata. son los esmaltes de los uasos.
Emeriti son los jubilados dela guerra.
Emerita colonia. ciudad es de lusitania.
Emiseni pueblos son de siria la curua.
Emphyteosis delo que se da para plantar.
Emphracta nauigia. nauios toldados.
Emplastrum. i. el emplastro de cosas liqdas.
Epidemici los aposentadores del principe.
Episcopus. i. el ueedor officio publico.
Epistomata los tapaderos de los chorros.
Epitome. es. uel epitoma. atis. el breuiario.
Epulum. i. combite publico o sala real.
Eremodicium. ii. del que desampara la causa.
Ergasterium. ii. la tienda donde algo se haze.
Errones serui. los que uagan para tornar.
Etiam aduerbium. repuesta para afirmar.

Etiam num aduerbium pro adhuc.
Euestigio aduerbium. por luego ala ora.
Exacta. las cosas acabadas o passadas.
Exaggero. as. por amontonar o acrecentar.
Exautorare. por soltar el iuramento.
Exconsul el que fue i agora no es consul.
Exemptilis. e. lo que se puede quitar i poner.
Expungere es castar i anular la cuenta.
Extricare es desenherrar i esparzir.

Falx messoria. la hoze para segar.
Falx putatoria. la hoze para podar.
Falx foenaria. la hoze para feno guadaña.
Familia por la erencia o compania dela casa.
Ferruminare es soldar con el mesmo metal.
Figlina. æ. dode se hazen cosas de barro.
Fiscus. i. por hiscal o cosa de esparto.
Fiscus. i. la espuerta o el fisco real.
Flauus no el roxo sino dela familia de los flauos.
Fomentum. i. el emplastro medicinal.
Forma sutoris. la horma del zapatero.
Fugitiuarius el encubridor del que huie.
Fulcrimentum & fultura el sosteniente.
Fullo. onis. el lauador de los paños.
Fundus. i. por la eredad o fondo de uaso.

Garum salmuera de ciertos peces fue.
Genius por el angel bueno de cada uno.
Germanicus uaron celebre romano.
Gymnasium. ii. el lugar de exercicio o escuela.
Glans glandis bellota o fruta de uestre.
Glatea el cascado de barro i gu. uelas.
Glaucinum. cierto unguento medicinal.
Gramatophylaciu. dode guarda las escriptas.
Grassor. aris. por saltar los ladrones.
Gutturosus gutturosa. papudo o papuda.

Hamus. i. el anzuelo eslabon o argolla.
Harpagones son garfios para arrastrar.
Hercilco. is. partir la erencia.
Hermaphroditus. el macho i hembra.
Hydromeli el aloxa de miel sagua.
Hierophylax el sacristan delo sagrado.
Hierapolis nombre es de muchas ciudades.
Hypocaustum. i. por el estufa.
Hypotheca. quod pignoris loco supponitur.
Horreum. i. la panera o cillero de guarda.

Ianthinus. a. um. cosa de color uiolado.
Ilienses los pueblos de ilio o troia.
Impostores. los que iuegan el passa passa.
Impostura el engaño de tal manera.
In auris por el cercillo para las oreas.
Inciles fossæ uel incilla. el azuda o acequia.

Incrustare encalar o enuestrir la pared.
Indico. is. denunciar & indictio la denunciaciõ.
Inducia. arum. las treguas a cierto tiempo.
Inducere por escriuir sobre lo raído
Inficior. aris. negar unde inficiatio.
Institor. el que uende por menudo o regaton
Infula casa que no deslinda con otra.
Interpolare transformar en otra figura.
Intertritura la merma delo que se gasta.
Irenarcha interpretatur pacificator.
Isauri pueblos de cicilia cossarios.
Istostates el contraste del peso i ualor.
Iugum por la iunta de dos animales.

Labrum el lebrillo de barro o metal.
Lacertus. i. el lagarto pece marino.
Lacunar. aris. por el alfarie o zaquirami.
Lapis el mar mol que señala la milla.
Laser eris el asa conocida a los medicos.
Latus clauus uestidura era de hidalgos.
Lautica dicuntur q̄ ad mundiciam parantur.
Laxamentum relaxacion de trabajo.
Lectica. a. por las andas.
Lectarius. ii. el que lleuas las andas.
Liberi. orum. el hijo o hijos o nietos.
Libertinus el que de seruo se hizo libre.
Libertus el mesmo si tiene patrono.
Libitinaris el que apareia las exequias.
Librarius. ii. el que escriue los libros.
Licitor. aris. poner precio en el almoneda.
Lictores los oficiales del pretor o consul.
Ligna. orum. a. leña para quemar.
Ligusticum. i. el leuistico cierta especie.
Limnarcha. a. el capitan de los fronteros.
Limitanei milites. los que estan en frontera.
Linea margaritarum sartal. de aliofar.
Lytos es como bachiller en leies.
Logista. es. el contador de cuentas publicas
Logographus. i. el que escriue las cuentas.
Loricatio. onis. por la encaladura.
Ludicrus. a. um. por cosa q̄ pertenece a iuego.
Lugdunensis colonia. leon ciudad de francia.
Ludus litterarius. escuela de niños.
Luscus. i. el tuerto de un oio.
Lustramentum purgacion por sacrificio

Magister tri. nomen est dignitatis.
Malleo. as. por enquadernar libros.
Malobathrum non malebastru. arbol olorosa.
Mandragora ierua es conocida.
Mango. onis. el que uende los esclauos
Mappa uillosa. manteles como tapete.
Materia por madera o otra materia.
Mediastynus el seruo de ciudad.

Mereo. es. por ganar sueldo en la guerra.
Metallum no es el metal sino el minero.
Metator uel metatus aposentador o mariscal.
Metaxa. a. por la madexa.
Metrocomia. a. por uilla principal.
Metropolis. is. por ciudad principal.
Miliarium. ii. olla para cozer mio.
Miniculator. por iluminador de libros.
Molior. oris. apareiar cosas para edificar.
Mola manuaris. muela de mano.
Menianum el aximez o balcon.
Meritorium la uenta o meson.
Modus & modulus. medida del aqueducto.
Mundus muliebris. los atauos de la muger.
Munimentum guarnicion para defender.
Murileguli. los que cogen las purpuras.
Muria. la salmuera o adobo.
Murtha piedra preciosa agatha.

Natales. lium. por el estado del linage.
Nomen. inis. por el deudor del logro.
Negotium facere por molestar.
Nolocomion. espital para enfermos.
Notarius. el que escriue lo que otro dize.

Obsidianus lapis. cierta piedra preciosa.
Obsonator el despensero que compra.
Odysea obra de homero poeta griego.
Oenomeli. por clarea de uino i miel.
Olitor. oris. por el ortelano.
Opera. a. por la huebra de un dia.
Opistographon lo escripro en las espaldas.
Orichalcum non aurichalcum metal es.
Orcinius. a. um. cosa de muerte ab orco.
Orphanotrophium espital de huerfanos.

Pagma. atis. cierto entremes de iuegos.
Paganus qualquiera que no es milite.
Pancratium lugar donde contendian.
Pandecta. cosa que comprehende todo.
Panicularia bona el despoio de los cõdenados.
Pantomimus el que todo puede contrahazer.
Papyrus especie de iunco en egipto.
Paranymphus el padrino de las bodas.
Paranympha. la madrina de las bodas.
Parapherna lo que se da allende la dote.
Parephippus. el que corre cauallos.
Parochus el tributario o pechero.
Paroecos el morador de lugar ageno.
Paropsis. idis. por plato grande.
Passum. i. por el uino bastardo de passas.
Pastinare es cauar la tierra para plantar.
Pater el senador o padre conscripto.
Peculatus. el hurto de las cosas publicas.

Peculium por todo patrimonio o peguial.
Pecunia por el dinero i lo que uale dinero.
Pecus pecudis por el ganado menudo.
Pedamenta uitium. los rodrigones i horcas.
Pedules fasciæ eran quasi calzones.
Peferare non per iurare. por periurar.
Pellex. icis. por la combleza dela casada.
Penaria cella. la despensa de guarda.
Penus. oris. la prouision para guardar.
Penes præpositio. por cerca con señorio
Peniculus. i. el pinzel del pintor.
Perduellis. por el enemigo publico.
Pergula la mesa en que pone lo que se uende.
Pharmacum. la ponzoña o purga
Philura uel philyra. hoïa o carta.
Philippi. orum. ciudad de thraïa i macedonia
Pistrinum. i. el molino o atahona.
Pityocampe. es. gusano q̄ nace en las piñas.
Plagae. arum. redes son ralas i gruesas.
Plagiarius. el ladron q̄ hurta ombres libres.
Polio. onis. el acicalador de armas.
Polypodus el q̄ tiene cierto nacido èlas narizes
Pollinctor. oris. el que entierra muertos.
Popina. æ. bodegon del mal cozinado.
Postliminiũ. tornada despues de luengo tpo.
Præses. idis. el capitan de guarnicion.
Præmaturum lo uerde no maduro.
Prætorium. ii. la casa del rey o del pretor.
Prætorium. ii. la casa rica dela eredad.
Prædie aduerbium. por un dia antes.
Prinipilus. capitan dela primera escuadra
Principia castrorum. cierto lugar del real.
Prinilegiarius. por el prinilegiado.
Procurator caesaris. el procurador del rey
Promercalia las cosas q̄ se compran pa ueder.
Prolytæ son como los licenciados iuristas
Promptuarium. la despensa de cada dia.
Pro mulsidarium. uaso para beuer clara.
Proreta. æ. el que rige la prora delanaue.
Proscænium. ii. lugar cierto del theatro.
Proscindere terram es alzar baruecho.
Prothyrum la chambrana o zaguan dela casa
Protocolon. el protocolo delas minutas.
Proxeneta. el corredor delas mercaderias
Publicanus. arrendador delas rentas publicas
Pulmentarium maniar de carne o pescado.
Pustulatum argentũ plata cendrada

Qualus. i. cobanillo o canastillo.
Quini. æ. a. por cada uno cinco.

Refigo. is. xi. por arrancar lo hincado.
Repetundarum reus. el q̄ cohecho enel officio
Replumbari argentũ. quitarle el plomo.

Resipiscere. dela locura tornar asu seso.
Rheda. æ. por carro o carrera.
Riuales los comblezos o q̄ beuen de un rio
Rogatio. onis. la lei que se promulga.
Rubrica. æ. el almagra tierra bermeia.
Ruder. eris. las mondaduras de casa o pozo

Saccarius. ii. por el ganapan.
Saccus & sacculus. el zurron de dineros.
Saccularius. ii. el q̄ iuega passa passa.
Sacrum. i. lo que es conagrado adios.
Sagarius. ii. el saialero de saial.
Sagmen. inis. por la grama serua.
Salgamum. i. lo que se pone en sal muera.
Saliens. tis. el chorro del agua.
Salictum. i. por el sauzedal.
Salignus. a. um. por cosa de sauze.
Saltuarius el saltero guarda del campo.
Salustian i hortu huertos eran en roma
Sapa. æ. por el arrope del mosto.
Sarcinator. oris. por el fastre.
Sarcophagus. i. por la sepultura.
Sarculus. i. por el sachu para escardar.
Sardonyx. ychos. una especie de cornerina.
Sarmatæ. arum. pueblos son setentrionales
Satius aduerbium pro eo quod est melius
Satricum. i. por un lugar de italia.
Scæna. æ. por el lugar delas representaciones.
Scæua. æ. pol el izquierdo.
Scandularius. el que haze rípiã.
Scapha. æ. el esquisse del nauio.
Scaphium. ii. el seruidor o bac.
Scottum. i. la puta del burdel.
Scrupulus. i. peso de adareme medio.
Scrupulosus. a. um. por cosa difficile.
Sebastiani. pueblos de iudea o capadocia.
Secundum præpositio. pro iuxta aut prope
Sedularium. ii. la filla delas andas.
Selinis. por una ciudad de sicilia.
Sella por la filla o andas con filla.
Semis femisis. la meitad delo entero.
Semisses usura. q̄ se pagan seis por ciento.
Septa por ceuta lugar de africa.
Septum. i. por el seto o pesquera.
Seria. æ. por la tinaia de barro.
Sericum. i. el lino o algodõn delas indias.
Sescuncia. æ. onza & media delo entero.
Sycomorus. higuera es propria de egypto.
Sigillum. i. por pequena estatua.
Signator. el testigo que sella el testamento.
Signinum opus. lo que se haze de mazacote.
Siliginarius. ii. el que guarda el aholi.
Synthesis. is. por uestidura enforrada.
Si quis. por si alguno o alguna.

Sisto. is. stiri. por presentar en iuzio
Situla. æ. por la herrada o acetre de agua
Sirus. us. por la suzidad o arañas de casa
Smyrna. æ. por la myrrha olorosa
Sodales. del colegio dela madre delos dioses
Solidus. a. um. lo entero o macizo.
Sphæristerium. lugar donde iuegan la pelota.
Spica nardi. unguento dela espiga del nardo.
Spurco. as. aguar el uino o enfuziar el agua.
Spurius qui græce nothus. el bastardo.
Stabularius. el mesonero o uentero.
Statio. onis. la uela o estanca o puerto de mar.
Stellionatus crimen. del que peca por malicia
Stypteria. æ. el minero del alumbre.
Stipulor. aris. cõsentir en lo q otro promete.
Stola. æ. uestidura era delas castas mugeres.
Stragulus. a. um. todo que es para estrado.
Stramentum. i. la paia para la cama.
Strobilus. i. por el pino o piña de pino.
Subgrunda. æ. por el ala del tejado.
Subsellium. ii. por la filleta.
Subsisto. is. por dudar o estancar.
Substruo. is. por calzar el edificio.
Succinum. i. por el ambar.
Sugillo. as. por burlar de otro.
Supellex. lectilis. por alhaia de casa.
Superficies. la casa primera sobre el suelo.
Superficiarius. ii. el señor de aquella casa.

Tantisper dum. por entre tanto que.
Tectorium opus. lo encalado o enclado.
Temporariu. um. lo que dura cierto tiempo.
Tepidarium. lugar tibio en el baño.
Tessera. æ. por cierta medida de trigo. &c.
Tneriaca non tyriaca. por la triaca.
Thymelicus. i. el representador de fabulas.
Thlasia siue thlibia. los castrados cõ machotas.
Tiberius cæsar. emperador fue romano.
Tympanium. la perla de hechura de atabal.
Tyrys ciudad fue notable de fenicia.
Toga ptexta. uestidura delos mozos hidalgos.
Tomentu. i. todo lo de q se enfuda el colchõ.
Topiarius. el q aseita los iardines & huertos.
Toral. alis. los manteles o toualas.
Traianopolis. una ciudad fue de sicilia.
Traiecticus. a. um. lo q passan allende el mar.
Trapetum. i. el alfarge de molino de azeite.
Trapezophorum. i. camisa o funda de mesa.
Trieterica festa. las q se hazian cada tres años.
Trini. æ. a. no seis sino cada uno tres.
Tryphus. i. blæsus & balbus. tartamudo.
Trozimos uua. la que se puede comer.
Trulla. æ. barreñon o paila de cozina.
Tubus. i. por atanor del aqueducto.

Vadimonium. ii. la fianza dela persona & haz
Valefii los que despues llamaron Valerios.
Valetudo & ualetudinaris non ualitudo.
Varus. i. el esteuado que huella a dentro.
Varicus. a. um. lo que anda a saltos.
Varicosus. a. um. el q tiene las uenas torcidas.
Venaliciarius. ii. el que uende los esclauos.
Veneficus. i. el hechizero o q da ponzoña.
Verficolor. lo que es de diuersas colores.
Vespilo. el que de noche entierra muertos.
Vestiarium. ii. el uestido o lugar de uestidos.
Veterator el sieruo matrero no bozal.
Veterinarius. ii. albeitar de bestias.
Viaticum. i. la despensa para el camino.
Viator. oris. el official delos principes.
Vicarius. ii. el sieruo de otro sieruo.
Vienna. æ. ciudad de francia celebre.
Vinacium. ii. el granillo dela uua.
Vindicta. æ. la uara del pretor.
Viriola. æ. manilla era de uarones.
Vitis centurionis. insignias eran del.
Vniones son perlas grandes de altofar.
Vrinator. oris. el que nada a somorguio.
Vulpianus. non ulpianus legendum.

Xenium. ii. el presente q se da a los huéspedes
Xenodochium. ii. el ospital de peregrinos.
Xenoparochus. el que da a los huéspedes lo ne
cessario.
Xerolophum. i. lugar era en constantinopla.
Xysticus. i. idem est quod athleta.

Zithum. i. la cerussia de trigo o ceuada.
Zona. æ. el correo o ralegon de dineros.

